

Междинен съкратен индивидуален финансов отчет

към 30 юни 2024 г.

Електроенергиен Системен Оператор ЕАД

**ДОКЛАД ЗА ПРЕГЛЕД НА МЕЖДИННА ФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ
ДО ЕДНОЛИЧНИЯ АКЦИОНЕР НА
„ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР“ ЕАД**

Доклад относно междинен съкратен индивидуален финансов отчет

Ние извършихме преглед на приложения междинен съкратен индивидуален финансов отчет на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД („ЕСО“ ЕАД), състоящ се от междинен съкратен индивидуален отчет за финансовото състояние към 30 юни 2024 г. и свързаните с него междинен съкратен индивидуален отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, междинния съкратен индивидуален отчет за промените в собствения капитал и междинния съкратен индивидуален отчет за паричните потоци за периода, завършил на тази дата, както и пояснителните бележки към финансовия отчет, съдържащи съществена информация за счетоводната политика и друга пояснителна информация .

Отговорност на ръководството за междинния съкратен индивидуален финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този междинен съкратен индивидуален финансов отчет в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане, приети от ЕС и българското законодателство и за такава система на вътрешен контрол, каквато ръководството определи, че е необходима, за изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени отклонения, независимо дали те се дължат на измама или на грешка.

Отговорност на одитора

Нашата отговорност се свежда до изразяване на заключение относно приложения междинен съкратен индивидуален финансов отчет. Ние проведохме нашия преглед в съответствие с Международен стандарт за ангажименти за преглед 2410 “Преглед на междинна финансова информация, извършен от независимия одитор на предприятието” (МСАП 2410).

МСАП 2410 изисква ние да достигнем до заключение относно това дали ни е станало известно нещо, което да ни накара да считаме, че междинният съкратен индивидуален финансов отчет, взет като цяло, не е изготвен във всички съществени аспекти в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане. Този стандарт изисква също така ние да спазим приложимите етични изисквания.

Прегледът на междинната финансова информация се състои от отправяне на проучващи запитвания, главно към лицата, отговорни за финансовите и счетоводни въпроси, както и от прилагане на аналитични и други процедури за преглед. Прегледът е значително по-малък по обхват от одита, проведен в съответствие с Международните одиторски стандарти и следователно не ни дава възможност да придобием степен на сигурност, че бихме узнали всички съществени въпроси, които би могло да бъдат идентифицирани при един одит.

hlb.bg

HLB Bulgaria, София 1309, бул. Константин Величков 149-151

ТЕЛ: +359 2 920 22 01

ФАКС: +359 2 920 36 65

E-MAIL: office@hlb.bg

Съответно, ние не изразяваме одиторско мнение, относно този междинен съкратен индивидуален финансов отчет.

Заклучение

Въз основа на извършения от нас преглед, удостоверяваме, че не ни е станало известно нищо, което да ни накара да считаме, че този междинен съкратен индивидуален финансов отчет не представя достоверно, във всички съществени аспекти, финансовото състояние на дружеството „ЕСО“ ЕАД към 30 юни 2024 г. и финансовите резултати от дейността и паричните му потоци за периода, завършил на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от ЕС и българското законодателство.

Одиторско дружество

„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ“ ООД

Регистрационен номер 017

Наталия Владимирова

Прокурист

Стоян Стоянов

Регистриран одитор, отговорен за прегледа

Регистрационен номер 043

31 юли 2024 г.

hlb.bg

HLB Bulgaria, София 1309, бул. Константин Величков 149-151

ТЕЛ: +359 2 920 22 01

ФАКС: +359 2 920 36 65

E-MAIL: office@hlb.bg

Съдържание

Междинен съкратен индивидуален отчет за финансовото състояние към 30.06.2024 г.....	2
Междинен съкратен индивидуален отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход към 30.06.2024 г.....	4
Междинен съкратен индивидуален отчет за промените в собствения капитал към 30.06.2024 г.....	6
Междинен съкратен индивидуален отчет за паричните потоци към 30.06.2024 г.....	8
Бележки към междинния съкратен индивидуален финансов отчет към 30.06.2024 г.....	10

Междинен съкратен индивидуален отчет за финансовото състояние към 30 юни 2024 г.

<i>В хиляди лева</i>	Бележка	30 юни 2024 г.	31 декември 2023 г.
Нетекущи активи			
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	6	3,008,888	2,952,186
Нематериални активи	7	4,766	6,403
Инвестиции в дъщерни, съвместни и асоциирани предприятия, други инвестиции	8	11,800	10,800
Обща сума на нетекущите активи		3,025,454	2,969,389
Текущи активи			
Материални запаси		45,035	39,770
Търговски вземания и други вземания	9	110,719	150,920
Други вземания	10	517	17
Вземания от свързани предприятия	27	22,662	21,353
ПС спец. предназначение регл. 943/2019	11	628,837	488,227
Пари и парични еквиваленти	11	66,180	176,733
Обща сума на текущи активи		873,950	877,020
Общо активи		3,899,404	3,846,409

Бележките на страници 10 до 41 са неразделна част от този финансов отчет.

Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 29.07.2024 г. и подписан от него на 31.07.2024 г. и от Надзорен съвет на ЕСО на 31.07.2024 г.

Антон Адамов
Зам. Изпълнителен директор
Пълномощник,
пълномощно рег. №2995/11.05.2022 г.

Розелина Костова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД
Рег. № 017

Наталия Владимирова
Прокурист

Стоян Стоянов
Регистриран одитор, отговорен за прегледа
Рег. №043

Дата на издаване на одиторския доклад: 31.07.2024 г.

**Междинен съкратен индивидуален отчет за финансовото състояние към 30 юни 2024 г.
(продължение)**

<i>В хиляди лева</i>	Бележка	30 юни 2024 г.	31 декември 2023 г.
Капитал и резерви			
Акционерен капитал		336,574	336,574
Резерви		14,332	14,334
Преоценъчен резерв		1,852,525	1,852,525
Допълнителни резерви ф. „Специален”		19,106	19,106
Неразпределена печалба		170,465	47,043
Финансов резултат от текущ период		136,188	250,451
Обща сума на капитал и резерви	12	<u>2,529,190</u>	<u>2,520,033</u>
Нетекущи пасиви			
Пасиви по отсрочени данъци	23	138,769	140,612
Отсрочени приходи	13	690,329	666,528
Отсрочено финансиране	14	254,236	257,981
Задължения за обезщетения при пенсиониране	26	23,517	20,017
Обща сума на нетекущи пасиви		<u>1,106,851</u>	<u>1,085,138</u>
Текущи пасиви			
Задължения към свързани предприятия	27	24,984	31,171
Търговски задължения	15	84,189	87,362
Други задължения	16	112,705	79,052
Задължения за данъци	22	16,218	17,420
Задължения за обезщетения при пенсиониране	26	3,820	3,868
Отсрочени финансиране	14	8,435	9,089
Отсрочени приходи	13	6,818	7,081
Провизии	28	6,194	6,195
Обща сума на текущи пасиви		<u>263,363</u>	<u>241,238</u>
Общо пасиви		<u>1,370,214</u>	<u>1,326,376</u>
Общо капитал и пасиви		<u>3,899,404</u>	<u>3,846,409</u>

Бележките на страници 10 до 41 са неразделна част от този финансов отчет.

Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 29.07.2024 г. и подписан от него на 31.07.2024 г. и от Надзорен съвет на ЕСО на 31.07.2024 г.

Антон Адамов
Зам. Изпълнителен директор
Пълномощник,
пълномощно рег. №2995/11.05.2022 г.

Розелина Костова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД
Рег. № 017

Наталия Владимирова
Прокурис

Стоян Стоянов
Регистриран одитор, отговорен за прегледа
Рег. №043

Дата на издаване на одиторския доклад: 31.07.2024 г.

**Междинен съкратен индивидуален отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход
към 30 юни 2024 г.**

<i>В хиляди лева</i>	Бележка	За 6 месеца към 30 юни 2024 г.	За 6 месеца към 30 юни 2023 г.
Приходи от продажби	17	569,349	665,683
Други приходи от дейността	18	45,159	50,603
Други приходи от реинтеграция МСФО 9	18	395	1,284
Всичко приходи		614,903	717,570
Коректив за разходи за придобиване на машини, имоти съоръжения и оборудване		27,838	15,835
Разходи за електрическа енергия на балансиращ пазар		(156,438)	(180,843)
Технологични разходи по преноса		(63,789)	(122,088)
Разходи за закупена разполагаемост		(27,236)	(50,675)
Разходи за материали	19	(24,137)	(13,065)
Разходи за ИТС механизъм	20	(9,522)	(15,158)
Разходи за такси по търгове ФПП - ЈАО	20	(602)	(510)
Разходи за външни услуги	20	(30,699)	(23,953)
Амортизации	6,7	(55,754)	(52,095)
Разходи за възнаграждения на наети лица		(61,318)	(60,771)
Разходи за социално осигуряване и надбавки		(43,156)	(40,251)
Разходи за фонд СЕС	21	(15,655)	(19,355)
Други разходи	21	(2,905)	(3,260)
Промени в салдата на незавършено производство		(721)	(660)
Провизии		-	(991)
Себестойност на продадените текущи активи		(20)	(7)
Разходи обезценка финансови активи	21	(1,278)	(1,473)
Резултат от оперативна дейност		149,511	148,250
Финансови приходи		2,355	512
Финансови разходи		(542)	(671)
Нетни финансови разходи		1,813	(159)
Печалба преди данъци		151,324	148,091
Разходи за данъци	23	(15,136)	(14,887)
Нетна печалба за периода		136,188	133,204

**Междинен съкратен индивидуален отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход
към 30 юни 2024 г. (продължение)**

Печалба		136,188	133,204
Друг всеобхватен доход			
Компоненти, които няма да бъдат впоследствие реклафицирани в печалбата или загубата:			
Преоценки на задължение по план с дефинирани доходи	23	(3,830)	(1,096)
Данъчни ефекти, свързани с тези компоненти	23	383	110
Друг всеобхватен доход за периода, нетно от данъци		(3,447)	(986)
Общо всеобхватен доход за периода		132,741	132,218

Бележките на страници 10 до 41 са неразделна част от този финансов отчет.

Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 29.07.2024 г. и подписан от него на 31.07.2024 г. и от Надзорен съвет на ЕСО на 31.07.2024 г.

Антон Адамов
Зам. Изпълнителен директор
Пълномощник,
пълномощно рег. №2995/11.05.2022 г.

Розелина Костова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД
Рег. № 017

Наталия Владимирова
Прокурист

Стоян Стоянов
Регистриран одитор, отговорен за прегледа
Рег. №043

Дата на издаване на одиторския доклад: 31.07.2024 г.

Междинен съкратен индивидуален отчет за промените в собствения капитал към 30 юни 2024 г.

<i>В хиляди лева</i>	Акционерен капитал	Преоценъчни резерви	Законови резерви	Допълнителни резерви ф. "Специален"	Резерв от преоценки по план с дефинирани доходи	Неразпределена печалба	Общо собствен капитал
Салдо към 01.01.2024 г.	336,574	1,852,525	30,213	19,106	(15,879)	297,494	2,520,033
Изплатени дивиденди	-	-	-	-	-	(123,503)	(123,503)
Увеличение/(намаление) чрез прехвърляне на законови резерви	-	-	3,445	-	-	(3,445)	-
Други изменения в собствения капитал	-	-	-	-	-	(81)	(81)
Сделки със собствениците	-	-	3,445	-	-	(127,029)	(123,584)
Печалба за периода	-	-	-	-	-	136,188	136,188
Преоценки на нетния пасив по план с дефинирани доходи	-	-	-	-	(3,830)	-	(3,830)
Данък върху дохода, отнасящ се до компонентите на другия всеобхватен доход	-	-	-	-	383	-	383
Друг всеобхватен доход за периода, нетно от данъци	-	-	-	-	(3,447)	-	(3,447)
Общо всеобхватен доход за периода	-	-	-	-	(3,447)	136,188	132,741
Салдо към 30 юни 2024 г.	336,574	1,852,525	33,658	19,106	(19,326)	306,653	2,529,190

Бележките на страници 10 до 41 са неразделна част от този финансов отчет.
Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 29.07.2024 г. и подписан от него на 31.07.2024 г. и от Надзорен съвет на ЕСО на 31.07.2024 г.

Антон Адамов
Зам. Изпълнителен директор
Пълномощник, пълномощно рег. №2995/11.05.2022 г

Розелина Костова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД
Рег. № 017
Наталия Владимирова
Прокурист

Стоян Стоянов
Регистриран одитор, отговорен за прегледа
Рег. №043

Дата на издаване на одиторския доклад: 31.07.2024 г.

Междинен съкратен индивидуален отчет за промените в собствения капитал към 30 юни 2024 г. (продължение)

<i>В хиляди лева</i>	Акционерен капитал	Преоценъчни резерви	Законови резерви	Допълнителни и резерви ф. "Специален"	Резерв от преоценки по план. с дефинирани доходи	Неразпределена печалба	Общо собствен капитал
Салдо към 01.01.2023 г.	336,574	1,855,043	21,104	19,106	(14,849)	91,677	2,308,655
Изплатени дивиденди	-	-	-	-	-	(40,989)	(40,989)
Увеличение (намаление) чрез прехвърляне между преоценъчния резерв и неразпределена печалба, нето от данъци	-	(459)	-	-	-	459	-
Увеличение/(намаление) чрез прехвърляне на законови резерви	-	-	9,108	-	-	(9,108)	-
Други изменения в собствения капитал	-	-	-	-	-	(137)	(137)
Сделки със собствениците	-	(459)	9,108	-	-	(49,775)	(41,126)
Печалба за периода	-	-	-	-	-	133,204	133,204
Преоценки на нетния пасив по план с дефинирани доходи	-	-	-	-	(1,096)	-	(1,096)
Данък върху дохода, отнасящ се до компонентите на другия всеобхватен доход	-	-	-	-	110	-	110
Друг всеобхватен доход за периода, нетно от данъци	-	-	-	-	(986)	-	(986)
Общо всеобхватен доход за периода	-	-	-	-	(986)	133,204	133,218
Салдо към 30 юни 2023 г.	336,574	1,854,584	30,212	19,106	(15,835)	175,106	2,399,747

Бележките на страници 10 до 41 са неразделна част от този финансов отчет.

Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 29.07.2024 г. и подписан от него на 31.07.2024 г. и от Надзорен съвет на ЕСО на 31.07.2024 г.

Антон Адамов
Зам. Изпълнителен директор
Пълномощник, пълномощно рег. №2995/11.05.2022 г.

Розелина Костова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД
Рег. № 017
Наталия Владимирова
Прокурист

Стоян Стоянов
Регистриран одитор, отговорен за прегледа
Рег. №043

Дата на издаване на одиторския доклад: 31.07.2024 г.

Междинен съкратен индивидуален отчет за паричните потоци към 30 юни 2024 г.

<i>В хиляди лева</i>	Бележка	За 6 месеца към 30 юни 2024 г.	За 6 месеца към 30 юни 2023 г.
Парични потоци от оперативна дейност			
Парични постъпления от клиенти, в т.ч.:		756,503	993,650
<i>парични постъпления от свързани лица – група БЕХ</i>		44,962	57,754
<i>парични постъпления от свързани лица извън БЕХ</i>		4,967	7,131
<i>дъщерно дружество ЕСО Инженеринг ЕООД</i>		189	123
<i>В т.ч. дъщерно дружество ЕСО Проект</i>		75	166
Парични плащания на доставчици, в т.ч.:		(326,620)	(505,413)
<i>парични плащания към свързани лица – група БЕХ</i>		(123,234)	(297,753)
<i>парични плащания към свързани лица извън БЕХ</i>		(45,895)	(59,849)
<i>дъщерно дружество ЕСО Инженеринг ЕООД</i>		(6,273)	(5,924)
<i>дъщерно дружество ЕСО Проект</i>		(2,202)	(1,679)
Парични плащания на персонал		(102,926)	(98,775)
Плащания за корпоративен данък		(12,785)	(6,503)
Плащания за други данъци и такси		(67,557)	(70,806)
ПП от финансираня по международни проекти		13	(268)
Други парични потоци от основна дейност (нето)		(602)	(1,324)
Други финансови		(7)	(14)
Нетен паричен поток от оперативна дейност		246,019	310,547
Парични потоци от инвестиционна дейност			
Инвестиции в дъщерно дружество		(1,000)	-
Инвестиции в асоциирани предприятия		-	(3,953)
Закупуване на имоти, машини, съоръжения и оборудване		(93,911)	(78,082)
Получени лихви		2,354	511
Нетен паричен поток от инвестиционна дейност		(92,557)	(81,524)
Парични потоци от финансова дейност			
Изплатени дивиденди		(123,503)	(40,989)
Изплащане на задължения по заеми и лизинг		-	(151)
Нетен паричен поток от финансова дейност		(123,503)	(41,140)
Нетна промяна в пари и парични еквиваленти		29,959	187,883
Парични средства и еквиваленти в началото на годината		667,394	406,675
Ефект от очаквани кредитни загуби		(2,336)	(1,988)
Парични средства и еквиваленти в края на периода		695,017	592,570
В т.ч. ПС спец. Предназначение Регл. 943/2019	11	628,837	418,052

Бележките на страници 10 до 41 са неразделна част от този финансов отчет.

Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителен съвет на 29.07.2024 г. и подписан от него на 31.07.2024 г. и от Надзорен съвет на ЕСО на 31.07.2024 г.

Антон Адамов
Зам. Изпълнителен директор
Пълномощник,
пълномощно рег. №2995/11.05.2022 г.

Розелина Костова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„ЕЙЧ ЕЛ БИ БЪЛГАРИЯ” ООД
Рег. № 017
Наталия Владимирова
Прокурис

Стоян Стоянов
Регистриран одитор, отговорен за прегледа
Рег. №043

Дата на издаване на одиторския доклад: 31.07.2024 г.

Бележки към междинния съкратен финансов отчет

1. Статут и предмет на дейност.....	10
2. База за изготвяне.....	15
3. Съществена информация за политиката и промени през периода.....	16
4. Функционална валута и валута на представяне.....	20
5. Използване на приблизителни оценки и преценки.....	20
6. Имоти, машини, съоръжения и оборудване.....	21
7. Нематериални активи.....	22
8. Инвестиции.....	23
9. Търговски вземания.....	26
10. Други вземания.....	26
11. Пари и парични еквиваленти.....	27
12. Капитал и резерви.....	27
13. Отсрочени приходи.....	28
14. Отсрочено финансиране.....	29
15. Търговски задължения.....	29
16. Други краткосрочни задължения.....	29
17. Приходи от продажби.....	29
18. Други приходи от дейността.....	30
19. Разходи за материали.....	30
20. Разходи за външни услуги.....	31
21. Други разходи.....	31
22. Задължения за данъци и др. публични вземания.....	31
23. Данъци.....	31
24. Финансови инструменти.....	33
25. Условни задължения.....	34
26. Доходи на наети лица.....	34
27. Свързани лица.....	34
28. Провизии.....	40
29. Събития след датата на отчетния период.....	40

1. Статут и предмет на дейност

Електроенергийният системен оператор осъществява единното оперативно планиране, координиране и управление на електроенергийната система на Република България, съвместната работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на други страни, осигурява експлоатацията, поддръжката и надеждното функциониране на електропреносната мрежа, поддържането на спомагателни мрежи, както и ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката. Компанията осъществява транзит на електроенергия по националната мрежа и администрира пазара на електрическа енергия.

При паралелната работа в ENTSO-E, ECO ЕАД като основен партньор на Балканския регион, се стреми да повишава не само надеждността на преноса, но и икономическата ефективност при управление на активите като въвежда и използва най-съвременните методи за планиране, поддръжка и мониторинг.

Основните приоритети в дейността на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ECO ЕАД) и през първото полугодие на 2024 г. бяха насочени към изпълнение на лицензионните си задължения, за осигуряване на оперативната надеждност на електроенергийната система по отношение на баланса на мощности и на адекватността на мрежата. С оглед изпълнение на тези си задължения, в дружеството бяха направени прогнози за потреблението и за необходимите генериращи мощности за неговото покриване в страната и в Региона в съответствие с изискванията за надеждна работа на системата.

През първото полугодие на 2024 г. дружеството осъществяваше дейността си в условията на регулирани цени за достъп до електропреносната мрежа, за пренос през електропреносната мрежа, и разполагаемост за допълнителни (спомагателни) услуги.

С приемането на промените в Закона за енергетиката, обн. в ДВ, бр. 38/08.05.2018, считано от 01 юли 2018 г. ECO ЕАД закупува електрическата енергия за компенсиране на технологичните разходи по пренос на организиран борсов пазар, чрез участие на дългосрочния и краткосрочен пазарен сегмент.

ECO ЕАД е пълноправен член на Европейската организация на системните оператори за пренос на електроенергия (ENTSO-E) и осъществява синхронната работа с останалите ЕЕС от Европа в съответствие с "Operation Handbook" на ENTSO-E въз основа на принципите на взаимната изгода, солидарност и взаимна помощ при аварийни ситуации за гарантиране на сигурно, качествено и ефективно снабдяване на потребителите с електрическа енергия. Експерти на ECO ЕАД участват активно в работата на Комитетите, Работните групи и проектите по специфични направления във връзка с разработването и гласуването на документите по прилагането на изискванията на Регламентите/Насоките на Европейската комисия. ECO ЕАД се стреми да повишава не само надеждността на преноса, но и икономическата ефективност при управление на активите като въвежда и използва най-съвременните методи за планиране, поддръжка и мониторинг.

От 2019 г. ECO ЕАД е акционер в тържната кантора JAO S.A, която изпълнява ролята на Единна Платформа за Разпределение (ЕПР) на преносни способности съгласно Регламент 2016/1719 за установяване на насоки за предварително разпределяне на преносна способност. JAO S.A разпределя дългосрочните преносни способности (годишни и месечни) на всички граници между страните-членки на ЕС.

На 22 май 2020 г. операторите на преносни системи на България (ECO ЕАД), Гърция (IPTO), Италия (TERNA SpA) и Румъния (Transelectrica) учредиха дружество за координиране на сигурността на електроенергийната мрежа в Югоизточна Европа - Southeast Electricity Network Coordination Center ("SEleNe CC") със седалище в гр. Солун, Гърция. Четирите преносни оператора имат равно участие в дяловия капитал на акционерното дружество. На основание чл. 26, ал. 1 и ал. 2 от Устава на SEleNe CC, операторът на преносна мрежа на Румъния по регулаторни съображения взе решение да прекрати акционерното си участие в SEleNe CC считано от 01.07.2022 г. и ще използва услугите на центъра въз основа на договор. От 01.07.2021 г. SEleNe CC извършва активна дейност – анализ на експлоатационната сигурност, координирано планиране на прекъсванията, координирано разпределяне на капацитет, краткосрочна и близо до реалното време прогноза на адекватността, изготвяне на модели на отделна и обща електроенергийна мрежа и предоставяне на данни. Съгласно разпоредбите на Регламент 2019/943 относно вътрешния пазар на електроенергия считано от 01.07.2022 г. регионалните центрове по сигурността следва да бъдат заменени от регионални координационни центрове и в края на 2022 година координационният център е приведен в съответствие с регламент 2019/943.

„Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД) е дружество, регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията, ЕИК 175201304, със седалище и адрес на управление гр. София, район „Витоша“, бул. „Цар Борис III“ №201. Дружеството е учредено за неопределен срок. Регистрирано е по Закона за данък върху добавената стойност.

Едноличен собственик на капитала на дружеството е “Български енергиен холдинг” ЕАД (БЕХ ЕАД), регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията с ЕИК 831373560, чийто Принципал е българската държава, чрез публичен орган – Министерство на енергетиката. Правото на собственост от страна на държавата се упражнява от Министъра на енергетиката.

Органите на управление са: Общото събрание (едноличен собственик на капитала), Надзорен съвет и Управителен съвет. Правата на едноличния собственик на капитала се упражняват от Съвета на директорите на БЕХ ЕАД.

ЕСО ЕАД е публично предприятие по смисъла на Закона за публичните предприятия (ЗПП). Членовете на Надзорния съвет на независимия преносен оператор се избират след проведени конкурсни процедури в съответствие със ЗПП и Правилника по прилагането му. Надзорният съвет е в състав най-малко от петима членове за срок от 5 години, като за избора им се уведомява Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР). Най-малко една трета, но не повече от една втора от състава на Надзорния съвет следва да са независими членове, номинирани след конкурсна процедура от Агенцията за публичните предприятия и контрол, оставалите членове се избират след проведена конкурсна процедура от едноличния собственик на капитала. Надзорният съвет на независимия преносен оператор приема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на оператора на преносна мрежа, включително решенията, свързани с одобряването на годишните финансови планове, нивото на задлъжнялост на оператора на преносна мрежа и обвързващи общото събрание на оператора решения, относно размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите, избира и назначава отговорник по съответствието по смисъла на чл.81к, ал.2 от Закона за енергетиката, както и други въпроси, предоставени в неговата компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД.

Управителният съвет на независимия преносен оператор е в състав от трима до деветима членове с петгодишен мандат. Членовете на Управителния съвет се избират и освобождават от Надзорния съвет, след проведена конкурсна процедура в съответствие с ЗПП и правилника по прилагането му. Решенията на Надзорния съвет за избор, както и информация за условията, които уреждат мандата, продължителността и прекратяването му се изпращат на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР). Управителният съвет взема решения, свързани с текущите дейности на оператора на електропреносната мрежа, управлението на мрежата и дейностите, необходими за изготвянето на 10-годишния план за развитие на мрежата, както и решава други въпроси, предоставени в негова компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД.

Органи на управление:

Към 30.06.2024 г. Надзорният съвет /НС/ се състои от седем членове в състав:

1. Александър Александров Тричков – член на НС и Председател на НС;
2. Евден Тодоров Николов – член на НС и Заместник председател на НС;
3. Костадин Иванов Попов – член на НС
4. Пламен Георгиев Радонов – член на НС;
5. Андрей Христов Вълчев – член на НС
6. Илиян Николаев Скарлатов – член на НС
7. Никола Иванов Алимански – член на НС

Към 30.06.2024 г. Управителният съвет /УС/ се състои от трима членове в състав, както следва:

1. Ангелин Николаев Цачев – Член на УС и Изпълнителен директор на ЕСО ЕАД;
2. Антон Пенков Славов – Член на УС и Председател на УС;
3. Пламен Веселинов Йорданов – Член на УС.

На основание чл.81 к, ал.2 от Закона за енергетиката и в съответствие с Устава на дружеството Надзорният съвет на ЕСО ЕАД избира отговорник по съответствието на дружеството. Отговорникът по съответствието на ЕСО ЕАД е Григор Григоров.

Дружеството се управлява и представлява от Управителния съвет.

Непосредственото, ежедневно ръководство се осъществява от Изпълнителния директор, съобразно уредените от Устава на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД негови компетенции.

С протокол № 71-2013 година Съветът на директорите на БЕХ ЕАД, в качеството му на едноличен собственик на капитала на НЕК ЕАД и ЕСО ЕАД взема решение за преобразуване чрез отделяне от НЕК ЕАД на част от имуществото му, представляващо съвкупност от правата и задълженията му, свързани с дейността „пренос на електрическа енергия“ и преминаването му към ЕСО ЕАД в качеството му на приемащо дружество.

С решение № Р-205 от 18.12.2013 година ДКЕВР (сега КЕВР):

1. Разрешава на НЕК ЕАД преобразуване чрез отделяне от НЕК ЕАД на част от имуществото му, представляващо съвкупност от правата и задълженията му, свързани с дейността „пренос на електрическа енергия“ и преминаването му към ЕСО ЕАД в качеството му на приемащо дружество;
2. Прекратява лицензия №Л-147-04/17.12.2004 година за дейността „пренос на електрическа енергия“, издадена на НЕК ЕАД;
3. Издава на ЕСО ЕАД лицензия №Л-419-04/18.12.2013 година за извършване на дейността „пренос на електрическа енергия“ за срок от 35 години;
4. Прекратява лицензия №Л-221-17/28.12.2006 година за дейността „управление на електроенергийната система“, издадена на ЕСО ЕАД.

Решението на ДКЕВР е съобразено със ЗЕ, който въвежда изискванията на Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година, относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия за отделяне на независим преносен оператор, който да е собственик на електропреносната мрежа и да извършва дейността „пренос на електрическа енергия“. Така са осигурени предпоставки за спазване на целите и принципите на ЗЕ за качествено и сигурно задоволяване потребностите на обществото от електрическа енергия при гарантиране защитата на живота и здравето на гражданите, собствеността, околната среда, сигурността на доставките, интересите на потребителите и националните интереси и създаването и развитието на конкурентен и финансово стабилен енергиен пазар.

Съгласно изискванията на ЗЕ, ЕСО ЕАД е собственик на активите, свързани с дейността по пренос на електрическа енергия, включително на преносната мрежа, има собствена идентичност, отделно седалище, персонал и ползва самостоятелно необходимото му оборудване и правни, счетоводни и информационни услуги. ЕСО ЕАД разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия. Дружеството има право да взема решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения, относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала.

През 2015 г. приключи успешно откритото производство от 2014 г. по сертифициране на ЕСО ЕАД като независим оператор на електропреносната мрежа, представляващо стратегическа цел за дейността на дружеството. С Решение С-7/05.11.2015 г. на КЕВР на основание чл. 10, пар. 1 и 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, чл. 21, ал. 1, т. 27, чл. 81а, ал. 6 от ЗЕ, както и чл. 96, ал. 3 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, се определя като независим преносен оператор на електропреносната система на РБ ЕСО ЕАД. Издаден е сертификат на ЕСО ЕАД за независимост на оператора на електропреносната мрежа.

Капитал

ЕСО ЕАД е с капитал 336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) лева, разделен на 336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) броя обикновени поименни акции, с номинална стойност 1 лев всяка една. Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 57,847,195 (словом: петдесет и седем милиона осемстотин четиридесет и седем хиляди сто деветдесет и пет) лева - непарична вноска – недвижими имоти и активи;

- 3,256,000 (словом: три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева - непарична вноска (апорт) от „Български енергиен холдинг“ ЕАД, ЕИК 831373560 на 3,203 броя акции от капитала на „Булгартел“ ЕАД, ЕИК 131341659, собственост на „Български енергиен холдинг“ ЕАД, съгласно Временно удостоверение № 3 от 23.10.2017 г. Непаричната вноска е с парична оценка в размер на 3,256,000 (три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева, определена по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт № 20161128141234-11 от 26.05.2017 г.;
- 2,482,167 (словом: два милиона четиристотин осемдесет и две хиляди сто шестдесет и седем) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2008 година;
- 5,660,561 (словом: пет милиона шестстотин и шестдесет хиляди петстотин шестдесет и един) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2010 година;
- 52,600 (словом: петдесет и две хиляди и шестстотин) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2011 година;
- 24,314,300 (словом: двадесет и четири милиона триста и четиринадесет хиляди и триста) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2015 година;
- 37,963,724 (словом: тридесет и седем милиона деветстотин шестдесет и три хиляди седемстотин двадесет и четири) лева, чрез превръщане на остатъка от нетната печалба на дружеството за 2016 г. и неразпределената печалба от минали години;
- 167,599,244 (словом: сто шестдесет и седем милиона петстотин деветдесет и девет хиляди двеста четиридесет и четири) лева, чрез превръщане на други резерви в размер на 134,336,424 лева, неразпределената печалба от 2020 г. в размер на 31,145,481 лева и неразпределена печалба от предходни години в размер на 2,117,339 лева.
- 2,398,589 (словом: два милиона триста деветдесет и осем хиляди петстотин осемдесет и девет) лева, чрез превръщане на неразпределената печалба от 2021г.
- 35,000,000 (словом: тридесет и пет милиона) лева - непарична вноска (апорт) от „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД, ЕИК 831373560, определен по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт №20220729160250/01.08.2022 г., изменен с Акт №20220729160250-3/22.08.2022 г., представляваща задължения на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД към „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД за отчислен дивидент, съгласно решение по т.1.4.1 от Протокол № 44-2021/18.08.2021 г. на Съвета на директорите на „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД и решение по т.5 от Протокол №31/04.08.2021 г. на Надзорния съвет на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД.

Предмет на дейност

Съгласно разпоредбите на ЗЕ, ЕСО ЕАД е собственик на активите, свързани с дейността по пренос на електрическа енергия, включително на преносната мрежа, има собствена идентичност, отделно седалище, персонал и ползва самостоятелно необходимото му оборудване и правни, счетоводни и информационни услуги. ЕСО ЕАД разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия. Дружеството има право да взема решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения, относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала.

ЕСО ЕАД е носител на лицензия за пренос на електрическа енергия № Л-419-04/18.12.2013г. издадена с Решение № Р-205 от 18.12.2013г. от КЕВР на основание чл.39, ал.1, т.2 във връзка с чл.51, ал.1, т.1 и чл.52, ал.1 и ал.2 от ЗЕ за срок от 35 години.

С решение С-5/30.07.2015 година и Решение С-7/05.11.2015 г., КЕВР на основание чл. 10, пар. 1 и 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, чл. 21, ал. 1, т. 27, чл. 81а, ал. 6 от ЗЕ, както и чл. 96, ал. 3 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, сертифицира ЕСО ЕАД като независим преносен оператор на електропреносната система на РБ и одобрява Правила за предоставяне на услуги от независимия преносен оператор на вертикално интегрираното предприятие и Програма за съответствието на ЕСО ЕАД. Нотифицирането на решението за определяне на оператора е публикувано в Официален вестник на Европейския съюз в брой С 428 от 19 декември 2015 г. Издаден е сертификат на ЕСО ЕАД за независимост на оператора на електропреносната мрежа.

Основните дейности съгласно притежаваната от ЕСО ЕАД лицензия №Л-419-04/18.12.2013 г. са:

- **пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа**

Дейността по пренос включва дейности по експлоатация, поддръжка, управление и развитие на електропреносната мрежа и осигурява непрекъснатост, надеждност и ефективност на преноса и транзитирането на електрическа енергия. Дейността по пренос на електрическа енергия е всеобщо предлагана услуга, която се управлява от електроенергийния системен оператор.

- **управление на електроенергийната система (ЕЕС)**

Дейностите по управление на ЕЕС включват единно оперативно координиране и управление, както и контрола на режима на работа на ЕЕС; управление (диспечериране) на преноса и трансформирането на електрическа енергия; поддържане на баланс между производството, потреблението и междусистемния обмен на електрическа енергия; осъществяване съвместна работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с международни договори; предоставяне на равнопоставен достъп на ползвателите на мрежата за пренос на електрическа енергия; осигуряване на нормативно регламентирани допълнителни услуги, чрез провеждане на тръжни процедури.

- **администриране на сделки с електрическа енергия и пазара на балансираща енергия**

Дейността включва поддържане на регистри на лицата, сключили сделки на пазара на електрическа енергия; поддържане на регистри на сключените договори на лицата, участващи на пазара на електрическа енергия; приемане, подреждане в приоритетни списъци по цена и технологични критерии и активиране на предложения и заявки за покупко/продажба на балансираща енергия; прилагане на методика за изчисляване и определяне на цени на балансираща енергия за всеки период на сетълмент; контрол върху финансовата обезпеченост на сделките с балансираща енергия.

- **измерване на електрическа енергия**

Дейността включва осигуряване и монтиране за сметка на ЕСО ЕАД на средствата за търговско измерване за всяко присъединяване на клиенти и производители на електрическа енергия към мрежата; поддръжка, отчитане, контрол и подмяна на средствата за търговско измерване на електрическа енергия; създаване, поддържане и администриране на база данни за всички търговски участници, присъединени към електропреносната мрежа.

Основни пазарни сегменти:

Пазарните сегменти, които влияят върху годишните резултати на ЕСО ЕАД са:

- Пазар на електрическа енергия;
- Пазар на балансираща енергия;
- Пазар на допълнителни услуги;
- Пазар за предоставяне на преносна способност за търговски обмени;
- Пазарни обединения между две съседни тръжни зони.

Преглед на състоянието на пазара на електрическа енергия

Регистрация на търговските участници

Към м. юни 2024 г. със статус „активен“ са регистрирани 60 стандартни балансиращи групи, 15 специални и 7 комбинирани балансиращи групи.

Ползвателите на електропреносната мрежа, към 30.06.2024 г. са 239. Крайните клиенти в специалната балансираща група на НЕК ЕАД, в ролята му на Доставчик от последна инстанция (ДПИ), са 15.

По данни за месец юни 2024 г. в мрежата на „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД 4,42% от консумацията е при ДПИ, а свободният пазар формира 49,2 % от общата консумация в тази електрическа мрежа.

В мрежата на „Електроразпределение Север“ АД 4,95 % от консумацията е при ДПИ, а свободният пазар формира 46,3 % от общата консумация в тази електрическа мрежа.

В мрежата на „Електроразпределение Юг“ ЕАД 3,39% от консумацията е при ДПИ, а свободният пазар формира 53,2 % от общата консумация в тази електрическа мрежа.

За първото полугодие на 2024 г. като цяло продажбите на големите производители по регистрирани графици намаляват спрямо същият период на 2023 г. както следва:

№	Производител на електрическа енергия	Януари-юни 2023 г., MWh	Януари-юни 2024 г., MWh	Изменение %
1	АЕЦ Козлодуй ЕАД	7 647 772.260	7 444 362.195	-2,7%
2	ТЕЦ ЕЙ и ЕС ЗС Марица Изток 1 ЕООД	1 036 404.070	744 555.819	-28,2%
3	ТЕЦ Марица Изток 2 ЕАД	1 929 652.116	1 558 600.997	-19,2%
4	ТЕЦ КонтурГлобал Марица Изток 3 ЕАД	1 866 977.838	574 950.743	-69,2%
5	ТЕЦ Марица 3 ЕАД	61 421.000	30 789.000	-49,9%
6	ТЕЦ Бобов дол ЕАД	948 628.600	728 110.000	-23,2%
7	Топлофикация Русе бл. 4	0.000	0.000	0%
8	ТЕЦ ВАРНА	27.000	0.000	-100,0%

Пазар на балансираща енергия

През първата половина на 2024 г., активираната енергия за регулиране нагоре е 99 876 MWh спрямо 371 860 MWh през първата половина на 2023 г. – намаляването е със 73,14%. От общото количество активирана енергия за регулиране нагоре, активираната енергия от участие в първично и автоматично вторично регулиране нагоре е 58 997 MWh, а от участие в ръчно вторично регулиране нагоре е 40 678 MWh.

Енергията за регулиране надолу е 119 387 MWh, спрямо 117 017 MWh за същият период на 2023 г. – увеличение с 1,97 %. От общото количество енергия за регулиране надолу, активираната енергия от участие в първично и автоматично вторично регулиране надолу е 24 807 MWh, а от участие в ръчно вторично регулиране надолу е 94 579 MWh.

През първото полугодие на 2024 г. общият енергиен недостиг е в размер на 551 257 MWh, спрямо 875 809 MWh за същия период на 2023 г., което е намаление с 62,9 %. Общия енергиен излишък през първата половина на 2024 г. е 742 253 MWh, спрямо 656 621 MWh през същия период на 2023 г., като увеличението е с 13%.

Общото задължение на търговските участници към ЕСО ЕАД за реализирания енергиен небаланс за периода, възлиза на 209 266 168 лв. спрямо 211 625 619 лв. през същия период на 2023 г., без ДДС, което е намаление от 1,1 %. Общото задължение на ЕСО ЕАД към търговските участници за реализирания енергиен небаланс възлиза на 80 004 045 лв. без ДДС, спрямо 35 219 458 лв. за същия период на 2023 г.

2. База за изготвяне

Този междинен съкратен индивидуален финансов отчет е изготвен в съответствие с МСС 34 „Междинно финансово отчитане”, приет от ЕС. Той не съдържа цялата информация, която се изисква за изготвяне на годишен финансов отчет съгласно МСФО и следва да се чете заедно с годишния индивидуален финансов отчет на Дружеството към 31 декември 2023 г., изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане, приети от Европейския съюз („МСФО, приети от ЕС”).

Този финансов отчет е изготвен на база историческа цена, с изключение на имоти, машини и съоръжения, които са представени по преоценена стойност, както и на Задължението по плана за дефинирани доходи, определено по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

Финансовият отчет е изготвен на принципа на действащо предприятие, който допуска, че Дружеството може адекватно да посреща и да погасява задълженията си в нормалния ход на дейността по отчетените стойности във финансовия отчет. Дружеството оперира в регулирана среда, има издадена лицензия за срок от 35 години за извършване на дейността “пренос на електрическа енергия”, с права и задължения за дейността координатор на “специална балансираща група” ефективна от 04.02.2014г. В тази връзка ръководството на Дружеството е предприело пред КЕВР необходимите действия с цел обосноваване и

защита ценови равнища свързани с лицензионната дейност, така че да има адекватни ресурси да продължи своето оперативно съществуване в обозримото бъдеще.

Междинният съкратен индивидуален финансов отчет е одобрен за издаване от Управителния съвет на ЕСО ЕАД на 29 юли 2024 г. и подписан от него на 31.07.2024 г. и от Надзорния съвет на ЕСО ЕАД на 31 юли 2024 г.

3. Съществена информация за политиката и промени през периода

Счетоводните политики, прилагани в междинния съкратен индивидуален финансов отчет са същите като тези, прилагани в последния годишен индивидуален финансов отчет на Дружеството към 31 декември 2023 г.

С ефективна дата 15.04.2020 г. от УС и 16.04.2020 г. на НС е извършен преглед и промяна на Счетоводните политики на Дружеството, във връзка с промени на МСФО, приети за прилагане от ЕК, както и промени в национално законодателство, приложими от 01.01.2019 г. Съществени промени са направени към 01.01.2018 г., с прилагане на МСФО 9, който определя изискванията за признаване и оценяване на финансови активи и финансови пасиви.

Класификацията и оценяването на финансовите инструменти на Дружеството се променят в условията на МСФО 9. На база на бизнес модела на Дружеството за управление на финансовите активи и характеристиките на произтичащите договорни парични потоци, ръководството е приело да класифицира финансовите активи **основно в категорията „Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност“**.

Обезценка на базата на очакваната загуба следва да бъде призната относно вземанията от контрагенти на Дружеството и инвестициите в активи, класифицирани като държани за продажба, освен ако те не бъдат класифицирани по справедлива стойност през печалбата или загубата съгласно новите критерии. Новият модел на очакваната кредитна загуба заменя модела на понесената загуба в МСС 39, което означава, че няма да е нужно да има събитие, свързано със загуба преди да се признае обезценка. На базата на извършените към 01 януари 2018 г. изчисления обезценката на финансовите активи, има съществен ефект както върху стойността на финансовите активи, така върху натрупаните печалби/загуби от началото на отчетния период.

За оценка и измерване на очакваните кредитни загуби на финансовите активи, ръководството на Дружеството е възприело за търговски и други вземания по договори с клиенти – опростен подход и индивидуален подход, базиран на „очакван процент на неизпълнение“, като към 30.06.2024 г. основно е използван индивидуален подход; за парични средства и еквиваленти – опростен подход и инвестиции - индивидуален подход.

Ефектът от първоначално прилагане на МСФО 9 по отношение на обезценките, е отразен в намаление на собствения капитал (неразпределената печалба) към 01.01.2018 г.

За периода от 01.01.2024 г. до 30.06.2024 г. е констатирана индикация за начисляване на обезценка на финансовите активи на Дружеството, както следва:

Реинтегрирана е обезценка на паричните средства в размер на 97,791.33 лева към 30.06.2024 г.

За съдебните и присъдени вземания е начислена допълнителна обезценка в размер на 980,584.31 лева към 30.06.2024 г.

Дружеството не е извършвало промени в счетоводната си политика във връзка с прилагането на всички нови и/или ревизирани МСФО, които са ефективни за текущия отчетен период, започващ на 1 януари 2024 г., тъй като през периода не е имало обекти или операции, които са засегнати от промените и измененията в МСФО.

Дружеството прилага следните нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти, които имат ефект върху финансовия отчет на Дружеството и са задължителни за прилагане от годишния период, започващ на 1 януари 2024 г.

Нови стандарти, изменения и разяснения, които са влезли в сила за финансовата година, започваща на 1 януари 2024 г.

- **Изменения в МСС 1 Представяне на финансовите отчети: Класификация на пасивите като**

текущи и нетекущи, в сила не по-рано от 1 януари 2024 г., приети от ЕС

Измененията в класификацията на пасивите като текущи или нетекущи засягат само представянето на пасивите в отчета за финансовото състояние, но не и размера или момента на признаването на активи, пасиви, приходи или разходи или информацията, която дружествата оповестяват за тези елементи.

Измененията имат за цел да изяснят следното:

- класификацията на пасивите като текущи или нетекущи трябва да се основава на съществуващи права в края на отчетния период и да се приведе в съответствие формулировката на текстовете във всички засегнати параграфи, за да се изясни „правото“ на отсрочване на уреждането на пасива с поне дванадесет месеца. Изрично се посочва, че само наличните права „в края на отчетния период“ трябва да влияят върху класификацията на пасива;
- класификацията не се влияе от очакванията на Дружеството дали ще упражни правото си да отсрочи уреждането на пасива; и
- уреждането на пасивите може да се осъществи чрез прехвърляне на парични средства, капиталови инструменти, други активи или услуги на контрагента.

• Изменения в МСС 1 Представяне на финансови отчети: Нетекущи пасиви, обвързани с финансови показатели, в сила от 1 януари 2024 г., приети от ЕС

МСС 1 се изменя, както следва:

Уточнява се, че ако правото на отлагане на уреждането за най-малко 12 месеца е предмет на изпълнение на условия от страна на предприятието след отчетния период, тогава тези условия няма да повлияят на това дали правото на отлагане на уреждането съществува в края на отчетния период (отчетната дата) за целите на класифицирането на пасива като текущ или нетекущ; и

За нетекущите пасиви, предмет на условия, от предприятието се изисква да оповестява информация за:

- условията (например естеството и датата, до която предприятието трябва да изпълни условията);
- дали предприятието би спазило условията въз основа на обстоятелствата към отчетната дата; и
- дали и как предприятието очаква да изпълни условията до датата, на която финансовите показатели трябва да бъдат изчислени съгласно договора.

• Изменения в МСФО 16 Лизинг: Задължение по лизинг при продажба и обратен лизинг, в сила от 1 януари 2024 г., приети от ЕС

Измененията в МСФО 16 изискват от Дружеството продавач-наемател да оценява впоследствие лизинговите пасиви, произтичащи от обратен лизинг, по начин, по който не признава никаква сума от печалбата или загубата, която се отнася до правото на ползване, което то запазва. Новите изисквания не възпрепятстват продавача-наемател да признае в текущия финансов резултат печалбата или загубата, свързана с частичното или пълното прекратяване на лизинговия договор. Измененията на МСФО 16 не предписват специфични изисквания за оценяване на лизинговите пасиви, произтичащи от обратен лизинг.

• Изменения в МСС 7 Отчет за паричните потоци и МСФО 7 Финансови инструменти: Оповестявания: Споразумения за финансиране на доставчици, в сила от 1 януари 2024 г., приети от ЕС

Измененията в МСС 7 и МСФО 7 добавят изисквания за оповестяване, както и указания в рамките на съществуващите изисквания за оповестяване, свързани с предоставянето на качествена и количествена информация относно споразуменията за финансиране на задълженията към доставчици. Тези изменения добавят две цели за оповестяване, които ще накарат предприятията да оповестяват в пояснителните приложения информация, която позволява на ползвателите на финансовите отчети да оценят как споразуменията за финансиране на задълженията към доставчици влияят върху пасивите и паричните потоци на предприятието и да разберат ефекта на споразуменията за финансиране на доставчици върху изложеността на предприятието на ликвиден риск и как предприятието може да бъде засегнато, ако споразуменията вече не са достъпни за него.

Стандарти, изменения и разяснения, които все още не са влезли в сила и не се прилагат от по-ранна дата от Дружеството

Към датата на одобряване за издаване на този финансов отчет са публикувани нови стандарти, изменения и разяснения към съществуващи вече стандарти, но не са влезли в сила или не са приети от ЕС за

финансовата година, започваща на 1 януари 2024 г., и не са били приложени от по-ранна дата от Дружеството. Ръководството очаква всички стандарти и изменения да бъдат приети в счетоводната политика на Дружеството през първия период, започващ след датата на влизането им в сила.

Ръководството очаква приемането на тези нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти да не окаже съществен ефект върху финансовия отчет в периода на първоначалното им прилагане, с изключение на МСФО 18, който се очаква да повлияе на представянето и оповестяването на информация във финансовия отчет. Дружеството е в процес на анализиране на специфичния ефект на МСФО 18 върху финансовия отчет.

- **Изменения в МСС 21 Ефекти от промените в обменните курсове: Липса на конвертируемост, в сила от 1 януари 2025 г., все още не са приети от ЕС**

Измененията в МСС 21 включват:

- уточняване кога една валута може да бъде обменена в друга валута и кога не. Една валута може да бъде обменена, когато предприятието е в състояние да обмени тази валута за другата валута чрез пазари или механизми за обмен, които създават изпълними права и задължения без неоправдано забавяне към датата на оценяване и за определена цел. Една валута не може да бъде обменена в друга валута, ако Дружеството може да получи само незначителна сума от другата валута;
- изискване как предприятието да определи обменния курс, който се прилага, когато дадена валута не може да бъде обменена. Когато дадена валута не може да бъде обменена към датата на оценяване, предприятието оценява спот обменния курс като курс, който би се приложил при редовна сделка между пазарни участници към датата на оценяване и който би отразил вярно преобладаващите икономически условия.
- изискване за оповестяване на допълнителна информация, когато валутата не е конвертируема. Когато валутата не е конвертируема, Дружеството оповестява информация, която би позволила на потребителите на неговите финансови отчети да преценят как липсата на конвертируемост на валутата влияе или се очаква да повлияе на неговите финансови резултати, финансово състояние и парични потоци.

- **МСФО У1 — Общи изисквания за оповестяване на финансова информация, свързана с устойчивостта, в сила от 1 януари 2025 г., все още не са приети от ЕС**

Международния съвет по стандарти за устойчивост (МССУ) публикува изменения на стандартите, издадени от Съветът за счетоводни стандарти за устойчиво развитие (СССУР), които имат за цел да засилят тяхната международна приложимост. Измененията имат за цел да помогнат на отчитащите се субекти да прилагат стандартите на СССУР, независимо от юрисдикцията, в която се намират, или общоприетите счетоводни принципи, съгласно които се отчитат. Те обаче не са предназначени да променят значително структурата или намерението на стандартите за устойчиво развитие, издадени от СССУР.

- **Изменения в МСФО 9 и МСФО 7 Промени в класификацията и оценката на финансовите инструменти, в сила от 1 януари 2026 г., все още не са приети от ЕС**

Измененията в МСФО 9 и МСФО 7 включват:

Отписване на финансов пасив, уреден чрез електронен превод: Измененията в насоките за прилагане на МСФО 9 позволяват финансов пасив (или част от него), който ще бъде уреден с парични средства чрез система за електронни плащания, да се счита за погасен преди датата на уреждане, ако са изпълнени определени критерии. От дружество, което избере да приложи опцията за отписване, ще се изисква да я приложи към всички уреждания, извършени чрез една и съща електронна платежна система.

Класификация на финансови активи:

- предоставят се насоки за това как предприятието може да прецени дали договорните парични потоци на финансов актив съответстват на основно споразумение за предоставяне на заем. Измененията добавят примери за финансови активи, които имат или нямат договорни парични потоци, които представляват единствено плащания на главница и лихва върху неизплатената сума на главницата.
- подобрява се описанието на термина "без право на регресен иск". Съгласно измененията, финансов актив има характеристики на такъв „без право на регресен иск“, ако крайното право на предприятието да получи парични потоци е договорно ограничено до паричните потоци, генерирани от определени активи.

- разясняват се характеристиките на договорно свързаните инструменти, които ги отличават от други сделки. Измененията също така отбелязват, че не всички сделки с множество дългови инструменти отговарят на критериите за сделки с множество договорно свързани инструменти и дават пример. Позоваването на инструментите в основната група може да включва финансови инструменти, които не са в обхвата на изискванията за класификация.

Оповестявания:

- променят се оповестяванията, свързани с инвестиции в капиталови инструменти, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. По-специално, от предприятието ще се изисква да оповести печалбата или загубата по справедлива стойност, представена в друг всеобхватен доход през периода, като покаже отделно печалбата или загубата по справедлива стойност, която се отнася до инвестиции, отписани през периода, и печалбата или загубата по справедлива стойност, която се отнася до инвестиции, държани в края на периода.
- измененията изискват оповестяване на договорни условия, които биха могли да променят времето или сумата на договорните парични потоци при настъпване (или ненастъпване) на условно събитие, което не е пряко свързано с промени в основните кредитни рискове и разходи. Изискванията се прилагат за всеки клас финансов актив, оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, и за всеки клас финансов пасив, оценяван по амортизирана стойност.

Измененията включват и изменения на МСФО 19 Дъщерни предприятия без публична отчетност: които ограничават изискванията за оповестяване на отговарящи на условията дъщерни предприятия.

- **МСФО 18 Представяне и оповестяване във финансовите отчети, в сила от 1 януари 2027 г., все още не е приет от ЕС**

МСФО 18 има за цел да подобри начина, по който дружествата представят информация в своите финансови отчети, като се фокусира върху информацията за финансовите резултати в отчета за печалбата или загубата. Променят се частично и изискванията в МСС 7 Отчет за паричните потоци. МСФО 18 заменя МСС 1 Представяне на финансови отчети. Изискванията, описани в МСС 1, които не са променени, са прехвърлени към МСФО 18 и други стандарти. Въпреки че МСФО 18 няма да засегне начина, по който дружествата оценяват финансовите резултати, той ще засегне начина, по който дружествата представят и оповестяват финансовите резултати. МСФО 18 има за цел да подобри финансовото отчитане чрез:

- изискване за допълнителни дефинирани междинни сборове в отчета за печалбата или загубата;
- изискване на оповестявания за определени от ръководството показатели за ефективност;
- добавяне на нови принципи за групиране на информацията, както и изисквания дали информацията трябва да се съдържа в основните финансови отчети или в пояснителните приложения.

- **МСФО 19 Дъщерни дружества без публична отчетност: Оповестявания, в сила от 1 януари 2027 г., все още не е приет от ЕС**

Дружеството може да избере да прилага МСФО 19 в своите консолидирани, индивидуални или самостоятелни финансови отчети, ако и само ако в края на отчетния период:

- то е дъщерно предприятие;
- няма задължение за публична отчетност; и
- то има крайно или междинно предприятие майка, което изготвя консолидирани финансови отчети на разположение за публично ползване, които са в съответствие със счетоводните стандарти на МСФО.

Предприятието има задължение за публична отчетност, ако неговите дългови или капиталови инструменти се търгуват на публичен пазар или то е в процес на емитиране на такива инструменти за търгуване на публичен пазар (местна или чуждестранна фондова борса или извънборсов пазар, включително местни и регионални пазари); или то държи активи в качеството на довереник на широка група външни лица като една от основните си дейности (например банки, кредитни съюзи, застрахователни дружества, брокери/търговци на ценни книжа, взаимни фондове и инвестиционни банки често отговарят на този критерий).

Предприятието, което прилага МСФО 19, прилага изискванията на другите счетоводни стандарти на МСФО, с изключение на изискванията за оповестяване.

МСФО 19 въвежда следните изисквания за оповестяване:

- изискванията за оповестяване в други счетоводни стандарти, които остават приложими за предприятието, прилагащо МСФО 19, са посочени в МСФО 19;
  - ако предприятието, прилагащо МСФО 19, прилага МСФО 8 Оперативни сегменти, МСФО 17 Застрахователни договори или МСС 33 Доходи на акция, то е длъжно да приложи всички изисквания за оповестяване в тези стандарти;
  - нов или изменен счетоводен стандарт на МСФО може да включва изисквания за оповестяване относно преминаването на предприятието към този стандарт. Всяко освобождаване на предприятието, прилагащо МСФО 19, от изискванията за оповестяване относно преминаването на предприятието към този нов или изменен стандарт ще бъде посочено в новия или изменения счетоводен стандарт на МСФО;
  - ако информацията, произтичаща от оповестяването по МСФО 19 не е съществена, предприятието не се изисква да предоставя конкретното оповестяване.
- **МСФО 14 Отсрочени сметки при регулирани цени, в сила от 1 януари 2016 г., Европейската комисия е взела решение да не започва процеса по приемане на този междинен стандарт и да изчака окончателния стандарт**

МСФО 14 Отсрочени сметки при регулирани цени позволява на дружества, прилагащи за първи път МСФО, да продължат признаването на суми, свързани с регулирани цени в съответствие с изискванията на тяхната предишна счетоводна база. С цел подобряване на съпоставимостта с отчети на дружества, които вече прилагат МСФО и не признават такива суми, стандартът изисква да бъде представен отделно ефектът от регулираните цени.

4. Функционална валута и валута на представяне

Този финансов отчет е представен в Български лева (BGN), която е функционалната валута на Дружеството. Цялата финансова информация представена в лева е закръглена до хиляда, освен когато е посочено друго.

5. Използване на приблизителни оценки и преценки

При изготвянето на този финансов отчет, ръководството е направило преценки, приблизителни оценки и допускания, които влияят на прилагането на счетоводните политики на Дружеството и на отчетените суми на активите и пасивите, приходите и разходите. Реалният резултат може да бъде различен от тези приблизителни оценки.

Приблизителните оценки и основните допускания се преразглеждат текущо. Преразглеждането на приблизителните оценки се признава проспективно.

(а) Преценки

Информация за критични преценки, направени при прилагане на счетоводните политики, които имат най-значителен ефект върху признатите суми във финансовия отчет, се съдържа в следните бележки:

- Бележка 9 - Оповестяваща търговски вземания.

(б) Несигурност в допусканията и оценките

Информация за несигурност в допусканията и оценките, за които има значителен риск да доведат до съществени корекции в следващата финансова година, се съдържа в следните бележки:

- Бележка 25 - Оповестяваща условни задължения

Справедливи стойности

Някои от счетоводните политики и оповестявания на Дружеството изискват оценка на справедливи стойности за финансови и за нефинансови активи и пасиви.

Значими въпроси, свързани с оценките, се докладват на Одитния комитет на Дружеството.

Когато оценява справедливата стойност на актив или пасив, Дружеството използва наблюдаеми данни, доколкото е възможно. Справедливите стойности се категоризират в различни нива в йерархията на справедливите стойности на базата на входящите данни в техниките за оценка, както следва:

- Ниво 1: котираны цени (некоригирани) на активни пазари за сходни активи или пасиви.
- Ниво 2: входящи данни различни от котираны цени, включени в Ниво 1, които, пряко (т.е. като цени) или косвено (т.е. получени от цени), са достъпни за наблюдаване за актива или пасива.
- Ниво 3: входящи данни за актива или пасива, които не са базирани на наблюдаеми пазарни данни (ненаблюдаеми входящи данни).

Ако входящите данни, използвани за оценка на справедливата стойност на актива или пасива, могат да се категоризират в различни нива от йерархията на справедливите стойности, тогава оценката на справедливата стойност се категоризира в нейната цялост в това ниво от йерархията на справедливите стойности, чиято входяща информация е от значение за цялостната оценка.

Повече информация за допусканията, направени при оценка на справедливите стойности, е включена в следните бележки.

6. Имоти, машини, съоръжения и оборудване

<i>В хиляди лева</i>	Земи и сгради	Машини, съоръжения и оборудване	Транспортни средства	Стопански инвентар и други	Разходи за придобиване на ДМА	Общо
Салдо към 1 януари 2023 г.	228,337	2,654,370	44,453	1,692	128,925	3,057,777
Придобити активи	-	-	-	-	182,677	182,677
Трансфер	5,611	208,798	8,888	64	(223,361)	-
Отписани активи	(1,418)	(5,873)	(867)	(25)	-	(8,183)
Нетен ефект от преоценка на ДМА - апорт	320	2,584	179	-	-	3,083
Салдо към 31 декември 2023 г.	232,850	2,859,879	52,653	1,731	88,241	3,235,354
Салдо към 1 януари 2024 г.	232,850	2,859,879	52,653	1,731	88,241	3,235,354
Придобивания	-	-	-	-	110,263	110,263
Трансфер	591	52,689	8 451	34	(61,765)	-
Отписвания	-	(1)	(4)	-	-	(5)
Салдо към 30 юни 2024 г.	233,441	2,912,567	61,100	1,765	136,739	3,345,612
Амортизации						
Салдо към 1 януари 2023 г.	5,526	150,534	27,834	1,425	-	185,319
Амортизация за периода	4,286	93,993	3,545	64	-	101,888
Отписани	(259)	(3,098)	(658)	(24)	-	(4,039)
Салдо към 31 декември 2023 г.	9,553	241,429	30,721	1,465	-	283,168
Салдо към 1 януари 2024 г.	9,553	241,429	30,721	1,465	-	283,168
Амортизация за периода	2,084	49,172	2,273	31	-	53,560
Отписана амортизация	-	-	(4)	-	-	(4)
Салдо към 30 юни 2024 г.	11,637	290,601	32,990	1,496	-	336,724
Балансова стойност						
Салдо към 1 януари 2024 г.	223,297	2,618,450	21,932	266	88,241	2,952,186
Салдо към 30 юни 2024 г.	221,804	2,621,966	28,110	269	136,739	3,008,888

Преценка на имоти машини и съоръжения

С ефективна дата 31 декември 2021 г. е извършена преценка на земи и сгради, машини, съоръжения и оборудване, специализирани транспортни средства, за които е избран моделът за последваща оценка по справедлива стойност.

Оценката на нетекущите активи е извършена от независим лицензиран оценител. Оценката е извършена в съответствие със Закона за независимите оценители, Стандартите за бизнес оценяване и действащото към датата на изготвяне на доклада приложимо законодателство в Република България.

Оценката на нетекущите активи е извършена като за земи и административни сгради е приложен метода на пазарните сравнения (аналози), докато за всички останали активи е приложен метода на вещната стойност. В допълнение преоценената стойност на активите оценени по метода на вещната стойност е тествана за обезценка, с оглед определяне дали преоценената стойност е възстановима. В резултат на теста за обезценка не е възникнала необходимост от намаление на преоценената стойност.

За нуждите на оценката са използвани различни информационни източници:

- Общо икономическа информация;
- Индекси за изменения на валутни курсове;
- Извършено проучване и информация за пазара на недвижими имоти, реализирани сделки и наеми за района, в който се намира оценявания имот;
- Собствена база от данни на лицензирания оценител и други допускания и ограничаващи условия.

За земите са използвани сравними пазарни цени на терени, които са коригирани с коефициенти за отчитане на: изграденост и състояние на прилежащата инфраструктура, транспортен достъп и наличие на път, големина и делимост, действително и възможно застрояване и използване.

Преоценката на машини, съоръжения, оборудване и транспортна техника със специално предназначение от независим лицензиран оценител.

За извършената оценка на нетекущи активи, е направен анализ на следните фактори:

- оценка на техническото състояние
- натоварване/фактически капацитет
- инвестиционна стойност
- коефициенти на годност – физически, технологичен, икономически.

Заложени активи

Към 30 юни 2024 г. дружеството не е заложило имоти, машини, съоръжения като обезпечение по свои задължения.

7. Нематериални активи

В хиляди лева

	Патенти, лицензи	Софтуер	Други	Разходи за придобиване на ДНА	Общо
Отчетна стойност					
Баланс към 1 януари 2023 г.	17,476	20,265	1,714	-	39,455
Придобити активи	-	-	-	1,243	1,243
Отписани активи	(196)	(2,712)	(294)	-	(3,202)
Трансфери	1,100	139	4	(1,243)	-
Баланс към 31 декември 2023 г.	18,380	17,692	1,424	-	37,496
Салдо към 1 януари 2024 г.	18,380	17,692	1,424	-	37,496
Придобити	-	-	-	557	557
Трансфери	10	547	-	(557)	-
Салдо към 30 юни 2024 г.	18,390	18,239	1,424	-	38,053

Амортизации

Баланс към 1 януари 2023 г.	10,892	17,594	1,681	-	30,167
Амортизация за годината	3,051	1,075	1	-	4,127
Отписани	(195)	(2,712)	(294)	-	(3,201)
Баланс към 31 декември 2023 г.	13,748	15,957	1,388	-	31,093
Салдо към 1 януари 2024 г.	13,748	15,957	1,388	-	31,093
Начислена амортизация за периода	1,689	504	1	-	2,194
Салдо към 30 юни 2024 г.	15,437	16,461	1,389	-	33,287
Балансова стойност					
Салдо към 01 януари 2024 г.	4,632	1,735	36	-	6,403
Салдо към 30 юни 2024 г.	2,953	1,778	35	-	4,766

Обезпечение

Към 30 юни 2024 г. дружеството не е заложило нематериални активи като обезпечение по свои задължения.

8. Инвестиции

Дъщерни предприятия

„Електроенергиен системен оператор“ ЕАД притежава 100% от капитала на „ЕСО Инженеринг“ ЕООД, което е учредено на 18.02.2021 г.

Регистрирано е дъщерно дружество „ЕСО Инженеринг“ ЕООД и вписано в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел към Агенция по вписванията на 18.02.2021 г. с ЕИК/ПИК 206401308 и адрес на управление гр. София, п. код 1404, бул. „Петко Ю. Тодоров“ № 24., на което ЕСО ЕАД е едноличен собственик на капитала.

Съгласно решение на Управителния съвет с протокол № 34/31.07.2023 г. и решение на Надзорния съвет с протокол № 41/02.08.2023 г. е увеличен капитала на „ЕСО ИНЖЕНЕРИНГ“ ЕООД, по реда на чл. 193 от ТЗ, чрез непарична вноска /апорт/ на недвижимо и движимо имущество, собственост на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД), ЕИК 175201304, едноличен собственик на капитала на „ЕСО ИНЖЕНЕРИНГ“ ЕООД, в размер на 3,957,937 (три милиона деветстотин петдесет и седем хиляди деветстотин тридесет и седем) лева, определен по реда на чл.72 от Търговския закон от три вещи лица назначени с Акт 20230214152040/15.02.2023 г.

Съгласно учредителния акт на „ЕСО Инженеринг“ ЕООД капиталът е в размер на 5,553,637 лева, разпределен в 5,553,637 (пет милиона петстотин петдесет и три хиляди шестстотин тридесет и седем) дяла с номинална стойност от 1 (сто) лева всеки.

Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 500,000 (словом: петстотин хиляди) лева - парична вноска.
- 1,095,700 (един млн деветдесет и пет хиляди и седемстотин) лева - от неразпределена печалба за 2021г.
- 3,957,937 (три милиона деветстотин петдесет и седем хиляди деветстотин тридесет и седем) – непарична вноска (апорт) – 2023 г.

Предметът на дейност на ЕСО Инженеринг е строителство, търговско представителство и посредничество, вътрешна и външна търговия, покупка и продажба на недвижими имоти, транспортна и спедиторска дейност, както и всяка друга търговска дейност, която не е изрично забранена със закон.

Като основна дейност на дружеството е запазването на човешкия ресурс от оперативен дежурен персонал, намален вследствие на масштабни реформи за преминаване на обекти на „Електроенергиен системен

оператор“ на дистанционно управление от опорен пункт, въвличането му и ангажирането му в изпълнение на инвестиционната програма, свързана с автоматизацията на подстанциите.

Друга основна роля е участие в плана за дигитализация, ремонтните и инвестиционни дейности с изпълнение на строително-монтажни работи по въвеждане в експлоатация на комутационна апаратура, изграждане на вторична комутация, реконструкции и др. необходими за осъществяване на функционална свързаност на подстанциите и изпълнение на програмите, консултантска дейност, проектно управление.

На 26.04.2022 г. в Търговския регистър към Агенция по вписванията е вписано еднолично дружество с ограничена отговорност с фирма „ЕСО Проект“ ЕООД, ЕИК 206914677, със седалище и адрес на управление гр. София, п. код 1404, бул. „Петко Ю. Тодоров“ № 24., на което ЕСО ЕАД е едноличен собственик на капитала.

Съгласно учредителния акт на ЕСО Проект капиталът е в размер на 250,000 лева, разпределен в 2,500 (две хиляди и петстотин) дяла с номинална стойност от 100 (сто) лева всеки.

Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 250,000 (словом: петстотин хиляди) лева - парична вноска.

Предметът на дейност на „ЕСО Проект“ ЕООД е проектиране на енергийни обекти, в това число изготвяне на технически и идейни проекти по реда на ЗУТ, консултантска дейност, както и всяка друга търговска дейност, която не е забранена със закон.

Друга основна роля е участие в плана за дигитализация, изпълнение на проектиране, авторски надзор по време на строителство.

С решение на Управителния съвет на ЕСО ЕАД по т. 8 от Протокол № 11/11.03.2024г., одобрено с решение на Надзорния съвет по т.4 от Протокол № 13/13.03.2024 г. и решение по т.1 от Протокол № 29-2024 /22.03.2024 г. на Съвета на директорите на „Български енергиен холдинг“ ЕАД е взето решение за учредяване на еднолично акционерно дружество с наименование „ЕСО ЧАРДЖ“ с капитал в размер на 1 000 000 (един милион) лева разделен на 10 000 (десет хиляди) броя обикновени поименни акции с право на глас и с номинална стойност в размер на 100 (сто) лева всяка. Капиталът на дружеството е изцяло собственост на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, ЕИК 175201304.

Дружеството има следния предмет на дейност: Изграждане, въвеждане в експлоатация, опериране и поддръжка на системи за зареждане с електрическа енергия и водород, системи за производство на водород, разработка на софтуерни продукти, проектантска и консултантска дейност, както и всяка друга дейност, незабранена от законите на Република България. Всяка дейност, за която се изисква особен лиценз и/или разрешение, ще бъде осъществявана само след надлежното получаване на такъв лиценз / разрешение.

Съвместно предприятие

ЕСО ЕАД придобива 3,256,000 лева поименни акции с право на глас с номинална стойност в размер на 1 лев всяка на основание протоколи на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД: №56/22.08.2017 година и №69-2017/07.11.2017 година. Увеличението на капитала по реда на чл.193 от Търговския закон, представлява непарична вноска /апорт/ на 3 203 броя акции, представляващи 50% от капитала на „Булгартел“ ЕАД. Останалите 50% от капитала на „Булгартел“ ЕАД са придобити на основание, цитираните по горе решения на БЕХ ЕАД от „Булгартрансгаз“ ЕАД. Оценката на непаричната вноска е съгласно тройна оценителска експертиза рег. № 02-0382/4 от 01.08.2017 година, извършена по реда на чл.72, ал.2 от Търговския закон. Правата върху 3 203 на ЕСО ЕАД от капитала на „Булгартел“ ЕАД са удостоверени с временно удостоверение №003/23.10.2017 година. ЕСО ЕАД е приложило МСС 36 по отношение на инвестицията и е начислявало обезценка до 2021 г. Към 31.12.2022 г. има начислена реинтеграция в размер на 670 хил. лв.

Към 30.06.2024 стойността на инвестицията е, както следва:

Номинална стойност на инвестицията	3,256 хил. лв
Размер на обезценката	(1,722) хил.лв
Балансова стойност на инвестицията	1,534 хил. лв

Асоциирано предприятие

През месец май 2020 г. ЕСО заедно с преносните оператори на Гърция, Румъния и Италия учредиха Югоизточен електроенергиен координационен център SEleNe CC (Southeast Electricity Network Coordination Center) със седалище гр. Солун, Гърция, който ще способства ефективното управление на регионалните енергийни системи и ще гарантира сигурността на доставките на електроенергия в условията на пазарните обединения и приобщаването на Западните Балкани. Стойността на придобиване на инвестицията в капитала на SEleNe CC е в размер на 98 хил. лв, което представлява 25 % от общия капитал на дружеството.

Регламент (ЕС) 2019/943 относно вътрешния пазар на електроенергия (“Регламент 2019/943”) предвижда създаване на Регионални координационни центрове, които ще заместят Регионалните центрове по сигурност считано от 01.07.2022г. Всеки Регионален координационен център осъществява дейността си в рамките на определен район на действие на системата („СОР“). В съответствие с член 36 Регламент 2019/943, ACER със свое решение 10/2022 от 6 април 2020 г. определи регион на действие на системата Югоизточна Европа (“СОР ЮИЕ”), който включва операторите на електропреносни мрежи на България и Гърция. След решението на ACER от 2020 г. операторите на преносни мрежи изготвиха предложение за създаване на регионален координационен център, което беше одобрено от регулаторните органи на България и Гърция през март 2021г. Решение на ACER 5/2022г. от 7 април 2022г. отменя решение 10/2020г. и определя нова конфигурация на СОР ЮИЕ, който включва операторите на преносни мрежи на България, Гърция и Италия. Съгласно чл. 4, ал. 5 от Приложение I на решение 5/2022г. операторът на преносна мрежа на Румъния ще използва услугите на центъра въз основата на договор.

В съответствие с гореизложеното и на основание чл. 26, ал. 1 и ал. 2 от Устава на SEleNe CC, операторът на преносна мрежа на Румъния по регулаторни съображения взе решение да прекрати акционерното си участие в SEleNe CC, като за целта изпрати уведомление с № 20054/10.05.2022г. до дружеството и всеки от акционерите. В съответствие с чл. 26, ал. 3 от Устава на SEleNe CC напускащият акционер е задължен да прехвърли акциите си на всички оставащи акционери по равно или на дружеството, или в комбинация между двата способа. За целите на продажба на акциите, SEleNe CC предложи на акционерите проект на договор, съгласно който всеки от оставащите акционери изкупува от Transelectrica равен брой акции (16 666 броя), а SEleNe CC изкупува 2 броя акции, които ще бъдат анулирани. Съгласно чл. 27, ал. 2 от Устава на SEleNe CC, цената на акциите е равна на балансовата им стойност на база капиталовата позиция на дружеството, посочена в годишния финансов отчет на дружеството за 2021 г. и се равнява на 1.07 (едно евро и седем евроцента) Евро на акция или обща сума на подлежащите на изкупуване акции в размер на 17,885.33 (седемнадесет хиляди осемстотин осемдесет и пет евро и тридесет и три евроцента) Евро.

За целите на продажба на акциите бе подписан договор за изкупуване на акции, съгласно който ЕСО ЕАД плати стойността на 16 666 броя акции на 23.01.2023 г.

С решение по Протокол № 9 от 13.02.2023 г. на Управителния съвет на ЕСО ЕАД, потвърдено с решение по Протокол № 10 от 15.02.2023г. на Надзорния съвет е одобрено участие на дружеството в пето извънредно общо събрание на SEleNe CC на 21.02.2023 г.

Съгласно т.2 от Протокол № 5 от заседание на Общото събрание на SEleNe Cc проведено на 21.02.2023 г., акционерите на дружеството одобряват увеличение на акционерния капитал на дружеството с общо шест милиона десет хиляди и две (6,010,002) евро, което съответства на два милиона три хиляди триста тридесет и четири (2,003,334) евро на Акционер, съгласно член 6.2. от Устава и Член 25 от Закон 4518/2018 г.

Към 30.06.2024 г. процентът на инвестицията на ЕСО ЕАД в SEleNe Cc е 33,33 %.

Други инвестиции

През 2019 г. ЕСО ЕАД е акционер в тържната кантора ЈАО S.A, която изпълнява ролята на Единна Платформа за Разпределение (ЕПР) на преносни способности съгласно Регламент 2016/1719 за установяване на насоки за предварително разпределяне на преносна способност. ЈАО S.A разпределя дългосрочните преносни способности (годишни и месечни) на всички граници между страните-членки на ЕС. Стойността на придобиване на инвестицията в капитала на ЈАО S.A е в размер на 507 хил. лв., което представлява 4 % от общия капитал на дружеството. Същата се оценява по справедлива стойност, съгласно МСФО 9 Финансови инструменти.

9. Търговски вземания

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2024 г.	31 декември 2023 г.
Търговски вземания	1,303	8,253
Търговски вземания от клиенти достъп, пренос и реактивна енергия	48,169	62,556
Клиенти капацитет	20,046	32,016
Търговски вземания от клиенти балансиращ пазар	27,065	30,242
Клиенти присъединяване към преносната мрежа	611	11,378
Р-ди за бъдещи периоди - услуги	13,461	6,433
Вземания по липси и начети	64	42
Присъдени и съдебни вземания	11,257	10,277
Обезценка на съдебни вземания	(11,257)	(10,277)
	110,719	150,920

10. Други вземания

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2024 г.	31 декември 2023 г.
Предплащания за текущи активи	517	17
	517	17

Съдебни вземания – парични средства в Корпоративна Търговска Банка (КТБ)

Сумите, останали като налични в "Корпоративна търговска банка" АД, в размер на 5,456,513.61 лв са прехвърлени в съдебни вземания на основание предявен съдебен иск по чл.63, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност. Тези вземания са възникнали преди датата на откриване на производството по несъстоятелност. Към 31.12.2016 г. същите са отразени като дългосрочни вземания, като стойността на вземането и неговата обезценка в размер на 1,091,261.98 лв са отразени на отделно обособени балансови позиции. С решение на Управителен съвет с протокол №4/08.02.2017 година и Надзорен съвет с протокол №5/14.02.2017 година дата е извършена обезценка на вземането от „Корпоративна търговска банка” АД (в несъстоятелност) на стойност 4,853,418.57 лева, за сметка на текущия финансов резултат, която първоначално е отразена във финансовия отчет за 2016 година, а в следствие е сторнирана обезценка на стойност 603,095.04 във връзка с обявена от синдиците частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите на КТБ АД (н) и е отнесена като краткосрочно вземане в баланса. Към 31.12.2019 г. посочените краткосрочни вземания са възстановени по банковите сметки на дружеството.

На 09.07.2020 г., Търговският регистър публикува втората частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на „Корпоративна търговска банка” АД (в несъстоятелност) – КТБ АД (н).

Втората частична сметка е изготвена от синдиците на КТБ АД (н) в изпълнение на разпоредбата на чл.95, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност (ЗБН), съгласно която синдикът изготвя частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите с приети по смисъла на чл.69, ал.1 вземания съобразно реда, привилегиите и обезпеченията.

Съгласно публикуваната втора частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на КТБ АД (н) сумата, възстановена по сметките на ЕСО ЕАД е в размер на 472,560.07 лв.

През м.04.2021г. по сметките на ЕСО ЕАД е възстановена сума в размер на 278,679.38 лв.

Към 30.06.2024 г. стойността на вземането от КТБ АД (н) е в размер на 4,102,179.12 лв и неговата обезценка е 4,102,179.12 лв и са отразени на отделно обособени балансови позиции.

11. Пари и парични еквиваленти

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2024 г.	31 декември 2023 г.
Парични средства в каса лева	31	11
Парични средства в каса във валута	8	8
Парични средства по банкови сметки	68,477	179,148
ПС спец. предназначение регл. 943/2019	628,837	488,227
Обезценка на парични наличности	(2,336)	(2,434)
	695,017	664,960

12. Капитал и резерви

ЕСО ЕАД е с капитал 336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) лева, разделен на 336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) броя обикновени поименни акции, с номинална стойност 1 лев всяка една.

Обикновени акции

336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) лева, разделен на 336,574,380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) броя обикновени поименни акции, с номинална стойност 1 лев всяка една. Поименните акции не могат да бъдат заменяни с акции на приносител.

Всяка една акция дава право на един глас, право на дивидент и на ликвидационен дял от имуществото на дружеството.

Дивиденди

През 2024 г. ЕСО ЕАД е разпределило дивидент, съгласно решение с протокол № 57-2024 от 31.05.2024 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата) в размер на 123,503 хил. лв. от печалбата за 2023 г.

Законов резерв

Фонд „Резервен“ се формира по реда на член 246, ал. (1) и (2) от Търговския закон. Във фонд „Резервен“ се натрупва най-малко 1/10 от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда стигнат 1/10 или по-голяма част от капитала, определена от устава.

Към 30.06.2024 г. законовите резерви възлизат на 33,658 хил. лева.

Преоценъчен резерв и Други резерви

Преоценъчният резерв на дружеството е формиран в резултат на преоценка на имоти, машини, съоръжения и оборудване. Съгласно българското законодателство преоценъчният резерв, формиран от преоценката на имоти, машини, съоръжения и оборудване, не може да се разпределя за дивиденди.

На основание Решение на едноличния собственик на капитала на Дружеството, документирано с Протокол №71-2013 на „БЕХ“ ЕАД за преобразуване, вписано в търговския регистър на 04.02.2014 година, са прехвърлени от „НЕК“ ЕАД 353,275 хил.лв представляващи допълнителни резерви, отразени в счетоводните регистри на „ЕСО“ ЕАД и представени в Други Резерви – 353,268 хил. лв и 7 хил. лв - Резерв от преоценки по план. с дефинирани доходи.

През 2021 г., съгласно утвърдените Счетоводните политики, дружеството е извършило преоценка на имоти, машини, съоръжения и оборудване, в едно с ефекта от данъците върху доходите, отнасящи се до компонентите на друг всеобхватен доход възлизащи на 69,372 хил. лв, в т. ч. 77,080 хил. лв преоценка и 7,708 хил.лв данък са представени в отделна секция „Резерв от преоценки на имоти, машини и съоръжения” в Отчета за Промените в Собствения Капитал, за годината завършваща на 31.12.2021 г.

Преоценката на нетните пасиви по плановете с дефинирани доходи на персонала, в едно с ефектът от данъците върху доходите, отнасящи се до компонентите на друг всеобхватен доход възлизащи на (986) хил. лв., са представени в отделна секция „Резерв от преоценки по план с дефинирани доходи” в Отчета за Промените в Собствения Капитал, за периода към 30.06.2023 г. Към 30.06.2024 г. ефектът от данъците върху доходите възлиза на (3,447) хил.лева.

Размерът на преоценъчния резерв към 30.06.2024 г. е на стойност 1,852,525 хил. лв, допълнителните резерви фонд „Специален“ са 19,106 хил. лв, и резервите от преоценка по план с дефинирани доходи е (19,326) хил. лв.

13. Отсрочени приходи

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2024 г.	31 декември 2023г.
Отсрочени приходи – дългосрочни по Регламент 714/2009, нов 943/2019	690,329	666,528
Отсрочени приходи – краткосрочни по Регламент 714/2009, нов 943/2019	6,809	6,810
Отсрочени приходи – краткосрочни други	9	271
	<u>697,147</u>	<u>673,609</u>

Притежавайки лиценза за пренос на електрическа енергия и активите от електроенергийната система, ЕСО ЕАД е длъжно да прилага изискванията на Регламент (ЕС) 2019/943 (стар №714/2009) на Европейския парламент и на Съвета от 05 юни 2019 година. Съгласно т. 2, чл. 19 от същия всички приходи от разпределението на междусистемните електропроводи се използват за следните цели:

- гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет, включително обезщетение за гарантираност или
- поддържане или увеличаване на междусистемните капацитети чрез оптимизиране на използването на съществуващите междусистемни електропроводи посредством координирани коригиращи действия, където е приложимо; или покриване на разходи, произтичащи от мрежови инвестиции, свързани с намаляване на претоварването в междусистемните електропроводи.

В тази връзка бяха заделени по счетоводни сметки обектите, свързани с увеличаване на междусистемния капацитет, както следва:

- ВЛ 400 kV Вежен от п/ст Пловдив до п/ст Златица
- Реконструкция ОРУ 400 kV п/ст Варна 400/220 kV
- Реконструкция ОРУ 400 kV п/ст Добруджа 400/220/110 kV
- Реконструкция ОРУ -подстанция Златица 400/110
- Реконструкция ОРУ 400 kV п/ст София запад 400/110 kV
- Реконструкция ОРУ 400 kV п/ст Червена могила 400/110 kV
- Реконструкция ОРУ 400 kV п/ст Благоевград 400/110 kV
- ВЛ Марица Изток ВГ и Неа Санта ЕЛ
- ВЛ Добруджа – Бургас
- ВЛ Бургас - Марица Изток
- ВЛ Марица Изток - Марица Изток 3
- ВЛ Пловдив - Марица Изток

През 2024 г. в ГФО на ЕСО ЕАД е заделена сума в кредита на сметка 755 Специален резерв, съгласно Регламент 943/2019 в размер на 52,812 хил.лв. от постъпленията за ФПП през 2024 г. По дебита на същата сметка са осчетоводени 25,607 хил.лв. за покриване на разходите за намаляване на цената достъп. Към 30.06.2024 г. са заделени средства по сметка 755 Специален резерв в изпълнение на Регламент 943 в размер на 448,792 хил. лв.

Неамортизираната стойност на посочените по –горе обекти към 30.06.2024 година по счетоводна сметка 755 „Регламент 943 “ е на стойност 248,347 хил. лв. в това число: дългосрочна част 241,538 хил. лв. и краткосрочна част 6,809 хил. лв.

За периода към 30.06.2024 година е признат приход от прилагането на „Регламент 943 (стар 714)“ на стойност 3,405 хил. лв.

14. Отсрочено финансиране

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2024 г.	31 декември 2023г.
Отсрочено финансиране - дългосрочна част	254,236	257,981
Отсрочено финансиране - краткосрочна част	8,435	9,089
	<u>262,671</u>	<u>267,070</u>

Към 30.06.2024 година са признати приходи от финансираня за придобиване на ДА на обща стойност 3,727 хил.лева, от които осчетоводените приходи по обекти, свързани с НПИ, са в размер на 872 хил. лв.

15. Търговски задължения

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2024 г.	31 декември 2023г.
Задължения към доставчици на материали и услуги	15,981	14,375
Задължения към доставчици на студен резерв и услуги	391	387
Задължения към доставчици на балансиращ пазар	12,705	22,059
Задължения към застрахователи	10,842	4,210
Други търговски задължения	37,120	43,719
Доставчици при опрелени условия	7,150	2,612
	<u>84,189</u>	<u>87,362</u>

16. Други задължения

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2024 г.	31 декември 2023г.
Депозити по търгове	49,593	50,770
Гаранции по договори	4,795	2,826
Задължения към персонала	17,670	16,717
Задължения за обществено осигуряване	4,919	4,637
Други	35,728	4,102
	<u>112,705</u>	<u>79,052</u>

17. Приходи от продажби

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.	за 6 месеца към 30 юни 2023 г.
Приходи от управление на електроенергийната система	295,756	315,242
Приходи от пренос през електропреносната мрежа	273,593	350,441
	<u>569,349</u>	<u>665,683</u>

17(а) Управление на електроенергийната система

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.	за 6 месеца към 30 юни 2023 г.
Приходи от достъп до електропреносната мрежа	65,107	60,641
Приходи от междуоператорско компенсирание за изп.на преносните мрежи	3,999	4,806
Приходи от администриране на пазара, свързан с ел.енергия	186,651	216,973
Приходи FSKAR и IGCC	39,937	32,765
Приходи от инфраструктурна услуга	62	57
Нетни приходи от продажба от управление на електроенергийната система	295,756	315,242

17(б) Приходи от пренос през ЕПМ

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.	за 6 месеца към 30 юни 2023 г.
Приходите от пренос през ЕПМ	247,986	326,467
Приходи за поевтиняване на тарифата	25,607	23,974
Нетни приходи от продажба от пренос през ЕПМ	273,593	350,441

18. Други приходи от дейността

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.	за 6 месеца към 30 юни 2023 г.
Приходи от реактивна енергия	16,640	8,800
Приходи от неустойки по неизпълнение на договорни задължения	1,558	653
Приходи от финансираня	4,404	4,570
Приходи от наеми, отписани провизии, химическа лаборатория и други	5,208	11,436
Приходи от присъединяване	13,922	21,721
Приходи от реконструкция на съоръжения и излишъци на активи	-	69
Приходи от наем на оптични влакна	14	14
Приходи от Регламент 943 на ЕС	3,405	3,336
Приходи от продажби Енерго 2	8	4
	45,159	50,603

Други приходи от реинтеграция МСФО 9

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.	за 6 месеца към 30 юни 2023 г.
Приходи от реинтеграция на обезценка по МСФО 9	395	1,284
	395	1,284

19. Разходи за материали

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.	за 6 месеца към 30 юни 2023 г.
Разходи за основни материали	(663)	(570)
Разходи за течни горива и смазочни материали	(1,359)	(1,156)
Разходи за резервни части	(1,013)	(1,346)
Разходи за работно облекло	(152)	(283)
Разходи за инструменти и инвентар	(142)	(119)
Разходи материали охрана на труда	(348)	(272)
Разходи за други материали	(15)	(16)
Разходи за канцеларски материали и консумативи	(68)	(87)
Разходи за придобиване на нетекущи активи по стопански начин	(20,377)	(9,216)
	(24,137)	(13,065)

20. Разходи за външни услуги

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.	за 6 месеца към 30 юни 2023 г.
Разходи за ремонти	(11,477)	(5,218)
Разходи за наеми	(217)	(72)
Разходи за охрана обекти	(7,297)	(6,195)
Разходи за съобщителни услуги	(268)	(263)
Разходи за отопление и осветление	(660)	(986)
Разходи за застраховки	(6,591)	(6,653)
Разходи за абонаментно поддържане на техника	(223)	(174)
Разходи за информационни услуги	(1,206)	(910)
Разходи за други външни услуги	(827)	(1,886)
Разходи за независим финансов одит	(20)	(38)
Разходи за данъци и такси	(469)	(528)
Разходи такси БНЕБ	(128)	(124)
Разходи за единно свързване на пазарите и евр.платформи	(1,316)	(906)
Разходи за ИТС механизъм	(9,522)	(15,158)
Разходи за такси по търгове ФПП - ЈАО	(602)	(510)
	(40,823)	(39,621)

21. Други разходи

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.	за 6 месеца към 30 юни 2023 г.
Разходи за командировки	(570)	(551)
Разходи за обучение и квалификация	(202)	(105)
Разходи за дарения	(117)	(77)
Разходи за данъци и такси	(1,030)	(950)
Разходи за обезценки на финансови активи	(1,278)	(1,473)
Разходи фонд Сигурност на ЕЕС	(15,655)	(19,355)
Други разходи	(986)	(1,577)
	(19,838)	(24,088)

22. Задължения за данъци

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2024 г.	31 декември 2023г.
Разчети за корпоративен данък върху печалбата	6,392	2,581
Разчети по данък върху доходите на физическите лица	3,303	2,821
Разчети по ДДС за внасяне	4,155	8,776
Разчети по ЗКПО	62	114
Задължения към фонд СЕС	2,295	3,119
Други данъци, дългове и акцизи	11	9
	16,218	17,420

23. Данъци

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.	за 6 месеца към 30 юни 2023 г.
Данъци признати в печалби и загуби		
Текущ данък		
Данък за текущата година	(16,596)	(16,483)
Отсрочен данък		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	1,460	1,596
Общо разходи за данъци	(15,136)	(14,887)

В хиляди лева

	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.			за 6 месеца към 30 юни 2023 г.		
	Преди данъци	Данъчен (разход) приход	Нетно от данъци	Преди данъци	Данъчен (разход) приход	Нетно от данъци
Актюерски печалби(загуби) по планове с дефинирани доходи	(3 830)	383	(3 447)	(1,096)	110	(986)
	(3 830)	383	(3 447)	(1,096)	110	(986)

Признати отсрочени данъчни активи и пасиви

Отсрочените данъчни активи и пасиви в баланса на ЕСО ЕАД към 30.06.2024 г. се дължат на следните позиции:

В хиляди лева

	Активи			Пасиви		Нетно	
	30 юни 2024 г.	1 януари 2024 г.	31 декември 2023 г.	30 юни 2024 г.	31 декември 2023 г.	30 юни 2024 г.	31 декември 2023 г.
Имоти, машини, съоръжения и оборудване				170,085	172,220	170,085	172,220
Финансиране на ДА и други	(25,794)	(26,165)	(26,165)			(25,794)	(26,165)
Задължение за обезщ. при пенсиониране	(2,734)	(2,388)	(2,388)			(2,734)	(2,388)
Провизии	(619)	(618)	(618)			(619)	(618)
Неизплатени задълж. към местни физ лица	(690)	(942)	(942)			(690)	(942)
Задълж. за използван отпуск	(40)	(144)	(144)			(40)	(144)
Обезценка МЗ	(24)	(24)	(24)			(24)	(24)
Обезценка вземания	(578)	(480)	(480)			(578)	(480)
Обезценка парични средства	(643)	(653)	(653)			(643)	(653)
Обезценка инвестиции	(172)	(172)	(172)			(172)	(172)
Обезценка на активи	(22)	(22)	(22)			(22)	(22)
Данъчни (активи) пасиви	(31,316)	(31,608)	(31,608)	-	-	(31,316)	(31,608)
Нетиране на данъците	170,085	172,220	172,220	170,085	172,220	170,085	172,220
Нетни данъчни (активи) пасиви	138,769	140,612	140,612	170,085	172,220	138,769	140,612

При определяне на текущия и отсрочените данъци, Дружеството е възприело за счетоводната база, описаните в бележка 3. Съществена информация за политиката и промени през периода.

При изчисление на отсрочените данъци към 30 юни 2024 година е приложена данъчна ставка 10%, която е определена със Закона за корпоративното подоходно облагане за 2024 година (за 2023 година е използвана също 10% ставка, която е приложимата съгласно закона за 2023 година).

Движения на отсрочените данъци през годината

В хиляди лева

	Баланс 1 януари 2023 г.	Признати в печалби и загуби	Признати в друг всеобхватен доход	Баланс 31 декември 2023 г.	Баланс 1 януари 2024 г.	Признати в печалби и загуби	Признати в друг всеобхватен доход	Баланс 30 юни 2024 г.
	Имоти, машини, съоръжения и оборудване	175,891	(3,671)	-	172,220	172,220	(2,135)	-
Финансиране на ДА и други	(26,657)	492	-	(26,165)	(26,165)	371	-	(25,794)
Задължения по планове за дефинирани доходи	(2,393)	119	(114)	(2,388)	(2,388)	37	(383)	(2,734)
Провизии	(1,422)	804	-	(618)	(618)	(1)	-	(619)

Задължения към персонала	(670)	(272)	-	(942)	(942)	252	-	(690)
Начисления за неизползван платен годишен отпуск	(157)	13	-	(144)	(144)	104	-	(40)
Обезценка материални запаси	(24)	-	-	(24)	(24)	-	-	(24)
Обезценка търговски вземания	(933)	453	-	(480)	(480)	(98)	-	(578)
Обезценка парични средства	(464)	(189)	-	(653)	(653)	10	-	(643)
Обезценка инвестиции	(172)	-	-	(172)	(172)	-	-	(172)
Обезценка активи	(22)	-	-	(22)	(22)	-	-	(22)
Данъци признати в друг всеобхватен доход	142,977	(2,251)	(114)	140,612	140,612	(1,460)	(383)	138,769

24. Финансови инструменти

(а) Счетоводни класификации и справедливи стойности

Таблицата показва балансовите и справедливите стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности. Не е включена информация за справедливите стойности, ако балансовата стойност е разумно приближение на справедливата стойност.

В хил. лева

	Бел.	Балансова стойност		
		Заеми и вземания	Други финансови пасиви	Обща
30.юни.2024				
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност				
Вземания от свързани лица	27	20,153	-	20,153
Търговски вземания	9	97,194	-	97,194
Пари и парични еквиваленти	11	695,017	-	695,017
		812,364	-	812,364
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност				
Задължения към свързани лица	27	-	(24,984)	(24,984)
Търговски задължения	15	-	(84,189)	(84,189)
Други задължения	16	-	(89,617)	(89,617)
		-	(198,790)	(198,790)
31.дек.2023				
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност				
Вземания от свързани лица	27	21,341	-	21,341
Търговски вземания	9	144,444	-	144,444
Пари и парични еквиваленти	11	664,960	-	664,960
		830,745	-	830,745
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност				
Задължения към свързани лица	27	-	(31,171)	(31,171)
Търговски задължения	15	-	(87,362)	(87,362)
Други задължения	16	-	(57,251)	(57,251)
		-	(175,784)	(175,784)

На база на направените анализи ръководството счита, че балансовите стойности на финансовите активи и пасиви могат да приемат за разумно приближение с тяхната справедлива стойност.

25. Условни задължения

Към 30.06.2024 г. в дружеството са сключени договори по реда на Закона за обществените поръчки за изграждане, ремонт на активи и текуща поддръжка на активите на ЕСО ЕАД, съгласно които възникват договорни задължения за 2024 г. в размер на 642,329 хил. лева, към 31.12.2023г. са в размер на 964,880 хил. лева.

26. Доходи на наети лица

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2024 г.	31 декември 2023г.
Дългосрочни задължения за обезщетения при пенсиониране	23,517	20,017
Краткосрочни задължения за обезщетения при пенсиониране	3,820	3,868
Общо задължения за доходи на наети лица	27,337	23,885

Движения на настоящата стойност на задълженията по планове с дефинирани доходи

<i>В хиляди лева</i>	30 юни 2024 г.	31 декември 2023г.
Настояща стойност на задълженията към 1 януари	23,885	23,933
Платени суми	(1,542)	(3,037)
Ефект от извършено прехвърляне на персонал в дъщерно дружество	(236)	(420)
Разходите за настоящи услуги	866	965
Разходи за лихви	534	1,299
Актюерски (печалби)/загуби от промени във финансови предположения	3,830	1,145
Настояща стойност на задълженията към 30 юни 2024	27,337	23,885

Разходите са признати в следните позиции от отчета за всеобхватния доход

<i>В хиляди лева</i>	за 6 месеца към 30 юни 2024 г.	за 6 месеца към 30 юни 2023 г.
Разходи за текущи услуги	(866)	(468)
Разходи за лихви върху задължението	(534)	(654)
Актюерска печалба/(загуба)	(3,830)	(1,096)
	(5,230)	(2,218)

27. Свързани лица

Предприятие-майка и крайно контролиращо лице

„БЪЛГАРСКИ ЕНЕРГИЕН ХОЛДИНГ“ ЕАД, ЕИК: 831373560

Контролиращо лице на Дружеството майка или контролиращото лице

БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА ЧРЕЗ МИНИСТЪРА НА ЕНЕРГЕТИКАТА, ЕИК на МИЕ 130169256

Ключов ръководен персонал на ЕСО ЕАД:

Към 30.06.2024 г. Надзорният съвет /НС/ се състои от седем членове в състав:

1. Александър Александров Тричков – член на НС и Председател на НС;
2. Евден Тодоров Николов – член на НС и Заместник председател на НС;
3. Костадин Иванов Попов – член на НС
4. Пламен Георгиев Радонов – член на НС;
5. Андрей Христов Вълчев – член на НС
6. Илиян Николаев Скарлатов – член на НС
7. Никола Иванов Алимански – член на НС

Към 30.06.2024 г. Управителният съвет /УС/ се състои от трима членове в състав, както следва:

1. Ангелин Николаев Цачев – Член на УС и Изпълнителен директор на ЕСО ЕАД;
2. Антон Пенков Славов – Член на УС и Председател на УС;
3. Пламен Веселинов Йорданов – Член на УС.

На основание чл.81 к, ал.2 от Закона за енергетиката и в съответствие с Устава на дружеството, Надзорният съвет на „ЕСО“ ЕАД, избира отговорник по съответствието на дружеството. Отговорникът по съответствието на „ЕСО“ ЕАД е Григор Григоров.

Дружеството се управлява и представлява от Управителния съвет.

Непосредственото, ежедневно ръководство, се осъществява от изпълнителния директор, съобразно уредените от Устава на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД негови компетенции.

Към 30.06.2024 г. ключов ръководен персонал на БЕХ ЕАД (контролиращото лице):

Веселина Лъчезарова Канатова-Бучкова - Председател на Съвета на директорите
Калин Боянов Филипов – Заместник-председател на Съвета на директорите
Иван Тодоров Андреев - Изпълнителен член
Диян Станимиров Димитров - Член на Съвета на директорите
Иво Иванов Тодоров - Член на Съвета на директорите

Свързани лица в групата на БЕХ ЕАД:

1. НЕК ЕАД
2. АЕЦ Козлодуй ЕАД
3. Мини Марица Изток ЕАД
4. ТЕЦ Марица Изток – 2 ЕАД
5. Булгартрансгаз ЕАД
6. Булгаргаз ЕАД
7. Булгартел ЕАД

Дъщерни предприятия

ЕСО Инженеринг ЕООД

ЕСО Проект ЕООД

ЕСО Чардж ЕАД

Асоциирани и съвместни предприятия

Булгартел ЕАД

SEleNe CC (Southeast Electricity Network Coordination Center) със седалище гр. Солун, Гърция

Тръжната кантора JAO S.A, която изпълнява ролята на Единна Платформа за Разпределение (ЕПР) на преносни способности.

<i>В хиляди лева</i>	Стойност на сделките към 30.06.2024 2024	Стойност на сделките към 30.06.2023 2023	Крайни салда към 30.06.2024 2024	Крайни салда към 31.12.2023 2023
Свързани чрез БЕХ ЕАД				
НЕК ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- пренос на ел.енергия	64	158	10	22
- достъп до преносната мрежа	4	5	1	2
достъп производители	2,876	2,492	735	312
- балансираща енергия	10,570	18,110	892	2,452
Вземания			1,638	2,788
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
разполагаемост за студен резерв/резерв от първично и вторично регулиране	(23,722)	(30,642)	(5,106)	(6,144)
- балансираща ел. енергия	(8,602)	(2,407)	(1,340)	(1,372)
- енергия от регулиране	(29,166)	(85,161)	(2,824)	(8,363)
-ел.енергия за технологични р-ди	(2,621)	-	-	-
-почивни бази, барче, представителни разходи	(5)	-	-	-
-лихви				
Гаранции	-	-	(1,760)	(1,760)
Задължения			(11,030)	(17,639)
АЕЦ КОЗЛОДУЙ ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- балансираща енергия	800	190	656	50
-достъп и реактивна енергия	102	47	22	12
-достъп производители	17,981	17,633	2,234	4,387
- пренос на ел.енергия	118	27	7	1
- цена присъединяване	133	-	-	-
-други услуги и лихви	-	9	-	-
Аванс за ел.енергия техн.р-д	-	-	2,508	7
Вземания			5,427	4,457
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
-нощувки	(2)	(2)	-	-
- ел.енергия технологичен разход	(18,541)	-	-	-
-балансираща енергия	(1,646)	(887)	(1,086)	(171)
- По договор за присъединяване	(131)	-	-	-
- Други	(2)	-	-	-
Гаранции			(352)	(352)
Задължения			(1,438)	(523)
МИНИ МАРИЦА ИЗТОК ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- достъп и реактивна енергия	1,267	390	1,340	178
- пренос на ел.енергия	1,631	4,587	1,682	589
неустойка	4	-	-	-
Вземания			3,022	767
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
-достъп до съоръжения	(36)	(181)	(36)	(119)
Гаранции	-	-	(102)	(102)
Задължения			(138)	(221)
ТЕЦ МАРИЦА ИЗТОК 2 ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- достъп и реактивна енергия	11	16	4	-
- достъп до производители	3,265	4,602	-	1,166
- пренос на ел.енергия	33	78	9	-

- балансираща енергия	1,902	1,354	771	592
- енергия от регулиране	-	786	418	230
Аванс за ел.енергия техн.р-д	-	-	-	5
Вземания			1,202	1,993

Покупка на стоки и услуги:

- разполагаемост за студен резерв и доп.усл./резерв от първично и вторично регулиране	(1,924)	(2,184)	(297)	(353)
-балансираща енергия	(2,194)	(821)	(547)	(302)
- енергия от регулиране	(10,631)	(33,856)	(1,526)	(2,043)
- ел.енергия технологичен разход	(5)	(21,911)	-	-
Гаранции	-	-	(5,739)	(6,121)
Задължения			(8,109)	(8,819)

БУЛГАРТРАНСГАЗ ЕАД

Продажба на стоки и услуги:

- достъп и реактивна енергия	9	7	2	2
- пренос на ел.енергия	15	36	3	3
-цена присъединяване	-	81	-	-
-балансираща енергия	-	39	-	-
Вземания			5	5

Покупка на стоки и услуги:

Гаранции	-	-	(20)	(62)
Задължения			(20)	(62)

ВЕЦ КОЗЛОДУЙ ЕАД

Продажба на стоки и услуги:

- достъп производители	30	19	5	4
Вземания			5	4

Покупка на стоки и услуги:

Гаранции	-	-	(15)	(15)
Задължения			(15)	(15)

БЕХ ЕАД

дивиденди	(123,503)	(40,989)	-	-
Общо задължения група БЕХ:			(20,750)	(27,279)
Общо вземания група БЕХ:			11,299	10,014

Свързани лица, извън група БЕХ

<i>В хиляди лева</i>	Стойност на сделките към 30.06.2024 2024	Стойност на сделките към 30.06.2023 2023	Крайни салда към 30.06.2024 2024	Крайни салда към 31.12.2023 2023
Други държавно контролирани дружества				
БНЕБ ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
ел.енергия	2,346	1,826	82	4
Гаранции	-	-	10,380	10,380
Вземания			10,462	10,384
Покупка на стоки и услуги:				
ел.енергия	(38,474)	(51,321)	(335)	(293)
такси	(126)	(88)	-	-
Задължения			(335)	(293)

ЛЕТИЩЕ ПЛОВДИВ ЕАД
Продажба на стоки и услуги:

- достъп и реактивна енергия	6	4	1	1
- пренос на ел.енергия	7	9	1	2
Вземания			2	3

Покупка на стоки и услуги:

Гаранции	-	-	(6)	(7)
Задължения	-	-	(6)	(7)

**МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО
РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО**
Покупка на стоки и услуги:

ОВОС, такси	(9)	(9)	-	-
--------------------	-----	-----	---	---

ПРИСТАНИЩЕ БУРГАС ЕАД
Продажба на стоки и услуги:

- достъп и реактивна енергия	8	7	1	2
- пренос на ел.енергия	32	39	5	7
Вземания	-	-	6	9

Покупка на стоки и услуги:

Гаранции	-	-	(17)	(23)
Задължения	-	-	(17)	(23)

**ДП НАЦИОНАЛНА КОМПАНИЯ
"ЖЕЛЕЗОПЪТНА ИНФРАСТРУКТУРА"**
Продажба на стоки и услуги:

- достъп до преносната мрежа	152	106	29	31
- реактивна енергия	376	204	131	85
- пренос на ел.енергия	2,272	3,107	432	472
- балансираща енергия	993	998	154	234
- присъед. към преносната мрежа	-	8	-	-
Вземания:	-	-	746	822

Покупка на стоки и услуги:

-балансираща енергия	(1,065)	(291)	(330)	(74)
- оперативно обслужване на подстанция	(12)	(15)	(5)	(3)
-обезопасяване и разработване на прозорци	(7)	(5)	-	-
Гаранции	-	-	(1,349)	(1,498)
Задължения	-	-	(1,684)	(1,575)

ВМЗ АД
Продажба на стоки и услуги:

- достъп до преносната мрежа	18	12	3	4
- пренос на ел.енергия	274	345	43	54
- съгласуване на проекти	1	-	-	-
Вземания:	-	-	46	58

Терем-КРЗ Флотски Арсенал Варна
Продажба на стоки и услуги:

- достъп до преносната мрежа	4	3	1	1
- пренос на ел.енергия	55	86	6	13
Вземания:	-	-	7	14

Покупка на стоки и услуги:

Гаранции	-	-	(33)	(33)
Задължения	-	-	(33)	(33)

Терем-Хан Крум ЕООД
Продажба на стоки и услуги:

- достъп до преносната мрежа	1	1	-	-
- пренос на ел.енергия	11	16	2	3

Вземания:	-	-	2	3
Покупка на стоки и услуги:				
Гаранции	-	-	(5)	(7)
Задължения	-	-	(5)	(7)
Български пощи ЕАД				
Вземания			-	-
Покупка на стоки и услуги:				
- пощенски услуги	(15)	(13)	(3)	(4)
Гаранции	-	-	(3)	(3)
Задължения	-	-	(6)	(7)
Ви К - дружества в страната				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- достъп до преносната мрежа	2	2	-	1
- реактивна енергия	1	-	2	-
- пренос на ел.енергия	30	48	6	7
- други,проучване за присъединяване	-	2	-	-
Вземания:	-	-	8	8
Покупка на стоки и услуги:				
- питейна вода	-	(38)	(7)	(8)
Гаранции	-	-	(15)	(19)
Задължения	-	-	(22)	(27)
Автомагистрала ЕАД				
Покупка на стоки и услуги:				
Съгласуване на проект	-	5	-	-
БУЛ БИО - НЦЗПБ ЕООД				
Покупка на стоки и услуги:				
- други	(24)	-	-	-
МБАЛ Лозенец ЕАД				
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
Спортно оздравителни услуги	(24)	(23)	-	-
Задължения:				
Общо задължения извън група БЕХ:	-	-	(2,108)	(1,972)
Общо вземания извън група БЕХ:	-	-	11,279	11,301
Дъщерни предприятия				
ЕСО Инженеринг ЕООД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- наем движимо имущество	46	40	30	7
- наем недв. имущество	1	56	-	-
-комплексна услуга				
-продажба ДМА, раб.облекло				
-префактурирани разходи за материали	50	59	41	14
-префакт.разходи за услуги	27	18	1	4
Вземания:	-	-	72	25
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
- ремонт на прекъсвачи	(1,882)	(1,295)	-	(323)
-ретрофит колички КРУ	(11)	(11)	-	-
-инженеринг	(3,176)	(3,106)	(1,324)	(1,192)
-Гаранции	-	-	(174)	(87)
Задължения:	-	-	(1,498)	(1,602)

ЕСО Проект ЕООД
Продажба на стоки и услуги:

- наем движимо имущество	31	30	6	6
- наем недв. имущество	23	24	5	5
-префактурирани разходи за материали	9	4	1	1
-префактурирани разходи за услуги	-	4	-	1
Вземания:	-	-	12	13

Покупка на стоки и услуги:

- изготвяне на инв.проект	(2,092)	(1,812)	(628)	(318)
Задължения:	-	-	(628)	(318)

Общо задължения дъщерни предприятия:	-	-	(2,126)	(1,920)
Общо вземания дъщерни предприятия:	-	-	84	38
Общо задължения:	-	-	(24,984)	(31,171)
Общо вземания:	-	-	22,662	21,353

Общо вземания свързани лица към 30.06.2024 г. са 22,662 хил.лв., в т.ч. 11,383 хил. лв. свързани лица от група БЕХ, в т.ч. вземания от дъщерни предприятия. Общо задължения към свързани лица към 30.06.2024 г. са 24,984 хил. лв., в т.ч. 22,876 хил. лв. свързани лица от група БЕХ.

Всички крайни салда със свързани лица са при пазарни цени и се уреждат в брой до шест месеца от датата на отчета.

28. Провизии

В хиляди лева
30 юни 2024 г.
**31 декември
2023 г.**

Провизии по съдебни дела, водени срещу ЕСО ЕАД	5,368	5,368
Провизии за екология	826	827
	6,194	6,195

29. Събития след датата на отчетния период

Със свое Решение № Ц-17 от 30.06.2024 г. Комисия за енергийно и водно регулиране (КЕВР) утвърди считано от 01.07.2024 г. следните цени за „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

- Цена за достъп до електропреносната мрежа за крайни клиенти в размер на 0,85 лв./MWh, без ДДС, при необходими годишни приходи 28 147 хил. лв. и количества електрическа енергия за реализация на територията на страната 33 300 000 MWh
- Цена за достъп до електропреносната мрежа за производители, с изключение на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация – от слънчева и вятърна енергия, присъединени към електропреносната и електроразпределителните мрежи, в размер на 4,66 лв./MWh, без ДДС, която се дължи от производители на електрическа енергия, с изключение на тези от слънчева и вятърна енергия, при необходими годишни приходи 145 221 хил. лв. и количества електрическа енергия 31 190 000 MWh
- Цена за достъп до електропреносната мрежа за производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация – от слънчева и вятърна енергия, присъединени към електропреносната и електроразпределителните мрежи, за цялото произведено количество електрическа енергия, в размер на 6,15 лв./MWh, без ДДС, при необходими годишни приходи 36 274 хил. лв. и количества произведена електрическа енергия от слънчева или вятърна енергия в размер на 5 900 000 MWh. Производителите, присъединени към електроразпределителните мрежи, заплащат ежемесечно цената на операторите на

електроразпределителните мрежи, които превеждат цената на ЕСО ЕАД, за което последното не дължи плащане

- Цена за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа в размер на 12,70 лв./MWh, без ДДС, при необходимими годишни приходи 422 890 хил. лв. и количества електрическа енергия за реализация на територията на страната 33 300 000 MWh

Намалението на цена пренос през електропреносната мрежа с 16,51 % спрямо действащата цена ще окаже негативно влияние върху резултатите на оператора. Също така КЕВР в своето решение за новия регулаторен период 01.07.2024 г. – 30.06.2025 г. определи прогнозна годишна пазарна цена, по която ЕСО да закупува електрическа енергия за покриване на технологични загуби в размер на 178,64 лв./MWh. Среднопредтеглената борсова цена към 22 юли 2024 г. в сегмента „ден напред“ е 295,04 лв./MWh. Подценяването на среднопредтеглената борсова цена за технологичен разход, както и осезаемото намаление на цена пренос би могло да повлияе негативно на ликвидността и да затрудни оператора да изпълнява стратегически инфраструктурни проекти.

На 03.07.2024 г. на Дружеството беше връчено Протоколно решение на КЕВР, с което се постановява администраторът на пазара на балансираща енергия да извърши вторичен сетълмент за 19.05.2024 г., като задълженията на пазарните участници да се изчислят по нова цена с прилагане на коригиращ коефициент, който представлява компенсация за участниците на пазара. Начисление за корекциите в размер на 25 684 319,18 лв. без ДДС беше направено във финансовия отчет към 30.06.2024 г., а разчетът с пазарните участници беше извършен през месец юли 2024 г.

На 04.07.2024 г. е извършена промяна в ключовия ръководен персонал на БЕХ ЕАД (контролиращото лице), както следва:

- Веселина Лъчезарова Канатова-Бучкова – Председател и член на Съвета на директорите
- Калин Боянов Филипов – Зам. председател и член на Съвета на директорите
- Валентин Алексиев Николов – Изпълнителен член на Съвета на директорите
- Галина Цветанова Тодорова – Изпълнителен член на Съвета на директорите
- Иво Иванов Тодоров – Член на Съвета на директорите

На 12.07.2024 г. бяха получени 16 205 390,27 лв. финансиране по Проект „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“ – Национален план за възстановяване и устойчивост за модернизация на дейностите по планиране, управление и поддръжка на електропреносната мрежа на Република България чрез въвеждането на най-съвременни дигитални средства и методи, които да осигурят необходимата маневреност, сигурност и бързодействие при управлението на електроенергийната система в условията на ниско въглеродно производство.

Между датата на годишният индивидуален финансов отчет и датата на приемането му не са възникнали коригиращи събития.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР

**ИНДИВИДУАЛЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА
ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД**

КЪМ 30.06.2024 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

РАЗДЕЛ I – УВОД	3
РАЗДЕЛ II - ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ.....	9
РАЗДЕЛ III - РЕГУЛАЦИЯ И ПАЗАР	11
РАЗДЕЛ IV – ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ	23
РАЗДЕЛ V – ФИНАНСОВ ОТЧЕТ И АНАЛИЗ	38
РАЗДЕЛ VI – ИНВЕСТИЦИИ, РЕМОНТ, ПОДДРЪЖКА ...	46
РАЗДЕЛ VII – ПРОЕКТИ	48
РАЗДЕЛ VIII – ЕКОЛОГИЯ.....	53
РАЗДЕЛ IX – СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТА НА ОТЧЕТ.....	54

„Електроенергиен системен оператор” (ЕСО) ЕАД е дружество, регистрирано в Търговския регистър при Агенция по вписванията с ЕИК 175201304, със седалище и адрес на управление в гр. София 1618, район „Витоша”, бул. „Цар Борис III” № 201. Дружеството е учредено за неопределен срок. Регистрирано е по Закона за данък върху добавената стойност.

Основен приоритет в дейността на „Електроенергиен системен оператор” ЕАД (ЕСО ЕАД) и през 2024 г. е изпълнението на лицензионните задължения – обезпечаване на оперативната сигурност и надеждност на електроенергийната система по отношение на преноса на електроенергия, баланса на системата и адекватно развитие на мрежата. Дружеството осъществява дейността си в условията на регулиран пазар – цените за достъп до електропреносната мрежа и за пренос през електропреносната мрежа са регулирани от КЕВР. Електрическата енергия за компенсиране на технологичните разходи по пренос се закупува от дружеството по свободно договорени цени – от организирания борсов пазар на БНЕБ считано от 01 юли 2018 г. съгласно приетите промени в Закона за енергетиката, обн. в ДВ, бр. 38/08.05.2018 г.

ЕСО ЕАД се стреми да повишава не само надеждността на преноса, но и икономическата ефективност при управление на активите като въвежда и използва най-съвременните методи за планиране, поддръжка и мониторинг.

ЕСО ЕАД е пълноправен член на *ENTSO-E* – европейската организация на системните оператори за пренос на електроенергия и

осъществява синхронна работа с останалите ЕЕС¹ от континентална Европа, в съответствие с Рамково Споразумение за работа в синхронната зона за регионална група Континентална Европа (*Synchronous Area Framework Agreement for RC CE*). ЕСО е пълноправен член на ЕПР² на преносни способности (*Single Allocation Platform*) в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/1719 и подписаното Споразумение за сътрудничество в Единната платформа за разпределение (*Single Allocation Platform Cooperation Agreement*).

Дружеството е акционер в тържната кантора *JAO S.A.*, която изпълнява ролята на ЕПР на преносни способности съгласно Регламент 2016/1719 за установяване на насоки за предварително разпределяне на преносна способност. *JAO S.A.* разпределя дългосрочните преносни способности (годишни и месечни) на всички граници между страните членки на ЕС.

На 22 май 2020 г. операторите на преносни системи на България (*ЕСО ЕАД*), Гърция (*ИПТО*), Италия (*TERNA SpA*) и Румъния (*Transelectrica*) учредиха дружество за координиране на сигурността на електроенергийната мрежа в Югоизточна Европа - *Southeast Electricity Network Coordination Center (“SEleNe CC”)* със седалище в гр. Солун, Гърция. Четирите преносни оператора имат равно участие в дяловия капитал на акционерното дружество. На основание чл. 26, ал. 1 и ал. 2 от Устава на *SEleNe CC*, операторът на преносна мрежа на Румъния по регулаторни съображения взе решение да прекрати акционерното си участие в *SEleNe CC* считано от 01.07.2022 г.

¹ Електроенергийни системи

² Единна платформа за разпределение - ЕПР

От 01.07.2021 г. SEleNe СС извършва координирано изчисляване на капацитета, прави регионална краткосрочна и близо до реалното време прогноза на адекватността по отношение експлоатацията на електропреносните системи, изготвя модели на отделна и обща електроенергийна мрежа и др. Съгласно разпоредбите на Регламент 2019/943 относно вътрешния пазар на електроенергия считано от 01.07.2022 г. регионалните центрове по сигурността следва да бъдат заменени от регионални координационни центрове и в края на 2022 година координационният център е приведен в съответствие с изискванията на този регламент.

Предмет на дейност

Съгласно разпоредбите на ЗЕ, ЕСО ЕАД е собственик на активите, свързани с дейността по пренос на електрическа енергия, включително на преносната мрежа, има собствена идентичност, отделно седалище, персонал и ползва самостоятелно необходимото му оборудване и правни, счетоводни и информационни услуги. ЕСО ЕАД разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия. Дружеството има право да взема решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения, относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала.

ЕСО ЕАД е носител на лицензия за пренос на електрическа енергия № Л-419-04/18.12.2013г. издадена с Решение № Р-205 от 18.12.2013г. от КЕВР на основание чл.39, ал.1, т.2 във връзка с чл.51, ал.1, т.1 и чл.52, ал.1 и ал.2 от ЗЕ за срок от 35 години.

С решение С-5/30.07.2015 година и Решение С-7/05.11.2015 г., КЕВР на основание чл. 10, пар. 1 и 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, чл. 21, ал. 1, т. 27, чл. 81а, ал. 6 от ЗЕ, както и чл. 96, ал. 3 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, сертифицира ЕСО ЕАД като независим преносен оператор на електропреносната система на РБ и одобрява Правила за предоставяне на услуги от независимия преносен оператор на вертикално интегрираното предприятие и Програма за съответствието на ЕСО ЕАД. Нотифицирането на решението за определяне на оператора е публикувано в Официален вестник на Европейския съюз в брой С 428 от 19 декември 2015 г. Издаден е сертификат на ЕСО ЕАД за независимост на оператора на електропреносната мрежа.

Основните дейности съгласно притежаваната от ЕСО ЕАД лицензия №Л-419-04/18.12.2013 г. са:

- **пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа**

Дейността по пренос включва дейности по експлоатация, поддръжка, управление и развитие на електропреносната мрежа и осигурява непрекъснатост, надеждност и ефективност на преноса и транзитирането на електрическа енергия. Дейността по пренос на електрическа енергия е всеобщо предлагана услуга, която се управлява от електроенергийния системен оператор.

- **управление на електроенергийната система (ЕЕС)**

Дейностите по управление на ЕЕС включват единно оперативно координиране и управление, както и контрола на режима на работа на ЕЕС; управление (диспечирание) на преноса и трансформирането на електрическа енергия; поддържане на баланс между производството, потреблението и междусистемния обмен на електрическа енергия; осъществяване съвместна работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с международни договори; предоставяне

на равнопоставен достъп на ползвателите на мрежата за пренос на електрическа енергия; осигуряване на нормативно регламентираните допълнителни услуги чрез провеждане на тръжни процедури.

- **администриране на сделки с електрическа енергия и пазара на балансираща енергия**

Дейността включва поддържане на регистри на лицата, сключили сделки на пазара на електрическа енергия; поддържане на регистри на сключените договори на лицата, участващи на пазара на електрическа енергия; приемане, подреждане в приоритетни списъци по цена и технологични критерии и активиране на предложения и заявки за покупко-продажба на балансираща енергия; прилагане на методика за изчисляване и определяне на цени на балансираща енергия за всеки период на сетълмент; контрол върху финансовата обезпеченост на сделките с балансираща енергия.

- **измерване на електрическа енергия**

Дейността включва осигуряване и монтиране за сметка на ЕСО ЕАД на средствата за търговско измерване за всяко присъединяване на клиенти и производители на електрическа енергия към мрежата; поддръжка, отчитане, контрол и подмяна на средствата за търговско измерване на електрическа енергия; създаване, поддържане и администриране на база данни за всички търговски участници, присъединени към електропреносната мрежа.

Капитал

ЕСО ЕАД е с капитал 336 574 380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) лева, разделен на 336 574 380 (словом: триста тридесет и шест милиона петстотин седемдесет и четири хиляди триста и осемдесет) броя обикновени поименни акции, с номинална стойност 1 лев всяка една. Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 57 847 195 (словом: петдесет и седем милиона осемстотин четиридесет и седем хиляди сто деветдесет и пет) лева - непарична вноска – недвижими имоти и активи;
- 3 256 000 (словом: три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева - непарична вноска (апорт) от „Български енергиен холдинг“ ЕАД, ЕИК 831373560 на 3 203 броя акции от капитала на „Булгартел“ ЕАД, ЕИК 131341659, собственост на „Български енергиен холдинг“ ЕАД, съгласно Временно удостоверение № 3 от 23.10.2017 г. Непаричната вноска е с парична оценка в размер на 3 256 000 (три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева, определена по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт № 20161128141234-11 от 26.05.2017 г.;
- 2 482 167 (словом: два милиона четиристотин осемдесет и две хиляди сто шестдесет и седем) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2008 г.;
- 5 660 561 (словом: пет милиона шестстотин и шестдесет хиляди петстотин шестдесет и един) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2010 г.;
- 52 600 (словом: петдесет и две хиляди и шестстотин) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2011 г.;
- 24 314 300 (словом: двадесет и четири милиона триста и четиринадесет хиляди и триста) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2015 г.;
- 37 963 724 (словом: тридесет и седем милиона деветстотин шестдесет и три хиляди седемстотин двадесет и четири) лева, чрез превръщане на остатъка от нетната печалба на дружеството за 2016 г. и неразпределената печалба от минали години;
- 167 599 244 (словом: сто шестдесет и седем милиона петстотин деветдесет и девет хиляди двеста четиридесет и четири) лева, чрез превръщане на други резерви в размер на 134 336 424 лева, неразпределената печалба от 2020 г. в размер на 31 145 481 лева и неразпределена печалба от предходни години в размер на 2 117 339 лева.

- 2 398 589 (словом: два милиона триста деветдесет и осем хиляди петстотин осемдесет и девет) лева, чрез превръщане на неразпределената печалба от 2021 г.
- 35 000 000 (словом: тридесет и пет милиона) лева - непарична вноска (апорт) от „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД, ЕИК 831373560, определен по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт №20220729160250/01.08.2022 г., изменен с Акт №20220729160250-3/22.08.2022 г., представляваща задължения на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД към „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД за отчислен дивидент, съгласно решение по т.1.4.1 от Протокол № 44-2021/18.08.2021 г. на Съвета на директорите на „Български Енергиен Холдинг“ ЕАД и решение по т. 5 от Протокол №31/04.08.2021 г. на Надзорния съвет на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД.

Информация по реда на чл. 187д, чл. 247, ал.2, т.2 и т.3 от търговския закон

- Информация по чл. 187 д от Търговския закон

През първо полугодие на 2024 г. не са придобивани и прехвърляни собствени акции от Дружеството. Дружеството не притежава собствени акции от капитала си.

- Информация за известните на дружеството договорености, в резултат на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции или облигации от настоящи акционери или облигационери

ЕСО ЕАД не разполага със съществена информация за наличие на договорености, в резултат, на които в бъдещ период могат да настъпят промени в притежавания относителен дял акции от настоящи акционери. Дружеството няма емитирани облигации и в краткосрочен план не предвижда използването на такъв финансов инструмент.

- Информация, относно придобиването и притежаването на акции на дружеството от членовете на Надзорния съвет и на Управителния съвет.

Членовете на Надзорния съвет и Управителния съвети не притежават акции на дружеството. За тях не са предвидени привилегии или изключителни права да придобиват акции и облигации на дружеството. Всички акции са собственост на „Български енергиен холдинг“ ЕАД.

Собственост и управление на дружеството

Едноличен собственик на капитала на дружеството е „Български енергиен холдинг“ ЕАД (БЕХ ЕАД), регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията с ЕИК 831373560, чийто принципал е българската държава чрез публичен орган Министерство на енергетиката. Правото на собственост от страна на държавата се упражнява от Министъра на енергетиката.

Органите на управление са: Общо събрание (едноличен собственик на капитала), Надзорен съвет и Управителен съвет. Правата на едноличния собственик на капитала се упражняват от Съвета на директорите на БЕХ ЕАД.

Осъществяваната от ЕСО ЕАД дейност, включително и независимостта му, са нормативно

установени (Глава 8,а“ от Закона за енергетиката и издадените във връзка с прилагането на закона подзаконовни нормативни актове), като същата е съобразена с административните актове на КЕВР и на Министерство на енергетиката. ЕСО ЕАД е сертифициран като независим оператор на електропреносната мрежа в изпълнение на изискванията за независимост от ЗЕ и Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия.

ЕСО ЕАД е публично предприятие по смисъла на Закона за публичните предприятия (ЗПП). Членовете на Надзорния съвет на независимия преносен оператор се избират след проведени конкурсни процедури в съответствие със ЗПП и

Правилника по прилагането му (ППЗПП). Надзорният съвет е в състав от 5 до 7 членове с мандат от 5 години, като за избора им се уведомява Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР). Най-малко една трета, но не повече от една втора от състава на Надзорния съвет следва да са независими членове, номинирани след конкурсна процедура от Агенцията за публичните предприятия и контрол, останалите членове се избират след проведена конкурсна процедура от едноличния собственик на капитала. Решението на общото събрание на акционерите поражда действие, ако в срок до три седмици от уведомяването комисията не възрази срещу избора на половината минус един от членовете на надзорния съвет на основание, посочено в чл. 81д, ал. 11, т. 1 от ЗЕ. Надзорният съвет на независимия преносен оператор приема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на ЕСО ЕАД, включително решенията, свързани с одобряването на годишните финансови планове, нивото на задлъжнялост и обвързващи общото събрание решения, относно размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите, избира и назначава отговорник по съответствието по смисъла на чл. 81к, ал.2 от Закона за енергетиката, както и други въпроси, предоставени в неговата компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД.

Управителният съвет на независимия преносен оператор е в състав от 3 до 9 членове с петгодишен мандат. Членовете на Управителния съвет се избират и освобождават от Надзорния съвет след проведена конкурсна процедура в съответствие със ЗПП и ППЗПП. Решенията на Надзорния съвет за избор, както и информация за условията, които уреждат мандата, продължителността и прекратяването му, се изпращат на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР). Решенията пораждат действие, ако в срок три седмици от уведомяването, но не по-кратък от срока за обжалване по ал. 7, комисията не възрази срещу тях. Управителният съвет взема решения, свързани с текущите дейности на оператора на електропреносната мрежа, управлението на мрежата и дейностите, необходими за изготвянето на 10-годишния план за развитие на мрежата, както и решава други въпроси, предоставени в негова компетентност от закона или Устава на дружеството.

Дружеството няма клонова структура.

Цялостната управленска структура и устав на независимия преносен оператор гарантират неговата ефективна независимост

ЕСО ЕАД има двустепенна форма на управление – Надзорен съвет и Управителен съвет.

Надзорен съвет:

Александър Тричков - Председател на НС
Евден Николов - Заместник председател на НС
Костадин Попов - член на НС
Пламен Радонов - член на НС
Андрей Вълчев - член на НС
Илиян Скарлатов - член на НС
Никола Алимански - член на НС

Управителен съвет:

Антон Славов - Председател на УС
Ангелин Цачев - Изпълнителен директор на ЕСО ЕАД и член на УС
Пламен Йорданов - член на УС

На основание чл.81 к, ал.2 от ЗЕ и в съответствие с Устава на дружеството Надзорният съвет на ЕСО ЕАД избира отговорник по съответствието, който към момента е Григор Григоров.

Дружеството се управлява и представлява от Управителния съвет, който извършва своята дейност под контрола на Надзорен съвет. Членовете на управителния съвет избират измежду членовете си изпълнителен член, на който възлагат да управлява и представлява дружеството, съгласно закона и Устава на дружеството.

Информация по реда на чл. 64, ал.1, т.6 от ППЗПП, относно квалификация на членовете на органите за управление и контрол

Надзорен съвет		Управителен съвет	
Имена	Квалификация	Имена	Квалификация
Александър Тричков	юрист	Антон Славов	машинен инженер
Евден Николов	икономист	Ангелин Цачев	инженер
Костадин Попов	финансист	Пламен Йорданов	икономист
Пламен Радонов	икономист		
Андрей Вълчев	юрист, политически мениджмънт		
Илиян Скарлатов	икономист		
Никола Алимански	инженер		

Отговорност на ръководството

Според българското законодателство, ръководството следва да изготвя финансов отчет за всяка финансова година, който да дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Дружеството, финансовото му представяне и паричните му потоци.

На основание чл. 27, т. 3 от Закона за счетоводството ЕСО ЕАД изготвя междинен финансов отчет за първо полугодие на 2024 г.

Ръководството потвърждава, че е прилагало последователно адекватни счетоводни политики при изготвянето на междинния индивидуален финансов отчет към 30.06.2024 г. и е направило разумни и предпазливи преценки, предположения и приблизителни оценки.

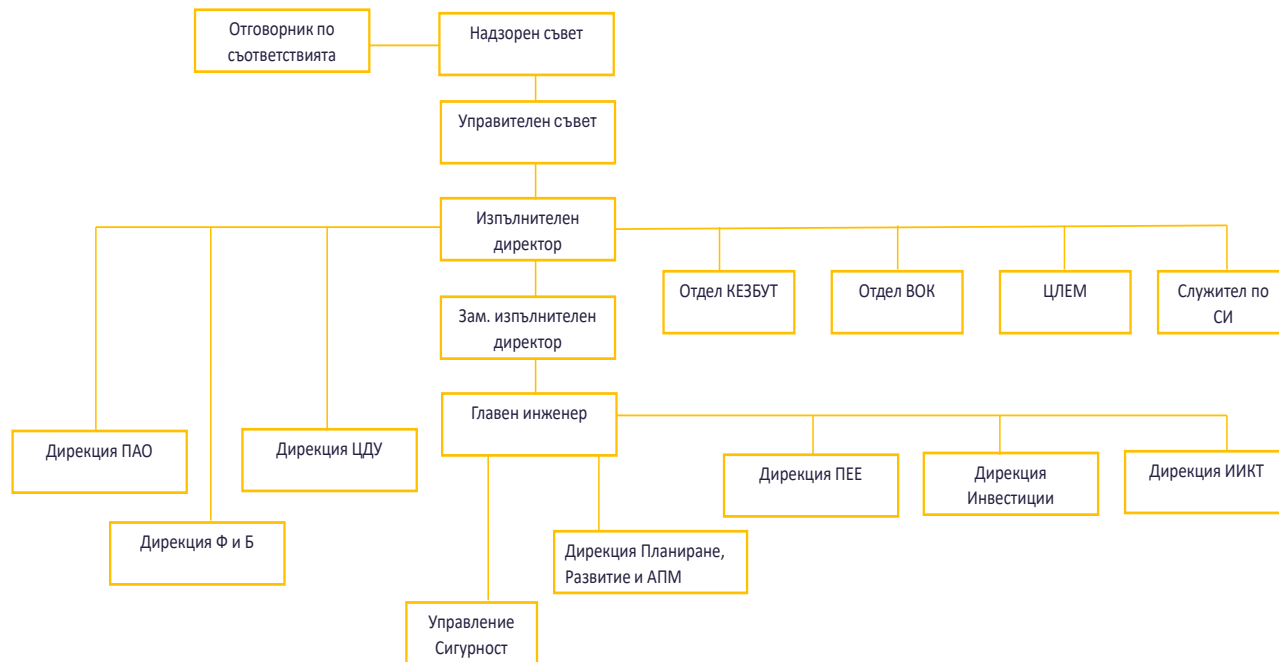
Ръководството също потвърждава, че се е придържало към действащите международни счетоводни стандарти, като финансовия отчет е изготвен на принципа „действащо предприятие“.

Ръководството носи отговорност за правилното водене на счетоводните регистри, за целесъобразното управление на активите и за предприемането на необходимите мерки за избягване и разкриване на евентуални злоупотреби и други нередности.

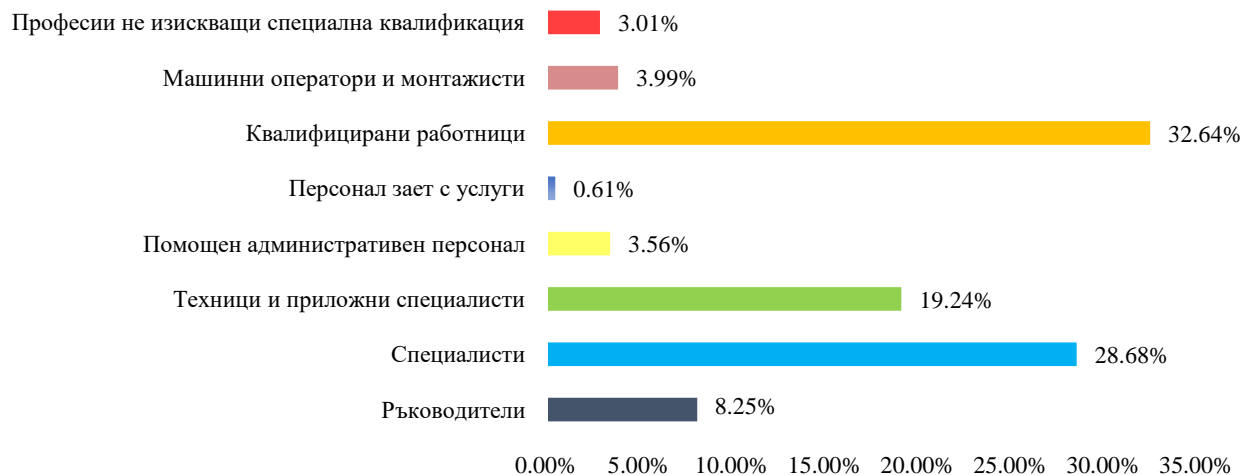
Ръководството също потвърждава, че при изготвянето на настоящия доклад за дейността е представило вярно и честно развитието и резултатите от дейността на Дружеството за изминалия период, както и неговото състояние и основните рискове, пред които е изправено.

РАЗДЕЛ II - ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

Действащата към момента организационно-управленска структура на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, е както следва:

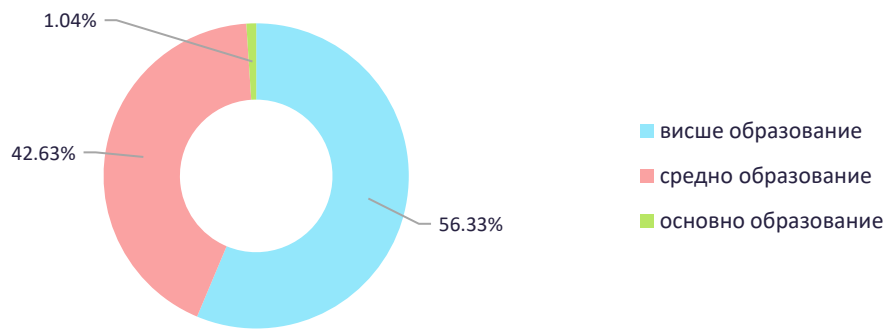
Списъчният състав на персонала към 30.06.2024 г. е 3 284 човека. Числеността на персонала се разпределя по категории, съгласно НКПД, както следва:

Относителният дял на техническия персонал, ангажиран с основната дейност на дружеството, свързана с експлоатацията, поддръжката и надлежното функциониране на електропреносната мрежа, поддържането и развитието на спомагателни мрежи, ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката, е най-висок – 70,16 %, като тенденцията ще се запази и в следващите години, имайки предвид дейността на дружеството, стратегията и целите му.

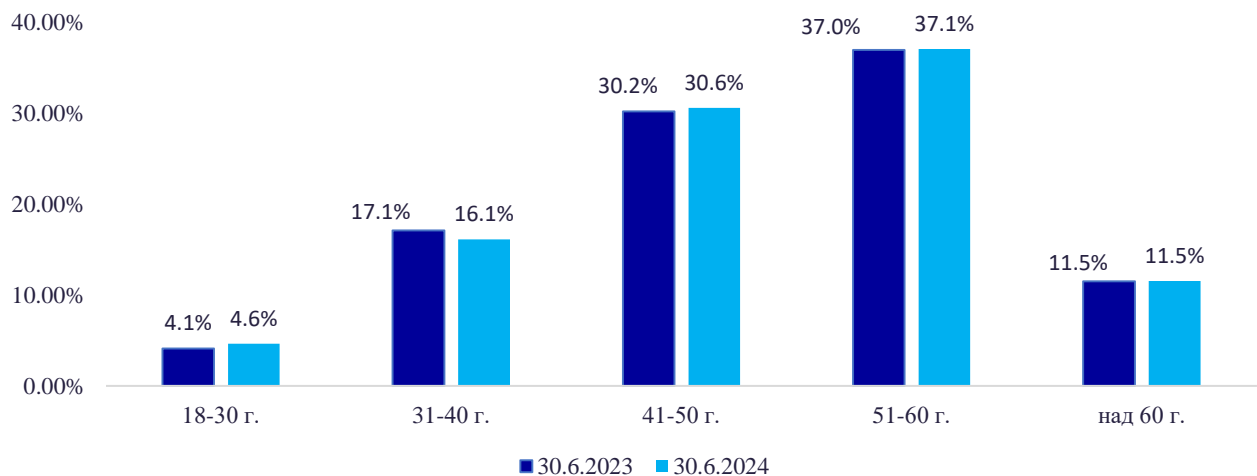
През първата половина на 2024 г. персоналят със средно образование вече не заема по-високия дял в общата численост на дружеството, служителите със завършено висше образование вече са над 56 % (1850 бр. при 1777 бр. към края на 2023 г.) от всички служители. Очакванията са в бъдеще тенденцията за намаляване на дела на персонала със средно и средно специално образование за сметка на този с висше образование да се запази. Отчетеният факт се обяснява с предпочитаното образование (висше) при подбора на нови служители и възможностите, които предоставя дружеството за повишаване на квалификацията и образователното ниво.

Разпределение на персонала по степен на образование

В страната продължава и се задълбочава процесът по застаряване на населението, което е пряка последица от „демографския преход“. Остаряването на населението се счита за един от най-острите демографски проблеми. От гледна точка на възрастта тенденцията в национален мащаб на застаряване на нацията естествено се проявява и в кадровото обезпечаване на структурите на ЕСО ЕАД. В тази връзка работниците и служителите във възрастова група 51 - 60 години, заемат висок относителен дял (37,1% към 30.06.2024 г.) в структурата на персонала.

Възраст на персонала, сравнение първо полугодие на 2023 г./ първо полугодие на 2024 г.

РАЗДЕЛ III - РЕГУЛАЦИЯ И ПАЗАР

Регулация

Дейността на ЕСО, в качеството му на оператор на електроенергийната система, е регламентирана основно в Закон за енергетиката (ЗЕ), Закон за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) и издадените във връзка с прилагането им подзаконовни нормативни актове и общи административни актове на Комисия за енергийно и водно регулиране (КЕВР).

Нормативната уредба е хармонизирана с изискванията на правото на Европейския съюз, свързани с упражняваната от оператора дейност, а именно:

- Организационна и юридическа независимост на операторите на мрежите съгласно Директива 2019/944 от 05.06.2019 г. на Европейския парламент и на Съвета, в сила от 01.01.2021 г. (предишна 2009/72/ЕО от 13 юли 2009 г.), относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия
- Либерализиране на пазара за внос и износ на електроенергия според изискванията на Регламент ЕС 2019/943 от 5.06.2019 г. (в сила от 01.01.2020 г.), относно вътрешния пазар на електроенергия
- Мерките за сигурност на електроснабдяването и инфраструктурни инвестиции, съгласно Регламент ЕС 2019/941 от 5.06.2019 г. относно готовност за справяне с рискове в електроенергийния сектор
- Изпълнение на екологичните изисквания за намаляване на емисиите от серен диоксид и азотни окиси, съгласно Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24.10.2010 г. относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването)
- Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23.04.2009 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО
- Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24.07.2015 г. за установяването на насоки относно разпределянето на преносната способност и управление на претоварването
- Регламент (ЕС) 2016/1719 на Комисията от 26.09.2016 г. за установяване на насоки относно предварителното разпределяне на преносна способност
- Регламент (ЕС) 2017/1485 на Комисията от 08.08.2017 г. за установяване на насоки относно експлоатацията на системата за пренос на електроенергия
- Регламент (ЕС) 2017/2195 на Комисията от 23.11.2017 г. за установяване на насоки за електроенергийно балансиране
- Регламент (ЕС) 2016/631 на Комисията за установяване на Мрежов кодекс за изискванията за присъединяване на производителите на електроенергия към електроенергийната мрежа
- Регламент (ЕС) 2016/1388 на Комисията за установяване на Мрежов кодекс относно присъединяването на потребители
- Регламент (ЕС) 2016/1447 на Комисията за установяване на Мрежов кодекс за изискванията за присъединяване към електроенергийната мрежа на системи за постоянен ток с високо напрежение и модули от вида „електроенергиен парк“, присъединени чрез връзка за постоянен ток

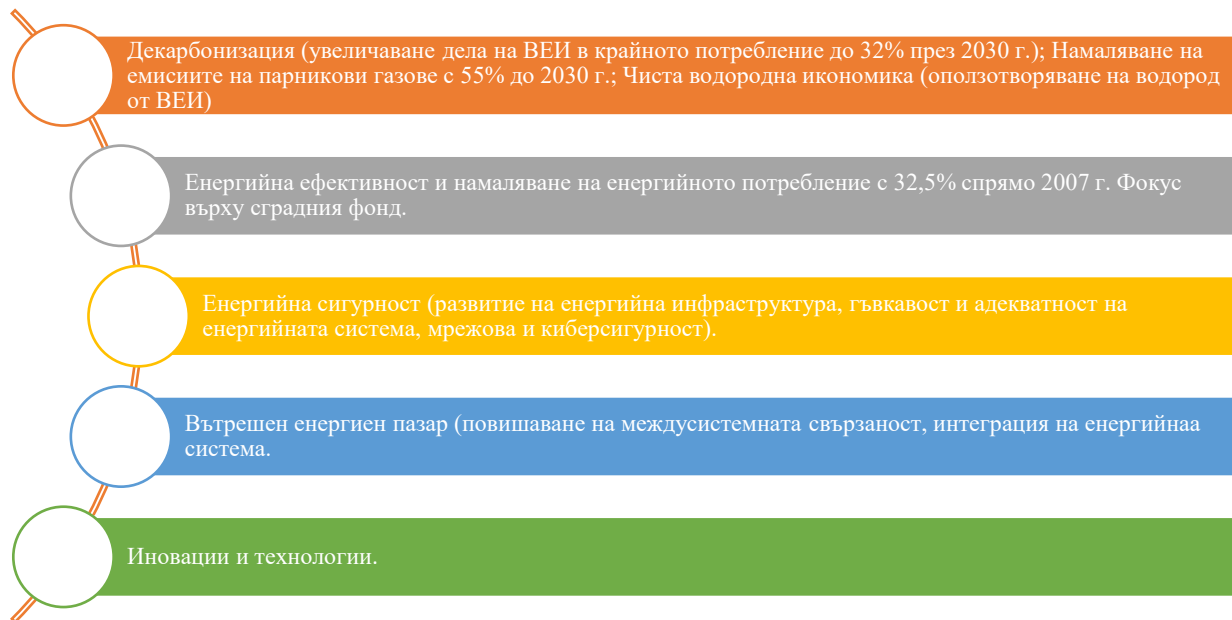
От 2019 г. е в сила четвъртият либерализационен пакет и по-специално документите, засягащи организацията на пазара на електрическа енергия, част от пакета „Чиста енергия за всички европейци“. Пакетът очертава периода до 2030 г., като налага преход към нов пазарен модел, отличаващ се с висок дял на възобновяемите източници, енергийна ефективност, декарбонизация, активни потребители и енергийни общности, засилено регионално сътрудничество, киберсигурност, управление на данните и единен вътрешен пазар.

Четвъртият либерализационен пакет включва 8 документа, както следва:

- Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета от 30.05.2018 г. за изменение на Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите и Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност
- Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11.12.2018 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (преработен текст)
- Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 11.12.2018 г. за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност
- Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11.12.2018 г. относно управлението на енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета
- Регламент (ЕС) 2019/941 на Европейския парламент и на Съвета от 5.06.2019 г. за готовност за справяне с рискове в електроенергийния сектор и за отмяна на Директива 2005/89/ЕО
- Регламент (ЕС) 2019/942 на Европейския парламент и на Съвета от 5.06.2019 г. за създаване на Агенция на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (преработен текст)
- Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета от 5.06.2019 г. относно вътрешния пазар на електроенергия (преработен текст)
- Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5.06.2019 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС (преработен текст)

Последните четири документа са част от подпакета, относим към организацията на пазара на електрическа енергия, като заедно с Директива (ЕС) 2018/2001, имат най-съществено отношение към дейността на операторите на преносни системи през следващия десетгодишен период.

Енергийната стратегия на ЕС определя пет тясно свързани измерения за постигане на енергийна сигурност, устойчивост и конкурентоспособност на енергийната система, включително по отношение на електроенергийния сектор:

Регламент 2015/1222 на Комисията от 24.07.2015 г. за установяване на насоки, относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването, определя основата на Европейския целеви модел за развитие на пазара на електрическа енергия, като дава основната рамка относно създаването и функционирането на единен, вътрешен за общността, пазар в краткосрочните времеви интервали „ден-напред“ и „в рамките на деня“.

Интегрирането на краткосрочните пазарни сегменти е от ключово значение за развитието на електроенергийния пазар в рамките на всяка пазарна зона и изграждането на вътрешен пазар за общността и води до ползи, като:

- Повишаване ликвидността, прозрачността, ефективността и социално благополучие
- Повишаване общото благосъстояние и оптималното използване на електрическите мрежи
- Ефективно използване на ресурсите, резервите и междусистемните електропроводи
- Лесен достъп до единния пазар и въвеждане на имплицитна търговия, която премахва ненужните рискове от отделното търгуване на капацитети и електроенергия.

ЕСО ЕАД има водеща роля в процеса на либерализация на електроенергийния пазар в България, както и в изпълнение на изискванията на регламентите на Европейския съюз, уреждащи създаването на общ европейски пазар.

Пазарът на електрическа енергия преди реалното време включва договарянето на покупките и продажбите на електрическа енергия на дългосрочна и краткосрочна база, чрез сделки, сключени двустранно или на платформите на БНЕБ ЕАД.

През първата половина на 2024 г. ЕСО ЕАД продължи успешното администриране на пазара на всички сделки с електрическа енергия. Провеждат се дневни тържни процедури за цялата нормативно регламентирана разполагаемост за допълнителни услуги – резерв за първично регулиране на честотата и резерв за автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности за всеки следващ ден. Считано от 1 май 2024 г. започнаха да се провеждат 96 тържни процедури в рамките на деня за изготвяне на приоритетни списъци за балансираща енергия за регулиране нагоре и регулиране надолу от активирани резерви за автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, които се затварят 25 минути преди периода на доставка. Това дава възможност доставчиците на балансиращи услуги да подават своите предложения много близо до реалното време. Прилагат се еднакви принципи за балансиране на стандартните, специални и комбинирани балансиращи групи.

От 01.05.2024 г. стартира прилагането на нова Методика за определяне на цените на балансиращата енергия с въвеждане на единна цена. Методиката е разработена с цел хармонизиране на нормативната уредба в България с европейските регламенти и директиви в областта на енергетиката, както и да даде възможност на ЕСО ЕАД да участва в европейските платформи за обмен на балансираща енергия. В нея се регламентират правила за определяне на цените на балансиращата енергия, като за всеки период на сетълмент се определя общия сумарен небаланс в електроенергийната система на Република България. При положителен сумарен небаланс електроенергийната система е в излишък и ЕСО определя цена за излишък, а при отрицателен сумарен небаланс, електроенергийната система е в недостиг и тогава ЕСО определя цена за недостиг.

Основната причина за приемането на Методиката е изменението на чл. 21, ал. 1, т. 11 от Закона за енергетиката /ЗЕ/, според което тя не следва да е част от ПТТЕЕ, а да се приеме като самостоятелен акт. С тези промени в ЗЕ се отмени и правомощието на КЕВР съгласно чл. 21, ал. 1, т. 8 от ЗЕ да определя ежегодно пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия.

Методиката отразява последиците от предстоящото през 2024 г. присъединяване на ЕСО ЕАД към европейските платформи за балансиране съгласно Регламент (ЕС) 2017/2195 на Европейската Комисия от 23 ноември 2017 г. за установяване на насоки за електроенергийно балансиране (Регламент (ЕС) 2017/2195), тъй като предишната методика отчиташе единствено цените на активираните източници за регулиране в националната пазарна зона.

След присъединяване на ЕСО ЕАД към платформите за балансиране, българските доставчици на балансиращи услуги ще се конкурират реално с европейските доставчици. Предложенията за цени на електрическата енергия за регулиране нагоре и надолу от активираните резерви за автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности ще бъдат изпращани към платформите, където ще бъдат обобщавани в общи приоритетни списъци заедно с предложенията на доставчиците от другите държави. Активирането на тези предложения ще става според цената на съответните оферти чрез оптимизационна функция в самите платформи. Това означава, че при определяне на цените на балансиращата енергия в Р България ще трябва да бъдат отчетени количествата и цените на регулиращата енергия на доставчиците на балансиращи услуги извън страната, които ще бъдат изпращани към ЕСО ЕАД от съответната платформа.

С приемането на новата Методика се цели и да се предотврати или поне драстично да се ограничи неправомерното поведение от страна на някои търговски участници, застрашаващи сигурността на електроенергийната система. Чрез Методиката се регламентират по-ясни правила и по-справедлив механизъм за определяне на цените на балансираща енергия, които отчитат интересите на всички участници на пазара. До приемането на Методиката се отчитаха значителни количества излишък или недостиг на електрическа енергия в електроенергийната система в определени периоди на сетълмент, което водеше до нарушаване на баланса между производството и потреблението на електроенергия и създаваше трудности в съвместната работа на електроенергийната система на Република България с енергийните системи на съседни държави, в т.ч. синхронната зона на Континентална Европа.

Методиката въвежда допълнителни ценови и корекционни механизми за по-адекватно регулиране и предотвратяване на значителните небаланси в системата и за дисциплиниране на всички търговски участници. Окончателната цена се определя за всеки период на сетълмент въз основа на четири изчислителни етапа, които не позволяват на търговските участници да спекулират с цените на пазарен сегмент „в рамките на деня“ на организирания борсов пазар, като същевременно отчитат и необходимостта от специфично ценообразуване при изчерпване на диапазоните за регулиране. Регламентират се ясни и справедливи правила за финансови разплащания между ЕСО ЕАД и координаторите на балансиращи групи, съобразени с изискванията на Регламент (ЕС) 2017/2195.

Методиката гарантира прилагането на изцяло пазарен принцип при определяне на цените на балансиращата енергия за регулиране нагоре или надолу и създава условия за разпределение на разходите за регулиране на системата чрез адекватни и справедливи цени за енергиен излишък или

недостиг. Чрез прилагането на нормативния акт чувствително намаляват небалансите на търговските участници, тъй като те са стимулирани да прогнозираят максимално точно графика си.

През 2024 г. стартира десетата година, през която се отчитат данни за работата на балансиращия пазар в изцяло пазарни условия и среда, като се изпълняват поетапно изискванията на Регламент (ЕС) 2017/2195, установяващ насоките за електроенергийно балансиране. Пазарът на балансираща енергия е организиран на пазарен принцип, като доставчици на балансиращи услуги са всички производители с регулируеми агрегати, както и обекти на потребители, изпълнили техническите изисквания на ЕСО ЕАД. Цената на балансиращата енергия се определя по механизъм, регламентиран в Правилата за търговия с електрическа енергия и методика, неразделна част от тях. Разходите за разполагаемост за допълнителни услуги се възстановяват чрез цената за достъп, а разходите за предоставената енергия за регулиране нагоре и регулиране надолу от доставчиците на балансираща енергия, са ценообразуващ елемент при определяне на цените за енергиен недостиг и енергиен излишък на балансиращия пазар.

ЕСО ЕАД поддържа баланса между производството и потреблението, сигурността и качеството на доставките в ЕЕС, като ползва балансиращата енергия, предоставена от диспечерируеми производствени и потребяващи обекти, както и от системи за съхранение на енергия и от агрегатори. Във връзка с препоръките на Европейската комисия към плана за изпълнение по чл. 20 (5) от Регламент 2019/943, ЕСО ЕАД измени Правила за провеждане на тръжни процедури за закупуване на разполагаемост за резерви за първично регулиране на честотата, автоматично вторично регулиране и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности и по-конкретно съответно препратки към новите членове 112 (5), (6) и 114 (2) на Правилата за търговия с електрическа енергия и намали прагът за участие на кандидатите от 5 MW на 1 MW.

Пазарните сегменти, които влияят върху годишните резултати на ЕСО ЕАД, са: пазар на електрическа енергия, пазар на балансираща енергия, пазар на допълнителни услуги, пазар за предоставяне на преносна способност за търговски обмени, пазарни обединения между две съседни тръжни зони.

Изменения в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК)

Във връзка с обнародваните изменения в ДОПК – Глава двадесет и първа “а” (ДВ, бр. 66 от 2023 г. в сила от 03.05.2024 г., изм. ДВ бр. 36 от 23.04.2024) за „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД възникна задължение да уведомява Национална агенция за приходите (НАП) и Агенция „Митници“ (АМ) в конкретно посочени в разпоредбите на чл. 182а и чл. 182б случаи, преди извършване на плащания към контрагенти (без оглед на това дали договорите са по ЗОП или извън обхвата му).

От 09.05.2024 г. ЕСО ЕАД уведомява НАП и АМ чрез информационната система на Министерство на финансите за сключването на всеки договор на стойност, равна на или надвишаваща 10 000 лв. и изисква от НАП и АМ потвърждение за всяко предстоящо плащане по договор или първичен платежен документ на стойност не по-малка от 100 лв., когато представлява част от парична престация по договор или друг поет ангажимент, чиято стойност е равна на или надвишава 10 000 лв. Когато закупените услуги/стоки се предоставят на база общи условия на съответния доставчик, също се извършва уведомление за всяко предстоящо плащане. По силата на 182в, ал. 2 от ДОПК, ЕСО ЕАД може да извърши плащане единствено след потвърждение от НАП и АМ или други указания от тези органи.

Пазар

- *електрическа енергия*

Към м. юни 2024 г. със статус „активен“ са регистрирани 60 стандартни балансиращи групи, 15 специални и 7 комбинирани балансиращи групи.

Ползвателите на електропреносната мрежа, към 30.06.2024 г. са 239. Крайните клиенти в специалната балансираща група на НЕК ЕАД, в ролята му на Доставчик от последна инстанция (ДПИ), са 15.

По данни за месец юни 2024 г. в мрежата на „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД 4,42% от консумацията е при ДПИ, а свободният пазар формира 49,2 % от общата консумация в тази електрическа мрежа.

В мрежата на „Електроразпределение Север“ АД 4,95 % от консумацията е при ДПИ, а свободният пазар формира 46,3 % от общата консумация в тази електрическа мрежа.

В мрежата на „Електроразпределение Юг“ ЕАД 3,39% от консумацията е при ДПИ, а свободният пазар формира 53,2 % от общата консумация в тази електрическа мрежа.

За първото полугодие на 2024 г. като цяло продажбите на големите производители по регистрирани графици намаляват спрямо същият период на 2023 г. както следва:

№	Производител на електрическа енергия	Януари-юни 2023 г., MWh	Януари-юни 2024 г., MWh	Изменение %
1	АЕЦ Козлодуй ЕАД	7 647 772.260	7 444 362.195	-2,7%
2	ТЕЦ ЕЙ и ЕС ЗС Марица Изток 1 ЕООД	1 036 404.070	744 555.819	-28,2%
3	ТЕЦ Марица Изток 2 ЕАД	1 929 652.116	1 558 600.997	-19,2%
4	ТЕЦ КонтурГлобал Марица Изток 3 ЕАД	1 866 977.838	574 950.743	-69,2%
5	ТЕЦ Марица 3 ЕАД	61 421.000	30 789.000	-49,9%
6	ТЕЦ Бобов дол ЕАД	948 628.600	728 110.000	-23,2%
7	Топлофикация Русе бл. 4	0.000	0.000	0%
8	ТЕЦ ВАРНА	27.000	0.000	-100,0%

- *балансираща енергия*

През първата половина на 2024 г., активираната енергия за регулиране нагоре е 99 876 MWh спрямо 371 860 MWh през първата половина на 2023 г. – намалението е със 73,14%. От общото количество активирана енергия за регулиране нагоре, активираната енергия от участие в първично и автоматично вторично регулиране нагоре е 58 997 MWh, а от участие в ръчно вторично регулиране нагоре е 40 678 MWh.

Енергията за регулиране надолу е 119 387 MWh, спрямо 117 017 MWh за същият период на 2023 г. – увеличение с 1,97 %. От общото количество енергия за регулиране надолу, активираната енергия от участие в първично и автоматично вторично регулиране надолу е 24 807 MWh, а от участие в ръчно вторично регулиране надолу е 94 579 MWh.

През първото полугодие на 2024 г. общият енергиен недостиг е в размер на 551 257 MWh, спрямо 875 809 MWh за същия период на 2023 г., което е намаление с 62,9 %. Общият енергиен излишък през първата половина на 2024 г. е 742 253 MWh, спрямо 656 621 MWh през същия период на 2023 г., като увеличението е с 13%.

Общото задължение на търговските участници към ЕСО ЕАД за реализирания енергиен небаланс за периода, възлиза на 209 266 168 лв. спрямо 211 625 619 лв. през същия период на 2023 г., без ДДС, което е намаление от 1,1 %. Общото задължение на ЕСО ЕАД към търговските участници за реализирания енергиен небаланс възлиза на 80 004 045 лв. без ДДС, спрямо 35 219 458 лв. за същия период на 2023 г.

- *допълнителни услуги*

В изпълнение на европейската нормативна уредба и с цел осигуряване на пълна прозрачност и публичност, ЕСО ЕАД прилага тръжни правила и използва електронна платформа за провеждане на ежедневни електронни търгове, съгласно Регламент (ЕС) 2017/1485, свързани с осигуряването на първично регулиране на честотата, автоматично и ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности.

Тръжните процедури са отворени за всички производители, потребители и агрегатори, които преминават успешно съответните тестове за различните видове резерви, а именно първично регулиране на честотата активирано в рамките до 30 секунди и вторично автоматично и ръчно регулиране на честотата и обменните мощности активирано в рамките до 15 минути. Тези резерви могат да се предоставят само от мощности с бърза синхронизация към електроенергийната система като ВЕЦ и от термични мощности в работа, а не от такива, които не работят.

Целият процес по преквалификация/тестове, регистриране и провеждане на тръжните процедури е детайлно разписан на сайта на ЕСО ЕАД – раздел „Електроенергиен пазар“, секция „Допълнителни услуги“, подсекции „Месечни тръжни процедури“ и „Дневни тръжни процедури“.

Регистърът и резултатите от тръжните процедури са публично достъпни на сайта на ЕСО ЕАД, като обемът на информацията е в съответствие с Регламент (ЕС) № 543/2013 на Комисията от 14 юни 2013 г. за представяне и публикуване на данни на пазарите за електроенергия и за изменение на приложение I към Регламент (ЕО) № 943/2019 на Европейския парламент и на Съвета.

На спечелилите в тръжните процедури доставчици е предоставена възможност за вторичен пазар, за да прехвърлят помежду си договорените количества след одобрение на ЕСО ЕАД.

ЕСО ЕАД е предоставило достъп на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР) до детайлна информация от проведените търгове, доколкото съгласно чл.21, ал.1, 8а от Закона за енергетиката КЕВР е институцията определяща разходите за допълнителни услуги, съответно и контролен орган съгласно Закона за енергетиката.

Всеки участник, класиран на тръжна процедура за предоставяне на допълнителни услуги подлежи на проверка от страна на ЕСО ЕАД в реално време за качествено им предоставяне, в т.ч. дали единиците/модулите, предоставящи резерв имат търговски график за доставка въз основа на сключени сделки на БНЕБ.

В унисон с протичащата енергийната трансформация, от началото на 2024 г., ЕСО ЕАД стартира регистриране (след успешно преминалата преквалификационна процедура) на ВЕИ, в т.ч. и като част от портфолиото на агрегатори, като доставчици на резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности, основно в посока надолу. Към края на първото полугодие на 2024 г. има регистрирани ФЕЦ 420 MW и ВяЕЦ 72MW, като част от тези мощности са разпределени при двама агрегатори, чието портфолио съдържа и ВЕИ в разпределителните мрежи. От 1-ви май 2024 г. с прилагането на новата методика за определяне на цените на балансиращата енергия, позволяваща и отрицателни цени за регулиране надолу, регистрираните ВЕИ доставчици на резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности се включиха активно на балансиращия пазар. За периода май-юни 2024 г. беше активирана общо балансираща енергия за регулиране надолу от ВЕИ в размер на 8 935 MWh.

Съгласно ценово решение №Ц-14/30.06.2023 г. на КЕВР размерите на резервите, които се обявяват на тръжните процедури през първото полугодие на 2024 г. са както следва:

- Резерв за първично регулиране на честотата и обменните мощности – 45 MW
- Резерв за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности – 155 MW
- Резерв за ръчно вторично регулиране с цел балансиране на инсталираните мощности с динамично променяща се генерация във връзка с чл. 29, ал. 1 от НРЦЕЕ – 100 MW
- Резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности – 650 MW

Обобщените постигнати резултати за първо полугодие на 2024 г., са както следва:

- Средно претеглена цена за разполагаемост за първично регулиране на честотата и обменните мощности – 10 лв./MW*h, респ. без изменение спрямо пределните разходи определени в ценовото решение на КЕВР;

- Средно претеглена цена за разполагаемост за автоматично вторично регулиране на честотата и обменните мощности – 9,96 лв./MW*h, респ. намаление с 0,37% на пределните разходи определени в ценовото решение на КЕВР;
- Средно претеглена цена за разполагаемост за ръчно вторично регулиране с цел балансиране на инсталираните мощности с динамично променяща се генерация във връзка с чл. 29, ал. 1 от НРЦЕЕ – 10 лв./MW*h, респ. без изменение спрямо пределните разходи определени в ценовото решение на КЕВР;
- Средно претеглена цена за разполагаемост за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности – 9,99 лв./MW*h, респ. намаление с 0,014% на пределните разходи определени в ценовото решение на КЕВР.

Общият размер на оптимизираните средства следствие провежданите тържни процедури, по отчетни данни възлизат на 20 231,56 лв. Делът на всеки един от класирани участници в тържните процедури за съответните резерви, по отчет за първото полугодие на 2024 г. е посочен в таблицата по-долу:

Класиран участник	РПРЧ	РаВРЧ	РрВРЧ (ВЕИ)	РрВРЧ	ОБЩО
НЕК ЕАД	42,24%	49,75%	100,00%	98,24%	87,04%
ТЕЦ Марица Изток 2 ЕАД	32,09%	30,61%	0,00%	0,00%	7,09%
ТЕЦ Бобов дол ЕАД	25,67%	19,64%	0,00%	0,00%	4,80%
Топлофикация Русе АД	0,00%	0,00%	0,00%	0,74%	0,45%
Топлофикация Перник АД	0,00%	0,00%	0,00%	0,97%	0,59%
Елнова АД	0,00%	0,00%	0,00%	0,05%	0,03%

Търгове за предоставяне на преносна способност по междусистемните електропроводи

Регламент № 2019/943 на Европейския съюз задължава системните оператори да прилагат пазарни подходи при управление на претоварванията по междусистемните си сечения, да публикуват разполагаемите преносни способности (капацитети) и да ги разпределят на годишна, месечна и дневна база по прозрачен и недискриминационен начин.

В изпълнение на Регламент 2016/1719 Единната платформа за разпределение (ЕПР) провежда дългосрочните търгове (годишни и месечни) за преносни способности от 2019 г. на всички европейски граници в рамките на ЕС съгласно хармонизираните правила за разпределение на дългосрочни права (EU NAR). За България това са границите с Румъния и Гърция. Годишното, месечното и дневното разпределение на преносни способности на българо-сръбска граница се извършва от ЈАО, след като ЕСО и EMS подписаха Формуляра за присъединяване към Споразумението за предоставяне на услуги за експлицитно разпределение (SLA EXPALL) с ЈАО и от началото на 2019 г. всички тържни процедури на тази граница се извършват от ЈАО.

През 2024 г. EMS провежда търгове за разпределение на преносни способности в рамките на деня от името на двата оператора въз основа на одобрените от КЕВР тържни правила за 2022 г.

През първо полугодие на 2024 г. ЕСО провежда тържните процедури за разпределяне и предоставяне на преносна способност за търговски обмени по междусистемните сечения на българската ЕЕС с ЕЕС на Северна Македония и Турция в съответствие с одобрените от КЕВР Правила за разпределение на преносни способности. ЕСО обработва офертите за придобиване на ФПП³ и администрира вторичния пазар за прехвърляне/връщане на ФПП чрез web базирана платформа.

Бяха организирани и проведени търгове, съгласно общи тържни правила на българо-македонска граница и за 50 % от съгласуваните преносни способности на българо-турска граница. На българо-

³ ФПП – физическо право за пренос

северномакедонска граница ЕСО ЕАД провежда дневните търгове, а МЕПСО (Северна Македония) годишните и месечните.

Проекти, свързани с пазарна интеграция

- *Проект SIDC (XBID)*

Единният интегриран пазар „в рамките на деня“ позволява непрекъсната трансгранична търговия, насърчава конкуренцията и увеличава ликвидността, като позволява по-ефективно използване на ресурсите за производство на електроенергия в Европа. Проектът XBID е създаден за управление и развитие на процедурите и техническата осъществимост на Единния европейски пазар „в рамките на деня“ (SIDC – Single Intraday Coupling). Основната му цел е създаването на решение за трансгранична имплицитна непрекъсната търговия (едновременно разпределяне на енергия и капацитет) в рамките на деня в Европа. Системата за търговия - XBID позволява трансграничната търговия на електрическа енергия до един час преди реалната доставка, като по време на активната фаза на търговия, се осигурява непрекъсната актуализация на активните оферти и наличните капацитети, в съответствие със сключените сделки. Ежедневно ЕСО участва в срещи на различните под-групи на проекта, води кореспонденция, заявява позиция и изказва мнение.

- *Проект SIDC IDA*

Стартът на проекта бе поставен през 2020 г. с решение на Управителния комитет на пазарните обединение (MCSC) за общеевропейско внедряване на търговете в рамките на деня (SIDC IDA) за прилагане на ново техническо решение по отношение на комуникационните процеси в допълнение към платформата за непрекъсната търговия XBID. След всеобхватни тестове и подготовка на системите за реална работа, считано от 13 юни 2024 г., с ден на доставка 14 юни 2024 г. търговете в рамките на деня IDAs бяха въведени в експлоатация. Ценообразуването на преносните способности в рамките на деня посредством IDA е вече част от пазарното обединение „в рамките на деня“ (SIDC), допълвайки действащия механизъм за непрекъсната търговия. ЕСО е пълноправен участник в проекта чрез българо-гръцка граница. SIDC IDA на българо-румънска граница се очаква да стартира след септември 2024 г., при готовност на румънския ОПС Транселектрика. За европейския енергиен пазар стартирането на тези търгове е ключов момент, бележещ безупречна координация на няколко централни, регионални и местни системи в синхрон с обединените усилия на всички европейски ОПС и НОПЕ. ЕСО се включи в разработването на оперативни процедури за търговете в рамките на деня, които определят начините на работа в случай на въвеждане на нови граници, нови функционалности или при нужда от подобрение в случай на инцидент.

Реализирането на проекта SIDC IDA е значимо постижение на пазарните обединения, тъй като стартира едновременно във всички европейски държави (с изключение на Румъния), част от Пазарните обединения. SIDC IDA предоставя нови възможности за търговия на пазарните участници три пъти в денонощието чрез провеждането на имплицитни търгове, при които едновременно се съпоставят получените оферти и се разпределя трансграничната преносна способност.

- *Проект SDAC*

Проектът е създаден за управление и развитие на процедурите и техническата осъществимост на Единния европейски пазар ден-напред (SDAC – Single Day-Ahead Coupling). Проектът за Единния европейски пазар е в съответствие с европейската законодателна рамка, като стартира първоначално в страните от западна и централна Европа и е базиран на решението PCR (Price Coupling of Regions) и постепенно се разширява. Основната му цел е оптимизираното и пълноценното използване на енергийните ресурси, посредством имплицитна търговия във времеви интервал „ден-напред“. След успешното обединение на българската пазарна зона с румънската и гръцката, проектът продължава да работи чрез изпълнението на текущи задачи по съответните работни групи (SDAC SIM TF, SDAC MSD, SDAC QARM, SDAC 15min TF, SDAC OPSCOM). ЕСО продължава активното си участие в проекта и в

частност фазата, отговорна за въвеждане на предоставянето на продукти на 15-минутни интервали, които следва да влязат в действие през март 2025 г. и са приоритет за пазарното обединение.

- *Регионални/локални проекти за пазарни обединения*

- *IBWT (Italian Borders Working Table):*

Проектът за сътрудничество на италиански граници IBWT е съвместен проект за пазарно свързване, включващ оператори на преносната система и номинираните оператори на пазара на електроенергия в Австрия, България, Гърция, Италия, Словения и Франция във времеви сегмент „ден напред“ и за търговете в рамките на деня. Регионалният проект се състои от Управителен комитет на ОПС и НОПЕ, работна група по въвеждане на нови проекти, оперативен комитет, техническа група и правна група. ЕСО участва активно в регионалното сътрудничество, като освен в ролята си на участник в работните групи е и в роля на съпредседател на Управителния комитет, както и ръководител на оперативния комитет. Дейността на проекта към настоящия момент е насочена към подготовка за стартиране на 15-минутни продукти във времеви сегмент „ден напред“ и разглеждането на заявки за присъединяване към проекта от ОПС и НОПЕ на Северна Македония, Албания и Черна гора.

- *Локален проект за пазарно свързване на българо-румънска граница:*

Локалният проект BG-RO MC Project бе първоначално създаден за уреждане на процесите на българо-румънска граница за постигане на свързване на пазарите, което успешно се случи на 27.10.2021 г. и бе изцяло ръководен от ЕСО и БНЕБ. В последствие, дейността на проекта се разширява и за включването на втория румънски НОПЕ – BRM (Bursa Română de Mărfuri) към пазарните обединения, като това се случи успешно за времеви сегмент „в рамките на деня“ на 22.05.2024 г., а за времеви сегмент „ден напред“ се очаква стартиране през м. ноември 2024 г., като в последствие ще се включат и търговете в рамките на деня.

Другата задача на проекта е координиране по отношение на въвеждането на 15-минутни продукти и резолюция в „ден напред“, което е делегирано към регионалния проект Core 15MTU Implementation, с цел оптимизиране на ресурсите, и се очаква да бъде въведено в реална работа през м. март 2025 г.

- *ENTSO-E EnC TF*

През 2024 г. ЕСО продължава активното си участие в работната група на ENTSO-E, като най-приоритетна задача към момента е подпомагане процеса на създаване на новите региони за изчисляване на капацитет, приложими и за Енергийната Общност (Capacity Calculation Regions - CCRs). Групата оценява различните алтернативни опции за конфигуриране на регионите за изчисляване на капацитет, постъпили от ОПС. Обсъждат се 4 предложения, като ЕСО изрази становище по всяко от тях. ЕСО предложи вариант за своите граници, който допълва предложението на IPTO, както и допълнението от румънския оператор – Transelectrica, който също представи своето виждане за конфигуриране на региона, а именно, всички външни граници да са част от SEE CCR. Сръбският ОПС – EMS изрази официална подкрепа за опцията, при която техните граници се включват към CORE CCR. Предвид политическата ситуация и невъзможността към момента да се постигне единодушие по отношение конфигурацията на регионите на техническо ниво, експертните разговори се преустановяват временно. За изясняване на гледните точки, отчитане на резултатите към момента и оценяване на бъдещия подход, ENTSO-E отправи покана за организиране на официална физическа среща в Брюксел през октомври 2024 г. Към настоящия момент темата за конфигуриране на регионите за изчисляване на капацитет в Югоизточна Европа е изключително актуална и е предмет на обсъждане на семинари, организирани от Пазарните Обединения, ЕК, ENTSO-E, ACER, Market Coupling TSOs, Енергийната общност (EnC) и граничните ОПС на международни, регионални и местни форуми и дискусии.

- *MCSC- JET EnC*

През август 2023 г. започна работа нова работна група към MCSC- JET EnC, която обединява експерти от НОПЕ, ОПС, представители на Енергийната общност, Европейската комисия и ACER. В момента групата е ангажирана със задачата да структурира локалните проекти за пазарни обединения и вълните за присъединяване към единния европейски пазар.

Към настоящия момент усилията на държавите членки и ЕС са насочени към разширяване на Единния електроенергиен пазар към страните от Енергийната общност (ЕО), които обхващат шестте държави от Западни Балкани, Украйна и Грузия, като основна предпоставка за това е въвеждането на адаптираното европейско законодателство в местното такова и определянето на регионите за изчисление на преносни способности за страните от ЕО, като при някои от тях се наблюдава значително забавяне. В тази връзка от началото на 2024 г. Управителният комитет на пазарните обединения включи в дневния си ред обсъждане на приобщаването с идея да се създаде подробна пътна карта с напредъка на всяка от страните.

През месец юни 2024 г. ръководството на Управителния комитет на пазарните обединения (MCSC) получи искане от Секретариата на Енергийната общност да бъде поканена като наблюдател на срещите на ОПС и НОПЕ относно ежедневно управление на пазарните обединения. Очаква се страните от Енергийната общност да участват в процесите по пазарното свързване в обозримо бъдеще. Към днешна дата следните ОПС са получили статут на наблюдатели и са подписали Global NDA:

- SDAC: OST, SEEPEX, EMS;
- SIDC: SEEPEX и EMS;

ЕСО участва във всички събития организирани както от Енергийната общност, така и от Управителния комитет на пазарните обединения, който от началото на 2024 г. започна да организира семинари с ОПС, граничещи с такива, които са част от Енергийната общност (EnC Bordering TSOs Workshop), чиято цел е да се отчете напредъка и да се очертаят нови насоки и хоризонти за бъдещо сътрудничество.

- *ENTSO-E SEE TF*

Работната група стартира официално работа през месец май 2020 г. с подкрепата на ENTSO-E и със съдействието на Европейската комисия (ЕК). Съставена е от представители на преносните оператори на четиринадесет държави от региона на Югоизточна Европа. Групата има за цел да осигури координация и сътрудничество на ОПС в този регион по отношение идентифициране на проблеми и търсене на решения за интеграция на пазара в Югоизточна Европа. ЕСО беше избран да ръководи и организира работата на групата. Дейността на работната група е временно преустановена до имплементирането на адаптираното законодателство от страна на държавите от Енергийната общност. След успешно интегриране на съответното законодателство, групата ще възобнови регулярните си срещи.

- *EMI USAID*

ЕСО участва в „Инициатива за електроенергийни пазари“ (ЕМИ) организирана по многогодишна програма от Американската енергийна асоциация (USEA) в сътрудничество с Американската агенция за международно развитие (USAID). Проектът е създаден с цел засилване интеграцията и функционирането на пазарите на електроенергия в Югоизточна Европа. В ЕМИ членуват преносни оператори и оператори на пазара на електрическа енергия от Югоизточна Европа, а регулаторите от страните в региона участват като наблюдатели. Една от основните цели на ЕМИ е разработване на регионален модел на пазара на електроенергия, който включва всички съществуващи и планирани производствени мощности в Югоизточна Европа, с възможност за анализиране на интеграцията на пазара и влиянието ѝ върху пазарните цени на едро, разпределението на разходите за производство и трансграничния обмен на електроенергия, както за отделните страни, така и за региона като цяло. Допълнително беше разработен

и анализ на потоците въз основа на мрежови модел на региона. Към първото полугодие на 2024 г., дейността на групата остава неактивна.

- *Проект за пазарно обединение с пазарната зона на Северна Македония:*

След подписан меморандум, под шапката на инициатива Западни Балкани 6, през м. април 2018 г., за обединение на пазарите ден-напред и последващото провеждане на няколко срещи по проекта, се достигна етап, на който са необходими законодателни промени в нормативната уредба на Северна Македония, които да гарантират организация на пазара в съответствие с Регламент 2015/1222. Проектът е замразен до имплементирането на съответното адаптирано законодателство от страна на Република Северна Македония, като за момента очакванията са това да стане в началото на 2025 г. и след това пазарно обединение до края на 2026 г.

- *Проект за пазарно обединение с пазарната зона на Р Сърбия:*

През 2018 г. стартират преговори за тристранно обединение между България-Сърбия и Хърватска. През 2019 г. страните разработиха Анализ на предпоставките и осъществимостта на проекта, който документ беше съгласуван тристранно. Предпоставка за успешното реализиране на проекта е имплементирането на законодателна рамка реципрочна на европейската, съобразно приетата адаптирана такава през декември 2022 г. След като Република Сърбия имплементира адаптираното законодателство се очаква да се възобнови активната работа по проекта.

РАЗДЕЛ IV – ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ

Управление на електроенергийната система

Дейностите по управление на ЕЕС включват централизирано оперативно управление, контрол и координиране на режимите на ЕЕС, съвместната паралелна работа с електроенергийните системи на страните от континентална Европа и организирането на търговете за разпределяне на междусистемни преносни способности. Координирано с централно диспечерско управление (ЦДУ), в страната работят четири териториални диспечерски управления (ТДУ), които управляват ЕЕС на своята територия. Дейностите по управление на ЕЕС са съгласно възложените чрез Закона за енергетика задължения за координиране, планиране и управление работата на ЕЕС. По-подробно тези дейности се регламентират в: Наредба за условията и реда, при които се осъществява дейността на операторите на електроенергийната система и на разпределителните мрежи, както и на оперативния дежурен персонал от електроенергийните обекти и електрическите уредби на потребителите; Правила за управление на електроенергийната система; Правила за търговия с електрическа енергия; Правила за условията и реда за достъп до електропреносната и електроразпределителните мрежи.

Основни задачи през първото полугодие на 2024 г.:

- управление и анализ работата на ЕЕС в реално време, планиране работата на ЕЕС, развитието на преносната мрежа и производствените мощности
- осигуряване на необходимите резерви за сигурното и надеждно функциониране на ЕЕС
- определяне координиран график за планираните престои на производствените агрегати по критерий максимална надеждност, подготовка, разпространение и контрол по изпълнението на заповедта за годишна ремонтна програма на агрегатите
- поддържане на баланса между производство и потребление на електроенергия в страната и планираните обменни мощности с ЕЕС на съседните страни чрез управление на оперативните резерви на територията на страната в реално време
- осъществяване на паралелна работа на ЕЕС на България с ЕЕС от Европейската мрежа на електропреносните системни оператори (ENTSO-E) и съвместната работа с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с международните договори
- централизирано денонощно регулиране на напреженията в преносната мрежа при минимални загуби на активна енергия при пренос и трансформация
- обмен на изчислителни модели с останалите оператори от ENTSO-E и с регионалните координационни центрове, както за целите на оперативното планиране така и за перспективното планиране за развитие на електропреносната мрежа на страната
- управление на „претоварването“ на елементи в електропреносната мрежа (Congestion Management), както и изпълнение на задълженията произтичащи от Регламент (ЕС) 2019/943, Регламент (ЕС) 2015/1222 и Регламент (ЕС) 2016/1719
- настройки, проверки и анализ действието на релейните защиты и противоаварийните автоматики в обектите от системно значение
- определяне изискванията към регулиращите и управляващите системи на производителите от системно значение и организиране на системни изпитания
- определяне на техническите изисквания и условия за присъединяване на ползвателите на електропреносната мрежа
- преквалифициране на кандидати за доставчици на балансиращи услуги
- участие в изработването на 10-годишните планове за развитие на електропреносната мрежа на страната и на ENTSO-E

- изготвяне и периодично актуализиране на план за справяне с енергийни кризи, защитен план и план за възстановяване
- Участие в управляващите комитети (System Operation Committee, System Development committee и Information & Communication Technology Committee), както и съответните работни групи.

1. Оперативно управление на ЕЕС, енергийни, електрически и оперативни режими

Централизирано оперативно управление на ЕЕС, включва:

- регулиране на честотата и обменните мощности
- регулиране на напреженията в преносната мрежа
- оперативни превключвания за промяна конфигурацията на електрическата мрежа
- координация на паралелната работа на ЕЕС на България с другите ЕЕС от електроенергийното обединение на ENTSO-E
- противоаварийно управление на ЕЕС
- възстановяване на устойчивата паралелна работа на ЕЕС след системни аварии
- осигуряване равнопоставеност на ползвателите при достъпа им до преносната мрежа, като се спазват изискванията за качество на електрическата енергия
- управление на пазара на балансираща енергия

За изпълнение на посочените по-горе системни услуги се организират ежедневни тържни процедури за предоставянето на допълнителни услуги от ползвателите на електропреносната мрежа:

- резерв за първично регулиране на честотата
- автоматичен и ръчен резерв за вторично регулиране на честотата и обменните мощности
- резерв за ръчно вторично регулиране с цел балансиране на инсталираните мощности с динамично променяща се генерация във връзка с чл. 29, ал. 1 от НРЦЕЕ
- резерв за ръчно вторично регулиране на честотата и обменните мощности

Режимите на работа на ЕЕС на България се основават на принципите за гарантиране сигурното, безопасно и ефективно функциониране на електроенергийната система, непрекъснатостта на снабдяването на потребителите с електрическа енергия, изпълнение изискванията на ENTSO-E и правилата за управление на електроенергийната система, при минимални загуби на активна енергия при пренос и трансформация.

Ежедневно се изготвят актуални изчислителни модели за потокоразпределение, с които се прави оценка на изпълнението на критерия за сигурност n-1 и допустимостта на различни ремонтни схеми, както и определяне на трансграничната преносна способност (NTC). Определят се критични аварийни режими и се препоръчват необходимите режимни мерки, с цел предотвратяване и ограничение на потенциални аварийни състояния. Разработен е пакет от потребителски подпрограми и този процес се осъществява със софтуера Siemens PSS-E, за анализ на режимите на ЕЕС.

Непрекъснато се контролира работата на управляващите и регулиращите системи в електрическите централи и системните автоматики в подстанциите. Периодично се организират и провеждат системни изпитания за проверка готовността на електрическите централи да предоставят допълнителни услуги и изпълнение на Защитния план и Плана за възстановяване.

Участието в регулирането на напреженията е задължение на всички производители на електрическа енергия, присъединени към преносната мрежа, в съответствие с изискванията на ПУЕЕС и техническите възможности на генериращите средства.

Участието в противоаварийното управление на ЕЕС е задължение на всички ползватели на електрическата мрежа, в съответствие с изискванията на Защитния план и Плана за възстановяване на ЕЕС.

Във връзка с присъединяването на значителни генериращи мощности от ВЕИ в мрежа Ср.Н, периодично се преизчисляват и актуализират настройките на АЧР⁴ и АПОР⁵ чрез издаване на съответните заповеди. Участва се в работните групи на ENTSO-E за изработка и осъвременяване на мрежовите кодекси, през първото полугодие стартира работата по новата версия на кода за работа и възстановяване на ЕЕС след тежки аварии (NC ER). Взима се активно участие в комитета за развитие на мрежата (SDC), към ENTSO-E.

През първото полугодие започна подготовката на документацията за участие на ЕСО във финансираната от ЕС по програмата Хоризонт проект DAEDALOS. През второто тримесечие, проекта беше разгледан от администрацията на ЕК и официално одобрен за финансиране. Като корпоративен участник ЕСО ще трябва да осигури 30% от бюджета със собствено финансиране. В рамките на проекта ЕСО ще сътрудничи с университетите на Каталуния и Льовен, както и със Сименс и други системни оператори. Основната цел е да се анализират възможностите за интегриране на HVDC в мрежата на Континентална Европа.

Поддържа се работата на мрежата от регистратори с непрекъснат запис и се анализират произтекните гранични режими в системата. Изготви се тръжна документация за разширяване на системата от регистратори с непрекъснат запис с нови 40 броя устройства. Те ще имат и функцията PMU (phasor measurement unit), което допълнително ще разшири възможностите за анализ на граничните режими и аварийни събития. След завършване разширяването на системата от регистратори, ЕСО ще разполага с 68 устройства за непрекъснат запис, като 40 от тях ще изпълняват и функциите на PMU.

Стартира съвместна работа с израелската фирма EGM LTD, като в резултат на ЕП 110 kV „Риал солар“ бяха инсталирани 9 датчика за мониторинг състоянието на проводника. Очакването е след преминаването на обучение в края на месец юли 2024 г. да започне и пробната експлоатация на цялостната система за мониторинг на ЕП.

Беше извършена промяна в настройките и логиката на АЗПН⁶ на ЕП 400 kV в част от системните подстанции, за подобряване селективността на автоматиките от повишено напрежение, както следва: п/ст Пловдив (ЕП „Иван Попов“ и „Садово“), ТЕЦ МИЗ (ЕП „Одрин“ и „Сакар“) и МИ (ЕП „Перперикон“).

В рамките на първото полугодие на 2024 г. се проведеха четири тридневни срещи, включващи обучения и сесии с диспечерски тренажор (DTS), в които взеха участие 40 диспечери и специалисти от ЦДУ и 5 специалисти от АЕЦ Козлодуй, в които се обсъдиха актуалните теми и събития през годината, отработиха се текущите възможности за осигуряване на аварийни коридори за собствени нужди на АЕЦ и ТЕЦ, съгласно плана за възстановяване на ЕЕС след тежки аварии, както и предстоящите нововъведения в оперативната работа на диспечерите в ЦДУ и ТДУ.

2. Прогнозиране на електрическите товари, планиране на генериращите мощности и режима на работа на електроенергийната система

ЦДУ планира и координира ежедневното управление на ЕЕС на база средносрочно и дългосрочно развитие на производствената подсистема и на електропреносната мрежа.

Планиране работата на ЕЕС е една от най-обемните и отговорни дейности и включва:

- ежедневно провеждане на тръжни процедури за осигуряване на необходимите резерви за сигурното и надеждно функциониране на ЕЕС
- изготвяне на краткосрочни, средносрочни и дългосрочни мощностни и електроенергийни баланси на страната

---

⁴ АЧР – автоматично честотно разтоварване

⁵ АПОР- автоматика, прекратяваща островен режим

⁶ АЗПН – автоматика за защита от повишено напрежение

- разработване на краткосрочни, средносрочни и дългосрочни прогнози за изменение на потреблението на електрическа енергия в страната
- изготвяне на краткосрочни, средносрочни и дългосрочни планове за развитие на електроенергийната система с цел осигуряване на електроенергийния баланс
- периодична краткосрочна оценка на адекватността на ЕЕС
- валидиране на брутни графици на производителите присъединени към преносната мрежа
- прогнозиране на технологичните разходи в електропреносната мрежа за следващ ден и в рамките на деня (възможно най-близко до реалното време)
- ежедневна оценка на очаквания режим на работа на ЕЕС, проверка изпълнението на критерия за сигурност n-1 и допустимостта на планирани ремонтни схеми
- изчисляване на разполагаема пропускателна способност (NTC) по междусистемните електропроводи за различните пазарни времеви периоди, във връзка с обмена на електроенергия с останалите страни от зоната на континентална Европа.

В началото на месец май 2024 г., след проведена публична консултация, ЕСО внесе за одобрение от КЕВР „План за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2024-2033 г.". ЕСО участва активно в разработване на планове за развитие на преносните електрически мрежи на регионално ниво (Югоизточна Европа) и общеевропейско ниво (ENTSO-E). Усилено върви подготовката на Регионален инвестиционен план, който ще бъде готов до края на годината. Планът е част от новия десетгодишен план на ENTSO-E, TYNDP 2024.

Очакванията са да се повиши общата преносна способност по южните граници, след изпълнение на някои дейности по съгласуване със съседните оператори от страна на гръцкия оператор IPTO.

При присъединяване на потребители, производители и обекти на разпределителните предприятия към преносната електрическа мрежа, ЦДУ участва в определяне изискванията и начина за присъединяване и управление, както и в съставянето на съответните договори.

При изграждане на генериращи мощности от системно значение или при промяна в топологията на електропреносната мрежа, в ЦДУ се изследва потокоразпределението, пресмята се устойчивостта при гранични режими и се определят изискванията към управляващите системи.

Съществена част от планирането режима на работа на преносната електрическа мрежа, е подготовката на „Годишна ремонтна програма на мрежа 400 kV и 220 kV на ЕЕС на България". Тя се изготвя на базата на ремонтната програма на междусистемните електропроводи, обобщените от дирекция „Пренос на ел. енергия“ заявки за ремонт на съоръженията в отделните мрежови експлоатационни райони (МЕР), ремонт на съоръженията в ОРУ на АЕЦ „Козлодуй“, програмата за ремонт на генериращите мощности и инвестиционната програма на ЕСО. Получената информация се обработва и проверява чрез съответните изчислителни модели за допустимост, от гледна точка на критериите за сигурност. Процесът е итерационен и отчита ремонтните програми на електропреносните системи на Румъния, Сърбия, Черна гора, Северна Македония, Албания, Гърция, Босна и Херцеговина, Косово, Хърватия, Унгария и Турция. Дейностите се координират на годишна база, ротационно от регионалните координационни центрове SCC Белград и SEleNe Солун.

Ежеседмично се генерира и изпраща информация за оперативните изключения в електропреносна мрежа 400 kV – Outage planning Coordination, както и данни за оценка на адекватността – Short Term Adequacy.

CGMES (Common Grid Model Exchange Standard) е нов формат за обмен на изчислителни модели и свързана информация на ENTSO-E, и е базиран на серията стандарти IEC-61970. Мигрирането към CGMES е вменено на ENTSO-E от нормативни документи на ЕС и засяга почти всички работни процеси от оперативното и перспективното планиране, и в частност генериране, трансфер, обединяване и анализ на математически изчислителни модели за изследване режимите на работа на електропреносната мрежа.

Всички тези процеси, а именно ID, DACF, D2CF, Month Ahead, Year Ahead, включително ITC (Inter-TSO compensation) механизма за компенсирание на разходите от трансграничните потоци, понастоящем се обслужват от съществуващия UCPE-DEF – ASCII базиран формат за обмен на изчислителни модели в рамките на ENTSO-E.

OPDE е платформата на ENTSO-E за обмен на информация за оперативно планиране, OPDE (ENTSO-E Operational Planning Data Environment). Проектирана е за обмен на изчислителни модели в CGMES формат, както и за обмен на данни за съгласувани междусистемни обмени за съответните времеви диапазони.

В ход е процедура по приемане на CGMES version 3.0 като пълномошен стандарт на IEC. Новата версия е изготвена с цел, да покрие всички изисквания към нивото на детайл и обмена на данни за изчислителни модели, изключвания в мрежата, различни противоаварийни схеми и свързана информация, съгласно изискванията на всички нормативни документи на ЕК. Всички бъдещи обмени на изчислителни модели във версия CGMES 3.0 ще бъдат покрити със софтуерния продукт Siemens PSS®ODMS.

Участва се в тестване и експлоатация на уеб базираната платформа на ENTSO-E за координиране на изключванията в електропреносната мрежа на пан-европейско ниво Outage Planning Coordination (OPC). OPC и Short-Term Adequacy (STA) са две от задължителните пет задачи вменени на Регионалните координационни центрове от Регламент (ЕС) 2017/1485.

След одобрението от националните регулатори на страните от регион Югоизточна Европа на последното изменение на „Методология за изчисление на междузонова преносна способност за пазарния интервал за ден напред и в рамките на деня“, в което беше отразена необходимостта от включване на изискванията за достигане на минимален праг от 70 % от преносния капацитет между търговските зони, като се спазват стандартите за безопасност за сигурна експлоатация на мрежата по Член 16(8) от Регламент (ЕС) 2019/943, бе необходимо да се предприемат следващи стъпки към изпълнението на новите изменения. От началото на месец февруари 2024 г. до средата на месец май 2024 г. бяха проведени срещи и обсъждания с представители на ECO, IPTO, TRANSELECTRICA и SELeNe относно избор на разработчик на web-базирана платформа, която ще бъде отговорна за предоставяне на услугата по прилагане на изискването за 70% при изчисление на капацитетите за „ден напред“ (DA 70% CC) с очакван период на готовност 01.01.2025г.

Във връзка с изискване на Регламент (ЕС) 2016/1719 относно предварителното разпределяне на преносна способност (Forward Capacity Allocation - FCA), стартира изготвянето на обща за региона на Югоизточна Европа методология за изчисление на междузонова преносна способност за пазарните интервали месец и година напред, както и съпътстващите я други методики и изготвянето на методика за изчисляване на разбивка на дългосрочната преносна способност. Съгласно изискванията на член 13 от Регламент (ЕС) 2017/1485 се предвижда, че „всички оператори на преносни системи от Съюза в синхронната зона се стремят да сключат с операторите на преносни системи от трети държави, необвързано от настоящия регламент споразумение, полагащо основа за сътрудничество по отношение на сигурната експлоатация на системата и въвеждащо договорености операторите на преносни системи от трети държави да спазват задълженията, формулирани в настоящия регламент“. По този начин се постига уеднаквяване в начина на изчисление на междузоновата преносна способност за пазарните интервали ден напред/в рамките на деня и година/месец напред. Последната версия на изменената вече методика беше изпратена за публикуване на сайта на ENTSO-E за публични консултации от 19.01.2024 г. до 20.02.2024 г. След като бяха отразени някои забележки в методиката, на 13.05.2024 г. същата беше изпратена за одобрение към националните регулатори на страните в нашия регион от страна на IPTO от името на трите оператора.

Поради проблеми с прилагане на методология за разделяне на дългосрочни продукти към процеса по пресмятане и валидиране на междузонова преносна способност за пазарните интервали месец и година напред (Methodology for splitting long-term cross-zonal capacity for SEE capacity calculation region) от края на 2023 г. се провеждат срещи между представители на ECO, IPTO, TRANSELECTRICA и SELeNe за

изменение на същата. До края на месец юни 2024 г. все още не е постигнато съгласие между участниците в тази дискуссия относно всички промени, които се налага да бъдат отразени.

3. Междусистемни обмени

ЦДУ получава графиците за междусистемен обмен (т.нар. „външни графици“) на търговските участници, въз основа на които изготвя почасов график на трансграничните обмени за контролната зона България и ги съгласува със системните оператори на съседните контролни зони (Румъния, Сърбия, Северна Македония, Гърция и Турция).

ЦДУ изготвя и предоставя на координационен център Север (Amprion GmbH), посредством общоевропейската Верификационна платформа (RG CE Verification Platform) съгласувани с други контролни зони и блокове графици за почасови обмени на електроенергия (внос и/или износ), контролира изпълнението на техническите условия по подписаните меморандуми и двустранни споразумения, свързани с междусистемния обмен на електроенергия.

ЦДУ отчита, контролира и съгласува физическите обмени (15-минутни интервали, почасови и месечни) на електроенергия по всички междусистемни електропроводи (на държавна граница) със съответните системни оператори. Проверява „неумишлените отклонения“ от планирания обмен на електроенергия за българската ЕЕС при паралелна работа към синхронната зона на континентална Европа.

Дейностите по съгласуване на графиците за междусистемен обмен, отчитането на физическите обмени на електроенергия се извършват в съответствие с Рамково Споразумение за работа в синхронната зона за регионална група Континентална Европа (Synchronous Area Framework Agreement for RC CE) и Правилата за търговия с електрическа енергия.

Понастоящем всички оператори изпращат във Верификационната платформа своите графици за обмен между управляваните от тях контролни зони, където те се валидират автоматично и всеки оператор може да проследи процеса по валидация посредством интернет достъп.

По данни от средствата за измерване и приведени към граница внос/износ на електроенергия за първото полугодие на 2024 г. в българската ЕЕС са постъпили 3 110 528 MWh електроенергия от съседните ЕЕС, а са изнесени 3 128 369 MWh.

За първо полугодие на 2024 г. нетният физически износ на електроенергия от България е в размер на 17 841 MWh, което на практика означава, че от началото на 2024 г. България от голям износител на електроенергия в региона се е превърнала в страна транзитираща електроенергия.

ЦДУ разпределя и предоставя преносна способност по междусистемните електропроводи и контролира използването на закупените права за пренос, съгласно одобрените от КЕВР Правила за разпределение на преносни способности по междусистемните сечения на България.

ЦДУ изпълнява функциите на национална кантора за предоставяне на единен идентификационен код за ENTSO-E (EIC) в сектор електроенергетика.

ЦДУ следи и контролира изпълнението на задълженията по Споразумението за междуоператорско компенсиране на загубите при преминаването на трансгранични потоци електроенергия, генерирани от други страни (ITC – механизъм на ENTSO-E). Споразумението съгласно Регламент 838/2010 е задължително за всички страни членки на ЕС, като е подписано от всички системни оператори в ENTSO-E. За нуждите на този механизъм, ЦДУ изготвя и изпраща всеки месец по шест модела (snapshot) на FTP-сървъра в Brauweiler (Amprion GmbH).

4. Финансово уреждане на „неумишлените отклонения“ при паралелна работа на българската ЕЕС в мрежата на ENTSO-E (FSkar)

От 1.06.2021 г. започна да действа методологията FSkar (Financial Settlement of KLf, ACE and ramping period), съгласно която компенсирането на „неумишлените отклонения“ няма да става с компенсационни графици за електроенергия, а посредством функция за финансово уреждане (сетълмент) между системните оператори в преносната мрежа на ENTSO-E.

Съгласно FSkar „неумишлените отклонения“ се разделят на 3 компонента:

- отклонение от плановия обмен в следствие на действието на първичното регулиране (FCP Energy)
- отклонение от плановия обмен в следствие на действието на системите за автоматизирано диспечерско управление за плавно преодоляване на изменението в салдото на обмените между 2 пазарни интервала (Ramping energy). Съгласно FSkar периода на това действие („рампиране“) започва 5 минути преди следващия интервал и свършва 5 минути след неговото начало
- разликата между плановия обмен, реализираните физически обмени и горните 2 компонента представлява третата компонента – „неумишлен обмен“ (Unintended exchange)

След постъпване на всички входящи данни (планови обмени, реализирани физически потоци на граница, системна честота, национални цени от борсовите пазари ден напред и др.), Amprion изчислява стойностите на гореописаните компоненти (цена и количество) и изпраща подробни месечни справки за всеки 15-минутен интервал до операторите, които имат 4 работни дни да ги потвърдят. След получаване на потвърждение от всички оператори Amprion изпраща данните за фактуриране от JAO.

5. Проектът IGCC (Международно сътрудничество по управление на мрежата)

В изпълнение на изискванията на Регламент (ЕС) 2017/2195 (EBGL – Насоки за електроенергийно балансиране), ESO ЕАД е присъединен към платформата за нетиране на небалансите в реално време (IGCC). За първата половина на 2024 г. година обема на нетираните небаланси за контролната зона на ESO е 202 GWh износ и 102 GWh внос на енергия за регулиране.

6. Релейна защита

ЦДУ методически ръководи експлоатацията на релейните защиты, изчислява и задава настройки и контролира тяхното изпълнение. Извършва анализ на действието на релейните защиты и автоматиките в електропреносната мрежа.

За отчетния период са изчислени настройки за релейни защиты и издадени съответните заповеди и писма за 47 подстанции в мрежа 110 kV и 2 подстанции в мрежа 400 kV във връзка с едновременно протичащи инвестиционни дейности за модернизация и развитие на ЕЕС. За този период са издадени и 17 заповеди за ускорение на релейните защиты.

Осъществен беше контрол и съдействие при работното проектиране на 38 обекта.

Обработени бяха профилите на над 49 електропровода 110, 220 и 400 kV и съответно актуализирани базите данни за програмните комплекси ASYM WIN и NEPLAN. За определяне нивата на токовете на късо съединение се поддържат и актуализират базите данни и в перспектива от 10 години. Бяха предоставени необходимите данни за токове на късо съединение в 29 обекта за целите на проектиране. Изчислени и предоставени данни за оразмеряване на мълниезащитни проводници на 13 електропровода.

7. Системи за управление на ЕЕС в реално време

През първото полугодие на 2024 г. продължи усъвършенстването и адаптирането на въведената през 2012 г. SCADA/EMS система в ЦДУ към промените в ЕЕС и в регулаторната рамка за либерализирания пазар на електроенергия. Продължи адаптирането и разширението на телекомуникационните възможности на SCADA/EMS в ТДУ. Базите на оперативните системи за ЦДУ и ТДУ бяха разширени с всички рехабилитирани и нововъведени в експлоатация обекти, присъединени към преносната мрежа на Р. България.

Започна изпълнението на договора за модернизация на SCADA/EMS на ЦДУ, финансиран по НПВУ. Подготвят се процедурите за модернизацията на SCADA/EMS за ОП възможност за далечно резервиране, както и за модернизацията на дисплейните стени в ТДУ и ЦДУ.

Също така продължи експлоатацията на общоевропейската система за обмен на информация в реално време между диспечерските пунктове – EAS (ENTSO-E wide Awareness System). Бяха проведени тестове за работа със системата от диспечерите в ЦДУ.

Продължи разширяването на наблюдаемостта на преносната мрежа на съседните оператори; Продължава обучението и използването на мрежовият анализ в системата на ТДУ; До средата на 2024 г., изцяло или

частично, на дистанционно управление преминаха 215 подстанции; Специалисти от ЦДУ взеха участие в изпитанията на рехабилитираните ВЕЦ от системно значение; Като част от обмен на информация с останалите системни оператори, координационните центрове и информационните системи на ENTSO-E, се използва новата комуникационна мрежа (Communication Network - CN).

8. Телекомуникационна мрежа, телемеханика и системи за автоматизация и управление на подстанции и непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ⁷

Специалистите по АСДУ се включиха активно в разширението на оптичната телекомуникационна мрежа чрез сплайсване на оптични трасета, изградени със собствени сили с OPGW⁸ и ADSS⁹ кабели. Общата дължина на оптичната мрежа към края на първото полугодие на 2024 г. е около 7 500 км.

Телекомуникации

Телекомуникационната мрежа има сложна инфраструктура, обхващаща територията на цялата страна и включва устройства с различно предназначение и функционалност.

Телекомуникационната мрежа е основната среда, осигуряваща свързаността на системите, използвани за целите на:

- оперативното управление на ЕЕС
- релейни защиты и пренос на команди за противоаварийна автоматика
- осигуряване на WAN (wide area network) свързаност между локалните мрежи на ЦДУ и ТДУ

През първото полугодие на 2024 г., дейностите в частта телекомуникации включваха основно доставка и въвеждане в експлоатация на модерни оптични DWDM/MPLS (dense wavelength-division multiplexing DWDM / MPLS – multi protocol label switching) телекомуникационни устройства за пренос на данни, както на SCADA системи, така и на друга оперативна информация. С изграждането на новата мултипротоколна мрежа значително се повиши нивото на информационна сигурност, чрез криптиране на физическо ниво на всички транспортни връзки. До средата на 2024 г. бяха монтирани повече от 290 възела, както в обекти на ЕСО ЕАД, така и в обекти на производители със системно значение (АЕЦ, ВЕЦ, ТЕЦ):

Изграждането на нова защитена мрежа за пренос на данни за SCADA система ще продължи и през второ полугодие на 2024 г. до осигуряване на пълно телекомуникационно покритие на всички обекти на ЕСО ЕАД със съществуваща оптична свързаност чрез OPGW.

Съвместно с това успешно се продължиха следните дейности:

- Доставка и въвеждане в експлоатация на устройства с възможност за пренос на команди за ускорение на релейни защиты за електропроводи 110, 220 и 400 kV
- Разширение на мрежите за оптичен пренос за комуникации на обекти с опорните пунктове
- Бяха изградени телекомуникационни линии до новоизградени обекти на производители на електроенергия от ВЕИ
- Беше разширена мрежата от гласови диспечерски връзки с включване на нови абонати към хибридните телефонни централи в опорните пунктове
- Бяха изградени всички заявени от звената в ЕСО телекомуникационни линии

---

⁷ АСДУ – автоматизирана система за диспечерско управление

⁸ OPGW – optical ground wire

⁹ ADSS кабел – all-dielectric self-supporting cable

Телемеханика и системи за автоматизация на подстанции

Телемеханиката и системите за автоматизация на подстанции осигуряват наблюдаемост на обекта, приемане, обработване и предаване към диспечерския пункт в реално време на телеинформация: телеизмервания, телесигнализации, показания на електромери (телеброене), стъпала на янсенови регулатори и получаване и изпълняване на команди за телеуправление, телерегулиране и управление на стъпалата на янсеновите регулатори.

През първото полугодие на 2024 г. дейностите в частта телемеханика и системи за автоматизация на подстанции включваха основно работа по изграждане на системи за дистанционно управление в подстанции на ЕСО, включително новоизградени възлови станции на ЕСО за присъединяване на производители от ВЕИ, интегриране на допълнителни устройства във вече действащи системи за дистанционно управление, както и дейности по получаване и обработка на информация от новоизградени генериращи мощности – основно от възобновяеми източници. Прилагат се мерки по повишаване на сигурността на информацията и защита от кибератаки.

Като се използват увеличените ресурси на новата защитена мрежа за пренос на данни, се разработи и се въвежда в работа разширение на резервираната комуникационна схема между системните подстанции на ЕСО, производителите със системно значение и SCADA/EMS.

Непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ

За нуждите от ел. захранване на апаратурата, изграждаща автоматизираната система за диспечерско управление се осигурява непрекъсваемо захранване, с което процесът на изпращане и получаване на информацията в “реално време” между диспечерските пунктове и обектите не се прекъсва.

През първото полугодие на 2024 г., дейностите в частта непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ включваха основно дейности по изграждане или модернизация на системи за резервирано захранване в обекти, които се подготвят за дистанционно управление.

Пренос на електрическа енергия

През първото полугодие на 2024 г. ЕСО ЕАД продължи да извършва дейностите по експлоатация, поддръжка, разширение, реконструкция, модернизация и осигуряване на надеждното функциониране на електропреносната мрежа, включително наличието на всички необходими допълнителни услуги, поддържане и развитие на спомагателни мрежи, ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката.

Електропроводни линии:

ЕСО ЕАД обслужва електропроводни линии с обща дължина от 16 152,39 км., в това число въздушни електропроводи 400 кV – 3 101,6 км., 220 кV – 2 710,9 км. и 110 кV – 10 294,24 км., 60 кV – 11,84 км. и кабелни електропроводи 110 и 400 кV – 33,81 км.

Инвестиционните дейности, извършени по програмата за първо полугодие на 2024 г. са следните:

Завършено изграждане и реконструкция на общо 76,26 км. електропроводни линии. Подменено е мълниезащитно въже с OPGW на 155,11 км. ВЛ по възлагане и 55,33 км. със собствени сили.

Завършените обекти са следните:

- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Емона“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Ерма“

Обекти, чието изпълнение е планирано да започне през 2024 г.:

- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Галатея“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Малево-Славяново“ - работи се

- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Клокотница“ - работи се
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Цимбала-Граничар“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Обединение“ - работи се
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Мрамор“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Зайчино“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Бодрост“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Щастливеца“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Бутан“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Климентово“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Манастирица“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Керамик“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Вишеград от ст. №213“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Войвода“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Златаров“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Рид“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Лисец“
- Реконструкция на ВЛ 110 кV „Семчиново“

През първо полугодие на 2024 г. са извършени следните дейности по ремонт и поддръжка:

- Възстановена е антикорозионната защита на 68 бр. стълба;
- Подменено е 42 км. стоманено поцинковано мълниезащитно въже;
- Подменени са обтяжките на 23 стълба;
- Възстановени са възникнали аварийни ситуации на 13 електропровода;
- Почистени са просеки на въздушни линии – 2205 дка. по възлагане и 3412 дка. със собствени сили.

Електрически подстанции:

ЕСО ЕАД обслужва 300 електрически подстанции в това число: подстанции 400/220 кV – 2 бр., подстанции 400/220/110 кV – 6 бр., подстанции 400/110 кV – 7 бр., възлова подстанция 400 кV – 1 бр., 220/110 кV – 16 бр., възлови станции 110 кV – 5 бр., 262 броя подстанции 110/Ср.Н и възлова станция на Ср.Н. – 1 бр.

Съгласно утвърдената инвестиционна програма на ЕСО ЕАД за 2024 г. през първо полугодие са завършени 17 обекта, сред които по-значими са следните:

- п/ст „Златна Панега“ - САУП¹⁰

---

¹⁰ Система за автоматизирано управление на подстанциите

- п/ст „Дулово“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Левски“ - САУП
- п/ст „Стралджа“ - САУП
- п/ст „Слънчев бряг“ - САУП
- п/ст „Кресна“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Брезник“ - Реконструкция на ОРУ 110 kV

През първото полугодие на 2024 г. стартира изпълнението на нови и продължи изпълнението на преходни обекти от инвестиционната и ремонтна програми на ЕСО ЕАД – строително-монтажни работи по рехабилитация на присъединявания, реконструкция на ОРУ 110 kV, монтаж на разединители и локални контролери към система за дистанционно управление, по-значими от които са:

- п/ст „Провадия“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „ТЕЦ Сливен“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Стралджа“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Грудово“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Зелин“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Емка“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Латекс“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV

Стартира и подготовката на проектни документации и процедури за избор на изпълнител на строително-монтажни работи за реконструкция на следните обекти:

- п/ст „Харманли“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Червен бряг“ – Изграждане на нова сграда и КРУ
- п/ст „Кюстендил“ – проектиране ново поле
- п/ст „Пазарджик“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Гълъбово“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Тръстеник“ – проектиране на ново поле
- п/ст „Бойчиновци“ – проектиране на ново поле
- п/ст „Джумая“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Речица“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Алдомировци“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Полски Тръмбеш“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV
- п/ст „Алеко“ – Проектиране и изграждане на две нови полета
- п/ст „Костинброд“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV и ЗРУ 20 kV
- п/ст „Петрич“ – Реконструкция на ОРУ 110 kV

Обектите, чието изграждане е планирано за изпълнение със собствени сили, са 416 бр. Завършени са предвидените ремонтни дейности по командни табла собствени нужди постоянно и променливо напрежение и централна сигнализация.

По програмата за ремонт и поддръжка през първо полугодие на 2024 г. бяха извършени монтажни дейности по ремонт и подмяна на следните съоръжения:

- Отстраняване неизправност на прекъсвачи ВН с SF6 /ремонт, възстановяване на нормална функционалност, допълване с SF6/ – 9 бр.
- Извършени инспекции, техническо обслужване, функционални проверки и настройки на прекъсвачи 110, 220 и 400 kV – общо 136 бр., от които 110 kV – 96 бр., 220 kV – 22 бр. и 400 kV – 18 бр.
- Рециклиране на елегаз SF6 – 2 бр.
- Ремонт прекъсвачи тип ММО – 1 бр.
- Подмяна на автоматика за регулиране на напрежението – 13 бр.
- Подмяна на плавно регулируеми реактори – 4 бр.
- Подмяна на вентилни отводи средно напрежение – 54 бр.
- Подмяна на цифрови релейни защиты средно напрежение – 354 бр.
- Подмяна на активни съпротивления – 3 бр.
- Подмяна на акумулаторни батерии – 3 бр.
- Подмяна на токоизправители – 13 бр.
- Подмяна на автоматика за честотно разтоварване – 11бр.
- Подмяна на КШ в ОРУ – 10 бр.

По Инвестиционната програма през първо полугодие на 2024 г. беше извършено следното:

- Монтаж на нови елегазови прекъсвачи 110 kV – 22 бр.
- Подмяна на разединители високо напрежение – 48 бр.
- Подмяна на токови измервателни трансформатори високо напрежение – 48 бр.
- Подмяна на напреженови измервателни трансформатори високо напрежение -36бр.
- Подмяна на локални контролери – 66 бр.

Ремонт на сгради и сгради на подстанции – целта на ремонтните работи е поддържане на сградите в нормално техническо състояние и своевременно отстраняване на аварийни или пред аварийни състояния на сградите и инсталациите им. От заложените в „Програма за ремонт и поддръжка на ЕСО ЕАД за 2024 г.” 149 обекта, към 30.06.2024 г. са завършени 51 или 34 %.

Ремонт строително-конструктивна част на подстанции – целта на ремонтите е поддръжка на строителните конструкции за съоръжения в ОРУ на подстанции в нормално техническо и експлоатационно състояние. От заложените в „Програма за ремонт и поддръжка на ЕСО ЕАД за 2024 г.” 63 обекта, към 30.06.2024 г. са завършени 17 или 27 %.

Изпълнение на аварийни ремонти на сгради и съоръжения – целта е в кратки срокове след настъпването на аварията да се възстанови експлоатационната годност на сградите и съоръженията. Предварително в

програмата не е възможно да се заложат обекти, но от възникналите за 2024 г. 4 аварийни обекта, са завършени дейностите на 2 от тях или 50 %.

Силови трансформатори:

В изпълнение на Инвестиционна програма към 30.06.2024 г. са стартирани обществени поръчки за избор на изпълнител за:

- Доставка на силови трансформатори 110 kV с мощност 50 000 kVA, 110/21/(6.3) kV, 110/21/6.3 kV и 110/21-21/(6.3) kV (финансирана/съфинансирана по Националния план за възстановяване и устойчивост със средства на Европейския съюз по Механизма за възстановяване и устойчивост, Инвестиция С4.14) – на етап оценка на техническите предложения и предстоящо отваряне на оферти
- Доставка на апарати за измерване на активното съпротивление на трансформаторни намотки и за измерване на изолационното съпротивление на силови трансформатори – на етап подаване на оферти
- Обявени са пазарни консултации за определяне на прогнозна стойност за доставка на проходни изводи високо напрежение със срок за подаване на индикативни оферти до 12.07.2024 г.

В изпълнение на Програма за ремонт и поддръжка към 30.06.2024 г. са проведени следните обществени поръчки за избор на изпълнител:

- ВКИ 1 за Транспорт, монтаж и демонтаж на силови трансформатори 10 ÷ 50 MVA/123 kV – сключен е договор
- ВКИ 2 за Транспорт, монтаж и демонтаж на силови трансформатори 10 ÷ 50 MVA/123 kV – сключен е договор
- ВКИ 3 за Транспорт, монтаж и демонтаж на силови трансформатори 10 ÷ 50 MVA/123 kV – сключен е договор
- ВКИ 4 за Транспорт, монтаж и демонтаж на силов трансформатор тип ТДН 25000/110-76У1, дисп. № 2 в п/ст „Ивайловград“ – сключен е договор
- От ИП за 2023 г. - Транспорт, монтаж и демонтаж на системни автотрансформатори – сключен договор

Към 30.06.2024 г. е извършена ревизия и профилактика на 141 бр. силови трансформатори и автотрансформатори на ЕСО ЕАД.

Извършва се текущ контрол при експлоатация на маслонапълнени съоръжения както следва:

- ЦЛЕМ София – издадени протоколи за периода общо 601 бр., от които 568 бр. за ЕСО и 33 бр. за външни клиенти
- ЦЛЕМ Пловдив – издадени протоколи за периода общо 326 бр., от които 317 бр. за ЕСО и 9 бр. за външни клиенти
- ЦЛЕМ Варна – издадени протоколи за периода общо 315 бр., от които 311 за ЕСО и 4 бр. за външни клиенти
- БРТМ Пловдив – преработено старо масло за нуждите на ЕСО ЕАД – 160,474 тона. Предадено годно масло на УМЕР за подмяна и доливане 105,796 тона в т.ч. 6,494 тона свежо.

Подвижна високоволтова лаборатория Варна – издадени протоколи за периода общо 37 бр. за ЕСО.

Присъединяване:

По дейности, свързани с присъединяване на обекти към електропреносната мрежа на ЕСО ЕАД, по реда на Наредба № 6 от 04.04.2014 г. за присъединяване на производители и клиенти на електрическа енергия към преносната или към разпределителните електрически мрежи (отм.) и Наредба № 6 от 28.03.2024 г. за присъединяване на обекти към електрическите мрежи (обн., ДВ, бр. 28 от 2.04.2024 г., в сила от 2.04.2024 г.), Закон за енергетиката и ЗЕВИ, са определени условията и техническите изисквания за присъединяване на обекти към електропреносната мрежа на ЕСО ЕАД, както следва:

- Извършени проучвания - 504 бр.
- Сключени предварителни договори - 360 бр.
- Сключени договори за възлагане - 5 бр.
- Сключени окончателни договори - 404 бр.
  - с електроразпределителни дружества - 371 бр.
  - с клиенти - 2 бр.
  - с производители - 31 бр.
- Сключени допълнителни споразумения – 159 бр.
- Дълготрайните материални активи, прехвърлени в собственост на ЕСО ЕАД или изградени от дружеството и въведени в експлоатация от изпълнени договори за присъединяване към електропреносната мрежа са на обща стойност 8 455 042,45лв. без ДДС.

По утвърден ценоразпис на ЕСО ЕАД са заплатени 504 броя проучвания на условията за присъединяване към електропреносната мрежа и 98 броя съгласувания на проекти на външни организации/инвеститори.

Поддръжката и актуализацията на базата данни за електропроводите и подстанциите се извършва чрез внедрените програмни продукти SAP/R3 и Географска информационна система (ГИС). През 2024 г. продължи актуализацията на техническата структура и администрирането на технически архив за собствените обекти.

Стандарти и типови проекти

През първо полугодие на 2024 г. основно е работено по електрическата част от проект на СЕЕР (Съвет на европейските енергийни регулатори). Проектът е свързан с определяне на ефективността на разходите на преносните оператори и сравнение с най-добрите европейски практики.

Техническата политика „Измерване и оценка на състоянието на заземителни инсталации на електрически уредби и съоръжения за променливо напрежение над 1 kV и фирмен стандарт „Локални контролери“ беше преработена и допълнена. Във връзка с настъпили промени на стандартизационни документи, са актуализирани част от изготвените фирмени стандарти.

Измерване на електрическа енергия и информационни и комуникационни технологии

Дирекция ИИКТ извършва методическо ръководство на цялостната поддръжка, развитието и обновяването на измервателните системи, осъществява по периоди на сетълмент, ежедневно и месечно дистанционно отчитане на данните от електромерите, тяхната валидация и последваща обработка с цел осигуряване на необходимите данни за функциониране на пазара на електрическа енергия и за фактуриране на мрежови услуги и надбавки за реактивна енергия. Осигурява комуникационната свързаност за дистанционен отчет на електромери, поддръжка и развитие на софтуерни системи за обработка и валидиране на данни. Дирекцията отговаря за цялостната софтуерна и хардуерна безопасност на дружеството, осигуряване на информационната сигурност и внедряването, развоя и поддръжката на всички приложни и информационни системи и технологии в ЕСО ЕАД.

През първо полугодие на 2024 г. продължават дейностите по оптимизация на ИКТ инфраструктурата изцяло със собствени сили.

- Поддръжка и развитие на официалния сайт на дружеството
- Участие в дейностите по проектите за пазарна интеграция на българската пазарна зона към общия пазар ден напред в частност пазарно обединение България – Гърция проекта. Реализирани са следните дейности: изграждане на sftp за обмен на данни за участниците в проекта (БНЕБ, Нордпул, ЈАО, Кончар и др.), по споразумение с БНЕБ при получаване на файлове с потоци и цени, автоматично да се генерират потвърждаващи съобщения (ack), при получаване на невалиден, грешен или непълен формат на файла известяване по е-мейл, създаване на специализирани файлове за ЈАО и Amprion и записването им в определена папка на sftp или изпращане по електронна поща според изискването
- Беше подменено частично мрежовото оборудване в Централно управление
- Беше проведена пазарна консултация за „Цялостна система за Киберсигурност в ЕСО ЕАД”, след което предстои да бъде обявена и обществена поръчка
- Автоматизиране на информационния обмен с ENTSO-E, свързан с изпращане на данни за тесните места по мрежата в рамките на деня
- Участие в процеса по реализация на Плана за сигурност на ENTSO-E - MVS Security Plan
- В съответствие с Регулация на Европейската Комисия № 543/2013 се осигурява и обезпечава изпращането на информация за работата на ЕЕС към Платформата за прозрачност на ENTSO-E.

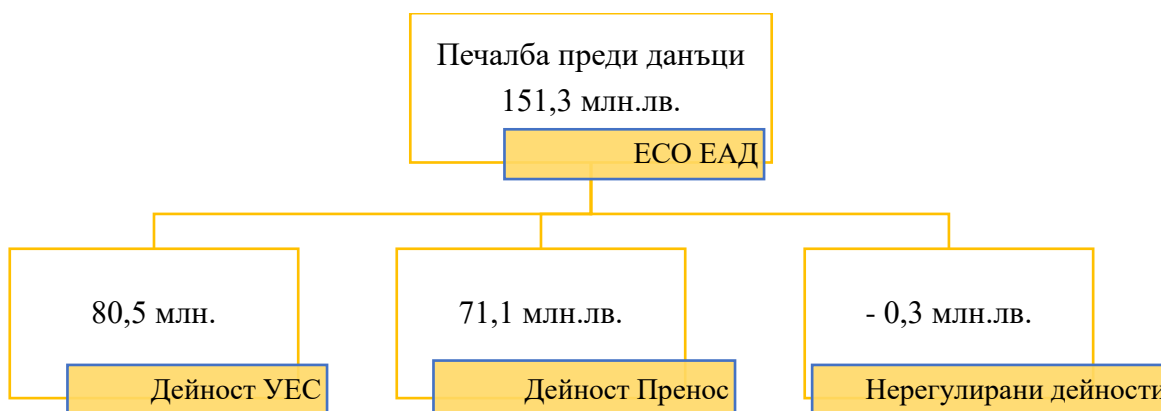
С оглед на изтеклия през 2023 г. четиригодишен рамков договор за доставка на електромери, през първо полугодие на 2024 г. бе започнат процес на проучване на предлаганите на пазара нови типове електромери с цел оценка на техните функционални възможности и приложимостта им в дейността на дружеството, подготовка на технически изисквания за провеждане на процедура за сключване на нов рамков договор за доставката на електромери за изпълнение на бъдещи цели по годишните инвестиционни програми на дружеството за присъединяване на нови производители и потребители и обновление на съществуващото електромерно стопанство.

Изготвят се технически задания за проектиране и изграждане на нови измервателни системи и се изработват технически задания за реконструкция на съществуващи обекти на дружеството във връзка с програмата за преминаване на обектите на дистанционно управление без дежурен персонал.

През първото полугодие на 2024 г. в дружеството не са извършвани научно-изследователска и развойна дейности

РАЗДЕЛ V – ФИНАНСОВ ОТЧЕТ И АНАЛИЗ

Финансов отчет

Общо реализираните приходи на дружеството за първо полугодие на 2024 г. са в размер на 617 258 хил. лв., в това число приходи от продажба в размер на 569 349 хил. лв., други приходи от дейността 45 159 хил. лв., признати приходи от реинтеграция в размер на 395 хил. лв. във връзка с настъпили благоприятни промени в очакваните кредитни загуби на финансовите инструменти (вземания) и на основание §5.5.14. от МСФО 9 и финансови приходи 2 355 хил. лв.

Общо отчетените разходи на дружеството за същия период са 465 934 хил. лв., в това число финансови разходи 542 хил. лв.

Финансовият резултат за първо полугодие на 2024 г. преди данъци и друг всеобхватен доход е печалба в размер на 151 324 хил. лв. и след отчетени приходи и разходи за данъци върху дохода за периода януари – юни 2024 г. печалбата е намалена на 136 188 хил. лв.

Дейност управление на електроенергийната система

Приходите от дейността по управление на електроенергийната система (УЕС) са в размер на 299 703 хил. лв., в това число приходи от продажба в размер на 295 756 хил. лв., други приходи от дейността 3 494 хил. лв., признати приходи от реинтеграция в размер на 222 хил. лв. във връзка с настъпили благоприятни промени в очакваните кредитни загуби на финансовите инструменти (вземания) и на основание §5.5.14. от МСФО 9 и финансови приходи 231 хил. лв.

Към 30.06.2024 г. разходите на дейност УЕС са 219 140 хил. лв., в това число финансови разходи 64 хил.лв. Финансовият резултат от дейността е печалба в размер на 80 563 хил. лв.

Дейност пренос на електрическа енергия

Приходите от дейността пренос за периода януари-юни 2024 г. са в размер на 317 518 хил. лв., в това число приходи от продажба в размер на 273 593 хил. лв., други приходи от дейността 41 635 хил. лв., признати приходи от реинтеграция в размер на 172 хил. лв. във връзка с настъпили благоприятните промени в очакваните кредитни загуби на финансовите инструменти (вземания) и на основание §5.5.14. от МСФО 9 и финансови приходи 2 118 хил. лв.

Разходите към м. юни 2024 г. за тази дейност са 246 454 хил. лв., в това число финансови разходи 477 хил.лв. Финансовият резултат от дейност Пренос е печалба в размер на 71 064 хил. лв.

Нерегулирани дейности

Това са дейности, които не са регулирани и са извън обхвата на дейността по лицензията на ЕСО ЕАД.

Почивен дом Енерго 2

Приходите за първо полугодие на 2024 г. за тази дейност са в размер на 36 хил. лв., а отчетените разходи са в размер на 294 хил. лв. Финансовият резултат от тази дейност съответно е загуба в размер на 258 хил. лв.

Телекомуникационни услуги

Дейността „Телекомуникационни услуги“ стартира от м. април 2024 г. и към отчетния период няма реализирани приходи, тъй като процесите са в начален етап.

Отчетените разходи към 30.06.2024 г. са в размер на 45 хил. лв. и съответно загуба в същия размер.

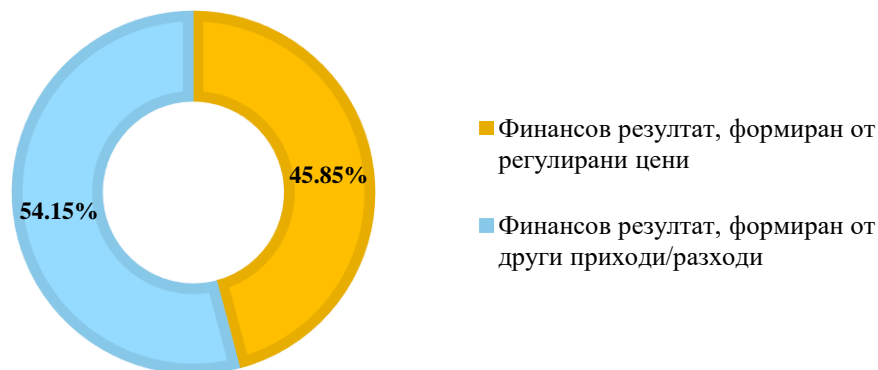
Основно влияние върху финансовия резултат през първо полугодие на 2024 г. оказват следните фактори:

- Ценовите и регулаторни решения на КЕВР
- Увеличение на приходите от достъп за крайни клиенти, поради по-висока отчетена среднопретеглена цена за разглеждания период на 2024 г. спрямо същия за 2023 г.
- Увеличение на приходите от достъп за производители на електрическа енергия от слънчева и вятърна енергия в резултат на по-високите количества произведена електрическа енергия с 40,68% спрямо януари-юни 2023 г.
- Намаление на разходите за закупуване на енергия за технологичен разход по пренос спрямо същия период на предходната година, поради спад на цените на „Българска независима енергийна борса“ (БНЕБ) ЕАД.
- Отчетено е влиянието и на балансиращия пазар, както и на платформите за салдиране на небалансите, към които ЕСО е присъединено.

На основание Протоколно решение на КЕВР от 28.06.2024 г., комисията задължи ЕСО ЕАД да извърши вторичен сетълмент за 19.05.2024 г. поради високите цени на електрическата енергия за недостиг в същия ден и да изплати 30 820 хил.лв. на пазарните участници като компенсация.

В заключение следва да се отбележи, че финансовото състояние на Дружеството зависи в голяма степен от външни фактори като потреблението и производството на електроенергия, цената на електрическата енергия на европейските борсови пазари и в региона, измененията в Закона за енергетиката, както и решенията на КЕВР.

ФИНАНСОВ РЕЗУЛТАТ ЗА ЯНУАРИ-ЮНИ 2024 Г.

Финансов анализ

Анализът на основните финансови показатели е изготвен на базата на данните от отчета за финансовото състояние на ЕСО ЕАД за първо полугодие на 2024 г. и за същия период на предходната година.

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 01-06.2023 г.	Отчет 01-06.2024 г.
Показатели за рентабилност		
Коефициент на рентабилност на приходите от продажби	0,1860	0,2216
Коефициент на рентабилност на собствения капитал	0,0555	0,0538
Коефициент на рентабилност на пасивите	0,1044	0,0994
Коефициент на капитализация на активите	0,0362	0,0349
Показатели за ефективност		
Коефициент на ефективност на разходите	1,2598	1,3248
Коефициент на ефективност на приходите	0,7938	0,7548
Показатели за ликвидност		
Коефициент на обща ликвидност	2,8876	3,3184
Коефициент на бърза ликвидност	2,7289	3,1474
Коефициент на незабавна ликвидност	2,2189	2,6390
Коефициент на абсолютна ликвидност	2,2189	2,6390
Показатели за финансова автономност		
Коефициент на финансова автономност	1,8817	1,8458
Коефициент на задлъжнялост	0,5314	0,5418
Коефициент на финансиране на дълготрайните активи	1,1736	1,2018
Коефициент на финансиране на краткотрайните активи	4,4194	4,1605

Коефициентите на финансовите показатели за рентабилност в отчета за периода януари-юни 2023 г. и 2024 г. са положителни величини и са определени на база финансовите резултати, които са съответно печалба след данъци в размер на 133 204 хил. лв. през 2023 г. и 136 188 хил. лв. през 2024 г.

Коефициентът на рентабилност на приходите от продажби показва, че дружеството подобрява своята вътрешна ефективност, тъй като на всеки 1 лев приход е реализирало печалба в размер на 0,2216 лв., спрямо реализираната печалба от 0,1860 лв. към 30.06.2023 г.

Коефициентът на рентабилност на собствения капитал леко спада на 0,0538 в резултат на отчетения по-висок собствен капитал на Дружеството за разглеждания период на 2024 г.

Коефициентът за обща ликвидност, който показва финансовата стабилност на дружеството, е положителна величина и бележи увеличение от 2,8876 на 3,3184 най-вече в резултат на увеличението в краткотрайните активи.

В изпълнение изискванията на Регламент (ЕС) 2019/943 за гарантиране и осигуряване на необходимите парични средства за изпълнение на инвестиционните проекти от общ интерес и от национално значение, и с цел финансиране на обекти от Оперативното споразумение за изпълнение на Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България, парични средства в размер на 628 837 хил.лв. (към 30.06.2024 г.) са заделени и съответно „блокирани“ в банкови сметки със специално предназначение.

Коефициентът за абсолютна ликвидност е 2,6390 и се увеличава спрямо същия период на предходната година, което се дължи на увеличението на паричните наличности спрямо същия период на предходната година.

Финансовата независимост на дружеството от кредитори (коефициент за финансова автономност) за разглеждания период е 1,8458 и намалява незначително спрямо същия период на 2023 г. поради увеличение на пасива на Дружеството със 7,44%, спрямо същия период на предходната година. Намалението се дължи на повишените отсрочени приходи за реализиране на инвестиционни проекти в изпълнение на Регламент 943/2019 г. на Европейския парламент и на Съвета.

Коефициентът на задлъжнялост на дружеството за първо полугодие на 2024 г. е 0,5418 и бележи слабо увеличение спрямо същия период на 2023 г. отново поради влиянието на увеличавания пасив на Дружеството.

Коефициентът за ефективност на разходите се подобрява спрямо предходния отчетен период и показва, че при използването на 1 лв. разход Дружеството получава приход от 1,32 лв. за периода януари – юни на 2024 г. За същия период на миналата година дружеството е получавало приход от 1,26 лв. срещу 1 лв. разход.

Преглед на рисковете, които дружеството е идентифицирало

Политиката на Дружеството за управление на риска е развита така, че да идентифицира, анализира и управлява рисковете, с които се сблъсква Дружеството, да установява лимити за поемане на рискове и контроли, да наблюдава рисковете и съответствието с установените лимити.

Кредитен и финансов риск за ЕСО ЕАД се състои във вероятността от реализация на финансова загуба в ситуации, при които клиент или страна по финансов инструмент не успеят да изпълнят своите договорни задължения. Кредитният риск за дружеството произтича от вземания от клиенти.

Ръководството на дружеството прилага политика за оценяване на кредитния риск, като извършва текущо наблюдение, анализ и оценка на клиентите със значителен кредитен риск. При прилагането на кредитна политика, ЕСО ЕАД анализира всеки нов клиент поотделно за кредитоспособността, преди да предложи стандартните условия за плащане и доставка. Прегледът на Дружеството включва външни оценки, когато е възможно, а в някои случаи банкови референции.

По отношение на останалите търговски вземания, Дружеството не е изложено на значителен кредитен риск към нито един отделен контрагент или към група от контрагенти. Търговските вземания се състоят предимно от клиенти в националния енергиен сектор. На базата на исторически показатели, ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра. Експозицията към кредитен риск е в резултат на индивидуалните характеристики на отделните клиенти. Въпреки това, ръководството отчита риск от неизпълнение на индустрията и страната, в която клиентите оперират, тъй като тези фактори могат да окажат влияние върху кредитния риск, особено в момента на влошаващи се икономически условия.

Въз основа на мониторинга на кредитния риск на клиентите Дружеството начислява обезценка, съгласно МСФО 9 Финансови инструменти, която представлява приблизителна оценка за възникнали загуби по отношение на търговските и други вземания, както следва:

- Начислените обезценки за съдебните и присъдени вземания по водените съдебни дела от дружеството в размер на 1 185 хил. лв. за съдебни вземания към 30.06.2024 г., реинтегрирани обезценки 205 хил. лв
- Дружеството разполага с пари и парични еквиваленти към 30.06.2024 г., възлизащи на 695 017 хил. лв. балансова стойност, в т. ч. 2 336 хил. лв. обезценка, което представлява максималната им кредитна експозиция.

Вземанията на Дружеството към 30.06.2024 г. са от свързани лица в групата на БЕХ и клиенти извън системата на група БЕХ и са в размер на 22 662 хил. лв. Вземанията от свързани лица в групата на БЕХ са в размер на 11 383 хил. лв., а извън групата – 11 279 хил. лв. Останалите текущи вземания са в размер на 110 719 хил. лв.

За обезпечаване на вземанията си по търговските договори за трансграничен капацитет, за предоставяне на мрежовите услуги „достъп” и „пренос” до/през електропреносната мрежа и за балансираща енергия, дружеството получава от участниците в търговете за предоставяне на физическо право за пренос и контрагентите по договорите за балансиране, достъп и пренос обезпечения под формата на парични депозити или банкови гаранции.

Сумите, останали като налични в "Корпоративна търговска банка" АД, в размер на 5 456 513,61 лв. са прехвърлени в съдебни вземания на основание предявен съдебен иск по чл. 63, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност. Тези вземания са възникнали преди датата на откриване на производството по несъстоятелност. Към 31.12.2016 г. същите са отразени като дългосрочни вземания, като стойността на вземането и неговата обезценка в размер на 1 091 261,98 лв. са отразени на отделно обособени балансови позиции. С решение на Управителен съвет с протокол №4/08.02.2017 година и Надзорен съвет с протокол № 5/14.02.2017 година дата е извършена обезценка на вземането от „Корпоративна търговска банка” АД (в несъстоятелност) на стойност 4 853 418,57 лева, за сметка на текущия финансов резултат, която първоначално е отразена във финансовия отчет за 2016 година, а в последствие е сторнирана обезценка на стойност 603 095,04 във връзка с обявена от синдиките частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите на КТБ АД (н) и е отнесена като краткосрочно вземане в баланса. Към 31.12.2019 г. посочените краткосрочни вземания са възстановени по банковите сметки на дружеството. На 9 юли 2020 г., Търговският регистър публикува втората частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на „Корпоративна търговска банка” АД (в несъстоятелност) – КТБ АД (н). Втората частична сметка е изготвена от синдиките на КТБ АД (н) в изпълнение на разпоредбата на чл.95, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност (ЗБН), съгласно която синдикът изготвя частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите с приети по смисъла на чл.69, ал.1 вземания съобразно реда, привилегиите и обезпеченията. Съгласно публикуваната втора частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на КТБ АД (н) сумата, възстановена по сметките на ЕСО ЕАД е в размер на 472 560,07 лв. През м.04.2021 г. по сметките на ЕСО ЕАД е възстановена сума в размер на 278 679,38 лв.

Към 30.06.2024 г. стойността на вземането от КТБ АД (н) е в размер на 4 102 179,12 лв. и неговата обезценка е 4 102 179,12 лв. и са отразени на отделно обособени балансови позиции.

На база на направените анализи ръководството счита, че балансовите стойности на финансовите активи и пасиви могат са приемат за разумно приближение с тяхната справедлива стойност.

Дружеството начислява обезценка, която представлява неговата приблизителна оценка за възникнали загуби по отношение на търговските и други вземания.

Таблицата показва балансовите и справедливите стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности. Не е включена информация за справедливите стойности, ако балансовата стойност е разумно приближение на справедливата стойност.

В хил. лева

	Балансова стойност		
	Заеми и вземания	Други финансови пасиви	Обща
30.юни.2024			
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност			
Вземания от свързани лица	20,153	-	20,153
Търговски вземания	97,194	-	97,194
Пари и парични еквиваленти	695,017	-	695,017
	812,364	-	812,364
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност			
Задължения към свързани лица	-	(24,984)	(24,984)
Търговски задължения	-	(84,189)	(84,189)
Други задължения	-	(89,617)	(89,617)
	-	(198,790)	(198,790)
31.дек.2023			
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност			
Вземания от свързани лица	21,341	-	21,341
Търговски вземания	144,444	-	144,444
Пари и парични еквиваленти	664,960	-	664,960
	830,745	-	830,745
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност			
Задължения към свързани лица	-	(31,171)	(31,171)
Търговски задължения	-	(87,362)	(87,362)
Други задължения	-	(57,251)	(57,251)
	-	(175,784)	(175,784)

Кредитният риск за ЕСО ЕАД се състои във вероятността от реализация на финансова загуба в ситуации, при които клиент или страна по финансов инструмент не успеят да изпълнят своите договорни задължения. Кредитният риск за дружеството произтича от вземания от клиенти.

Ликвиден риск - тъй като дейността на ЕСО ЕАД е изцяло регулирана, определени регулаторни решения биха могли да доведат до някои рискове, свързани с ликвидността. Политиката на дружеството е чрез планиране на паричните потоци и максимизиране размера на привлечените безвъзмездни средства, да осигури необходимия ликвиден ресурс, за да се посрещнат настъпилите задължения при нормални или стресови условия, без да се реализират неприемливи загуби и без да се излага на риск репутацията на дружеството.

Ликвидният паричен ресурс на Дружеството се осигурява основно от предоставяне на мрежовите услуги достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия по регулирани цени и приходи от предоставено физическо право за пренос по междусистемните връзки със съседните мрежови оператори.

Дружеството е в готовност при необходимост да предприеме нужните мерки за гарантиране на оперативната си ликвидност, с цел осигуряване сигурността на електропреносната система. В изпълнение изискванията на Регламент (ЕС) 2019/943 – за гарантиране и осигуряване на необходимите парични средства за изпълнение на инвестиционните проекти от общ интерес и от национално значение, и с цел финансиране на обекти от Оперативното споразумение за изпълнение на Националния план за

възстановяване и устойчивост на Република България са заделени и съответно „блокирани“ в банкови сметки със специално предназначение.

През първо полугодие на 2024 г. при извършване на лицензионната си дейност в условията на регулаторната ценова рамка ЕСО ЕАД осигури ефективно оперативно управление на електроенергийната система, поддържане на електропреносната мрежа, както и балансиране на системата.

Пазарен риск - за управление на пазарния риск дружеството постоянно оптимизира възвращаемостта от всеки отделен проект, управлява и контролира експозицията си към пазарен риск.

Валутен риск за Дружеството не съществува. Налице са сделки с чужда валута, разплащането, на които се осъществява от валутната сметка в евро на дружеството. Реализираните сделки по покупко-продажби на валута не водят до увеличаване на валутния риск за ЕСО ЕАД поради фиксиран курс на еврото към българския лев от БНБ.

Ценовият риск за Дружеството е свързан с дейността по лицензията за пренос на електрическа енергия и включва цените за достъп до електропреносната мрежа, цената за пренос на електрическа енергия и микса от цени за разходите за допълнителни услуги. Съгласно измененията в Закона за енергетиката чл. 100, ал.4 в сила от 01.07.2018 г. оператора на електропреносната мрежа има задължението да закупува електрическата енергия за компенсиране на технологичните разходи по пренос на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

Цената за достъп и пренос се определят от Комисията за енергийно и водно регулиране по метода на ценово регулиране “Норма на възвръщаемост на капитала” (разходи плюс), който се прилага за ценови период от 01.07. на текущата година до 30.06. на следващата година. Утвърдените от комисията цени, заедно с реализираните количества електрическа енергия, пряко определят приходите от дейността.

Цените за достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа се образуват въз основа на утвърдените необходими годишни приходи и утвърденото прогнозно количество електрическа енергия, доставено в електропреносната и електроразпределителните мрежи за продажба и пренос за съответния регулаторен или ценови период.

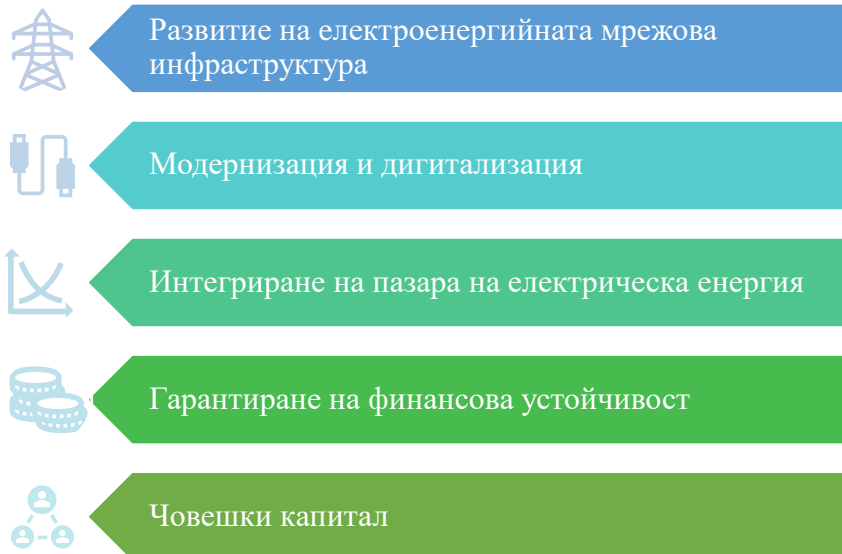
В модела на ценообразуване е предвидено определяне от страна на КЕВР на пределна стойност на разходите за осигуряване на резерв за първично регулиране на честотата и резерв за вторично автоматично и ръчно регулиране на честотата и обменните мощности. С цел намаляване на разходите, които са отразени в цената за достъп до електропреносната мрежа, ЕСО ЕАД провежда тръжни процедури за ефективно гарантиране сигурността на снабдяването.

Ценовият риск за дружеството е във връзка с действащата ценова/регулаторна рамка съгласно постановените административни актове на КЕВР, оказващи съществено влияние върху финансовото състояние на оператора.

Лихвен риск е риск от неблагоприятни промени на лихвените равнища, водещо до повишаване на лихвените разходи/понижаване на лихвените приходи. Дружеството не е осчетоводявало финансови активи или пасиви с фиксирана или плаваща лихва по справедлива стойност отчитана през печалби или загуби в отчета за доходите, както и дружеството не е страна по деривативи като хеджиращи инструменти по модела за хеджиране на справедлива стойност или като спекулативни позиции. Следователно промяната на лихвените проценти към датата на баланса не предизвиква печалби или загуби.

Стратегия за развитие

В контекста на европейската и национална политика в областта на Енергетиката и в процеса на преход към нисковъглероден пазарен модел, са определени приоритетните дейности за ЕСО ЕАД, в следните направления:

В тази връзка ролята на оператора на преносната система в процеса на преход към нисковъглероден пазарен модел е ключова и обхваща направления, като:

- Управление на електроенергийната система в условията на голям дял на непостоянното производство;
- Интегриране на нови възобновяеми мощности, чрез внедряване на иновации, допринасящи за гъвкавост, развитие на преносната мрежа;
- Осигуряване на необходимото ниво на сигурност на снабдяването;
- Увеличаване и ефективно разпределение на междусистемния капацитет;
- Участие в процесите по интеграция на пазарите на електрическа енергия и балансиращия пазар;
- Привличане на значителен дял безвъзмездно финансиране, спомагащ за ефективно трансформиране на енергийната система и постигане на заложените цели за климатична неутралност;
- Засилено регионално сътрудничество, включително и чрез създаване на общи компании, осъществяващи част от функциите свързани с управлението на системата на регионално ниво;
- Публикуване на всички данни, осигуряващи прозрачност и равен достъп до информация чрез гарантиране на сигурност на информацията и др.;
- Развитие на човешкия капитал включва инвестиции, насочени в професионалната квалификация на работниците и служителите.

РАЗДЕЛ VI – ИНВЕСТИЦИИ, РЕМОНТ, ПОДДРЪЖКА

Инвестиционна дейност

Източниците на финансиране за Инвестиционната програма, са както следва:

- собствени средства получени от амортизационни отчисления за дълготрайните активи на дружеството, както и целеви средства съгласно Регламент (ЕС) 2019/943. Съгласно изискванията на чл. 19 от Регламента относно предназначението и използването на всички приходи в резултат от разпределението на междузонов капацитет, ЕСО ЕАД като независим преносен оператор се стреми да постигне следните дългосрочни цели:
  - сигурно гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет
  - поддържане или увеличаване на междузоновите капацитети чрез оптимизиране на използването на съществуващите междусистемни електропроводи посредством координирани коригиращи действия или покриване на разходи, произтичащи от мрежови инвестиции, свързани с намаляване на претоварването в междусистемните електропроводи
- собствени средства, за които се очаква съфинансиране от Националния план за възстановяване и устойчивост за изпълнение на инвестиция С4. I4. Цифрова трансформация на електропреносната мрежа
- собствени средства, за които се очаква съфинансиране от Националния план за възстановяване и устойчивост, глава RePowerEU и от Модернизационния фонд за изпълнение на проект „Устойчиво адаптиране на националната електропреносна мрежа за пълноценно интегриране на потенциала за производство на възобновяема енергия – GREENABLER“
- собствени средства, за които се очаква съфинансиране от финансовия „Механизъм за свързване на Европа“ (MCE) управляван от Европейската изпълнителна агенция за климата, инфраструктурата и околната среда (CINEA) за изпълнение на дейности, допринасящи за изпълнението на проект от общ интерес 12.2 CARMEN 2 (BG, RO) за укрепване на трансграничното сътрудничество между операторите на преносни системи и споделяне на данни, подобряване на сътрудничеството TSO-DSO, инвестиране в разширяване и увеличаване на капацитета на мрежата за интегриране на нови възобновяеми енергийни източници

Разчетът за инвестиционните дейности на ЕСО ЕАД за 2024 г. е базиран на инвестиционната програма на ЕСО ЕАД за 2024 г., утвърдена с Протокол № 70/20.12.2023 г., от заседание на Надзорния съвет на ЕСО ЕАД, в размер на 180 000 хил. лв.

Към 30.06.2024 г. извършените разходи за инвестиционни дейности от ЕСО ЕАД са в размер на 110 816,8 хил. лв., а на инвестиционната програма 108 573,5 хил. лв., които представляват 60,3 % от разчета, съответно разпределени по видове финансираня, както следва:

Финансиране	Разчет за 2024 г. /хил.лв./	Отчет 01-06.2024 г. /хил.лв./	% изпълнение
Инвестиционни дейности	180 000,0	110 816,8	
Инвестиционна програма	180 000,0	108 573,6	60,3%
Финансиране със собствени средства	180 000,0	93 699,1	52,1%
Финансиране с такса присъединяване/инфр. обекти		14 874,5	

Финансиране	Разчет за 2024 г. /хил.лв./	Отчет 01-06.2024 г. /хил.лв./	% изпълнение
Други инвестиционни дейности, свързани с рехабилитация на електропреносната мрежа		2 243,2	

При изготвяне на програмата бе направен подробен анализ на необходимите разходи за инвестиционни дейности през годината в следните основни направления:

- десетгодишния план за развитие на преносната мрежа
- автоматизирано управление на подстанциите
- модернизиране на електропреносната мрежова инфраструктура
- необходимост от поетапна подмяна на електротехническо оборудване, транспортни средства и специализираната механизация в незадоволително техническо състояние с изтекъл експлоатационен ресурс
- необходимост от закупуване на програмно-технически средства и информационни технологии и съответните лицензи, свързани с оперативното управление на ЕЕС и електроенергийния пазар

Ремонт и поддръжка

Разчетът за изпълнение на обекти от програма за ремонт и поддръжка на ЕСО ЕАД за 2024 г., утвърден с Протокол № 70/20.12.2023 г., е в размер на 34 000 хил. лв.

Извършените разходи за изпълнение на обектите от Програмата за ремонт и поддръжка (ПРП) към 30.06.2024 г. са на стойност 15 354,2 хил. лв., които представляват 41 % от разчета. Разходите, прехвърлени от ПРП за придобиване на дълготрайни активи по стопански начин, са в размер на 1 274,0 хил. лв. или нетните разходи за ремонтни дейности са в размер на 14 080,2 хил. лв.

Дирекция	Разчет 2024 г. (хил.лв.)	Отчет 01-06.2024 г. (хил.лв.)	% изпълнение
Ремонтни дейности	34 000,0	14 080,2	
ПРП за 2024 г.	34 000,0	15 354,2	45,2%
Дейност Пренос	31 239,2	14 307,7	45,8%
ЦУ дейност Пренос	559,2	179,6	32,1%
Дирекция ПЕЕ	29 057,1	13 701,7	47,2%
Дирекция ИИКТ	1 622,9	426,4	26,3%
Дейност УЕС	2 448,6	1 033,7	42,2%
ЦУ Дирекция ЦДУ	600,0	451,8	75,3%
Дирекция ЦДУ	1 848,6	581,9	31,5%
Нерегулирана дейност	224,0	12,8	5,7%
Аварийен резерв	88,2		
Капитализирани разходи по обекти от ПРП		-1 274,0	

Стойността на извършените аварийни ремонти е 206,5 хил. лв.

РАЗДЕЛ VII – ПРОЕКТИ

Проекти свързани с развитието на електропреносната мрежа

И през първо полугодие на 2024 г. основна цел на ЕСО ЕАД е ефективното използване на възможностите за привличане на финансиране от национални, европейски и други международни програми и координация на изпълнението на проекти и дейности, подпомагащи достигане на заложените в бизнес стратегията на дружеството цели и задачи.

- **Изпълнение на проекти от общ интерес (ПОИ) с организатор ЕСО ЕАД**

ПОИ 12.2 CARMEN/КАРМЕН (България, Румъния) - за по-задълбочено трансгранично сътрудничество между операторите на преносни системи (ОПС) и споделяне на данни, за по-задълбочено сътрудничество между ОПС и операторите на разпределителни системи (ОРС), за инвестиране в разширяване на мрежата и увеличаване на капацитета за интегриране на нови възобновяеми енергийни източници, както и за подобряване на стабилността, сигурността и гъвкавостта на мрежата. Проектът включва активно изпълнение на инвестиции в румънската преносна и разпределителна мрежа и в преносната мрежа на България и се изпълнява в партньорство между румънския ОРС Delgaz Grid S.A., ОПС Transelectrica, Румъния и ЕСО ЕАД. Сроктът за изпълнение на инвестициите по проекта е края на 2030 г.

В рамките на отчетния период ЕСО ЕАД стартира изпълнението на изискванията към организаторите на проекти от общ интерес, съгласно Регламент 2022/869 и подготовка на документация за кандидатстване за финансиране на част от включените в проекта дейности на българска територия. Получено е одобрение от Министерство на енергетиката, в качеството му на Национален компетентен орган по Регламент 2022/869, на Уведомления по чл. 10 от регламента, с което са одобрени графичите за издаване на разрешителни и концепцията за участие на обществеността.

- **Изпълнение на проекти по програма „Енергийна ефективност и модернизация на ЕСО“**

Проект „Устойчиво адаптиране на националната преносна мрежа за пълноценно интегриране на потенциала за производство на възобновяема енергия“ (Bulgarian Grid REinforcement ENABLING Full-Fledged Clean Energy Rollout - GREENABLER) е представен пред Министерство на енергетиката за финансиране със средства от RePowerEU и Модернизационния фонд. Проектът включва (група 1) инвестиции в реконструкция на около 720 км. съществуващи електропроводи за повишаване на номиналното им напрежение от 220 kV на 400 kV и синхронизирана реконструкция на прилежащите им подстанции от 220/110 kV на 400/110 kV, и (група 2) инвестиции в реконструкция на електропровод „Хемус - Стара планина“ от 220 kV на 400 kV, реконструкции на 888 км. електропроводи 110 kV и удвояване на 92 км. електропроводи 110 kV с цел увеличаване на преносната способност на съществуващи въздушни електропроводни линии.

GREENABLER, разпределение на индикативния бюджет и демаркация

Инвестиции	Съфинансираща програма	Общ бюджет, млн. евро	Безвъзмездно финансиране, млн. евро	Собствено финансиране, млн. евро
Първа група	Модернизационен фонд	631,4	568,2	63,2
Втора група	RePowerEU	225,5	202,9	22,6

Сроктът за изпълнение на инвестициите по Модернизационния фонд е края на 2030 г., а по RePowerEU – в края на 2026 г.

На 15.02.2024 г. първата група от инвестиции, част от GREENABLER е одобрена с Решение на Министерския съвет за финансиране от Модернизационния фонд. На 12.03.2024 г. е получено потвърждение от Европейска инвестиционна банка, че групата отговаря на условията за финансиране от Модернизационния фонд. На 12.06.2024 е публикувано Решение на ЕК за отпускане на средствата за изпълнение на инвестициите за 2024 г. Предстои подписване на Договор за безвъзмездна финансова помощ между Министерство на енергетиката и ЕСО ЕАД.

Техническото изпълнение на включените в двете групи инвестиции е в ход. Провежда се процедура по ОВОС за всички инвестиции, които попадат в приложното поле на ЗООС. За 14 електропровода с обща дължина около 230 км, част от втората група от инвестиции, обществените поръчки са в ход или има сключен договор за изпълнение на СМР.

- **Изпълнение на проекти с участието на ЕСО ЕАД по Програма „Хоризонт 2020“**

В рамките на отчетния период продължи участието на ЕСО ЕАД в изпълнението на подписаните споразумения за безвъзмездна помощ за реализация на проекти по програма Хоризонт 2020. Приключи изпълнението на проект Smart5Grid. През отчетния период са одобрени от ЕК окончателните финансови и технически отчети за проекти TRINITY и X-FLEX. Предстои одобрение на окончателните финансови и технически отчети по проекти FARCROSS и Smart5Grid.

- **Изпълнение на проекти с участието на ЕСО ЕАД по програма „Хоризонт Европа“ 2021-2027 и Съвместното предприятие „Чист водород“**

През отчетния период продължава изпълнението на проект “Осигуряване на гъвкави доставки от всички участници и сектори чрез пазари и цифрови технологии“ – ENFLATE, както и на проект “Интегрирано моделиране на компонентите на енергийната система за планирано разгръщане на възобновяеми енергийни източници / Integrated Design of the Components of the Energy System to Plan the Uptake of Renewable Energy Sources” („i-DesignRES“) и „Подкрепа за разработването на цифров близък за подобряване на управлението, операциите и устойчивостта на електроенергийната система на ЕС в подкрепа на REPowerEU“ -TwinEU.

Проект „Устойчив водороден регион Загора/ ZAGora sustainable HYdrogen Region (ZAHYR)“. Към момента тече процедура по предоговаряне на екипа по проекта и споразумението за безвъзмездна помощ е замразено.

През отчетния период са одобрени за финансиране два нови проекта с участието на ЕСО ЕАД, а именно:

На 30 април 2024 г. е получено одобрение за финансиране на проект CABLEGNOSIS - Център за диагностика на жизнения цикъл на захранващи кабели (Life Cycle Center for Power CABLE diaGNOSIS). Подготвени са необходимите документи във връзка с подписването на Споразумение за безвъзмездна помощ. Проектът CABLEGNOSIS ще разработи иновативни технологии в пет основни направления: 1) дизайн на изолацията и проводимостта на кабелните линии; 2) свръхпроводими кабели; 3) възможности за рециклиране на материалите на кабелните линии; 4) установяване на пред аварийното състояние на кабелните линии, стареенето и дистанционно проследяване на състоянието; 5) поддръжка и ремонтни дейности базирани на предвижданията от системата за проследяване на състоянието.

На 30 април 2024 г. е получено одобрение за финансиране и на проект „Разработка, интеграция и демонстрация на усъвършенствани софтуерни инструменти в SCADA системи за комбиниране на променливотокови и постояннотокови мрежи с цел реализиране на хибридни електроенергийни системи за високо, средно и ниско напрежение“ (DAEDALOS). Необходимата документация във връзка с подписване на Споразумението за безвъзмездна помощ е в процес на подготовка. Целта на проекта е да бъде оценена ползата от създаване на хибридни мрежи (AC/DC) – мрежи, в които се оползотворяват предимствата, както на използваните от ЕСО ЕАД мрежи за променлив ток, така и положителните страни на постояннотоковите мрежи.

- **Изпълнение на проекти с участието на ЕСО ЕАД по програма „Цифрова Европа“ (DIGITAL)**

С писмо от Генерална дирекция „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“ (DG CONNECT) към Европейската комисия от 9 януари 2024 г. е одобрено финансирането на проект “ECLIPSE: „Намаляване на потреблението на енергия въз основа на референтна рамка с отворен код“/Energy Consumption reduction based on Open-source Reference framework”, с участието на ЕСО ЕАД. Общият бюджет на проекта е в размер на 9 864 223 евро, от които за ЕСО ЕАД са предвидени 237 968 евро, като съфинансирането от програмата е 50 % или 118 984 евро. В рамките на отчетния период са подписани Споразумение за безвъзмездна помощ и Споразумение за консорциум. Проектът ще стартира на 1 септември 2024 г. и е с продължителност 24 месеца.

- **Проект „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“ – Национален план за възстановяване и устойчивост**

ЕСО ЕАД изпълнява инвестиция С4.14 „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“, част от Плана за възстановяване и устойчивост на Република България, с одобрен бюджет 611 млн. лева (съфинансиране 370 млн. лева от Механизма за възстановяване и устойчивост и 241 млн. лева собствени средства). Инвестицията се изпълнява съгласно оперативното споразумение № СПОР-1/03.01.2023 г., подписано от Министерството на финансите, Министерството на енергетиката и ЕСО ЕАД.

Изпълнението на дейностите стартира в началото на месец февруари 2020 г. и е предвидено да завърши до края на месец март 2026 г.

Към края на второто тримесечие на 2024 г. всички дейности по инвестиция С4.14 „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“ се изпълняват съгласно оперативното споразумение без констатирано забавяне, което да води до неизпълнение на ключовите етапи и цели.

Всички дейности в периода февруари 2020 г. – юни 2024 г. са изпълнени със собствено финансиране на ЕСО ЕАД. Общо инвестираните средства са в размер над 210 млн. лева. Към 30.06.2024 г. на ЕСО ЕАД не са възстановени разходи със средства от Инструмента за възстановяване и устойчивост от страна на Министерството на финансите. Към 30.06.2024 г. напредъкът е, както следва:

Подпроект № 1 Осъществяване на система за автоматизирано управление на подстанции (САУП) - в изпълнение. Включва три основни дейности: 1) въвеждане на САУП в 171 бр. подстанции, 2) реконструкция на подстанции и 3) подмяна на съществуващи силови трансформатори. Въвеждането на САУП в подстанции е първата от основните дейности и тя ще доведе до постигане на първата цел от изпълнение на инвестицията, а именно предоставяне на технически капацитет за нови 2500 MW възобновяеми източници.

Към 30.06.2024 г. строително-монтажните работи по въвеждане на САУП в 154 подстанции е завършено, като общият физически напредък по внедряването на системите е 94%. Завършено е изпълнението на системи за видеонаблюдение, пожароизвестяване, сигнално-охранителна система, периметрова охрана и /или огради; физическият напредък на тази процесна дейност е 88%. Също е завършено проектирането на реконструкцията на ОРУ в 37 подстанции, както и реконструкцията на 19 подстанции.

Подпроект № 2 Модернизация на SCADA в Опорен пункт с въвеждане на възможност за далечно резервиране – в изпълнение. В рамките на Подпроект 2 се предвижда да бъдат доставени пет нови SCADA системи за опорни пунктове със значително по-голяма хардуерна и софтуерна конфигурация, които да заменят изцяло сега действащите SCADA системи, поради изчерпване на техния ресурс. Подпроектът се изпълнява чрез възлагане по Закона за обществените поръчки на договор на външен изпълнител за проектиране, доставка и изграждане на интегрирана система за модернизация на SCADA в Опорен пункт с въвеждане на възможност за далечно резервиране, включваща доставка и монтаж на пет нови SCADA системи (хардуер и софтуер) за опорни пунктове. Към 30.06.2024 г. от

назначен със заповед на изпълнителния директор на ЕСО ЕАД екип са изготвени и одобрени технически спецификации за избор на изпълнител като част от подготовката за провеждане на процедура за възлагане на обществена поръчка. Подготовката на документацията за провеждане на обществената поръчка е в изпълнение.

Подпроект № 3 Разширение и модернизация на телекомуникационната мрежа с нови устройства за дистанционното управление на подстанции - в изпълнение. Предвиденото изграждане на оптична мрежа се изпълнява чрез договори за монтаж/изграждане на оптична мрежа от външен изпълнител, вкл. доставка на материали, оборудване и съоръжения или със собствени сили на ЕСО ЕАД и договори за доставка на материали, оборудване и съоръжения за изграждане на оптична мрежа. Изграждането на защитената мрежа за пренос на данни се изпълнява хибридно чрез договор с външен изпълнител за доставка на телекомуникационни устройства за изграждане на защитена опорна мрежа за дистанционно управление на подстанции и система за управление (NMS) и монтаж, въвеждане в експлоатация и конфигуриране на телекомуникационни устройства със собствени сили на ЕСО ЕАД или чрез възлагане с договор. Към 30.06.2024 г. общият физически напредък по изпълнението на подпроект № 3 е както следва:

- завършен монтаж на OPGW и ADSS на 96 електропровода 110 kV с обща дължина 1992,357 километра. Физическият напредък по изпълнение на тази поддейност е 70,7 %;
- изграждане на защитена мрежа за пренос на данни за SCADA. Общият физически напредък по изпълнение на тази поддейност е 92,6 %. Изпълнени са дейности по доставка, монтаж, въвеждане в експлоатация и конфигуриране на устройствата, част от основния оптичен пръстен на ЕСО ЕАД (физически напредък 87.5%); обучение на администратори и за монтаж, локално конфигуриране, диагностика и поддръжка на служители на ТДУ и доставка и въвеждане в експлоатация на система за наблюдение и администриране (физически напредък 90%); и доставка, монтаж, въвеждане в експлоатация и конфигуриране на синхронизиращи и телекомуникационни устройства.

Подпроект № 4 Цялостна система за киберсигурност - в изпълнение. Предвижда се доставка и въвеждане на цялостна система за киберсигурност и защита на дигиталната инфраструктура на ЕСО ЕАД. Подпроектът се изпълнява чрез възлагане на договор по Закона за обществените поръчки с външен изпълнител за проектиране, доставка и изграждане на цялостна система за киберсигурност в ЕСО ЕАД, вкл. хардуер и софтуер. Към 30.06.2024 г. от назначен със заповед на изпълнителния директор на ЕСО ЕАД екип се разработват технически изисквания във връзка с провеждане на обществената поръчка за избор на изпълнител съгласно одобрения график.

Подпроект № 5 Модернизация на SCADA/EMS в ЦДУ с допълване на функционалности в резервен център за управление на ЕЕС – в изпълнение. Целта на проекта е модернизация на съществуващата информационно-управляваща система на Централно диспечерско управление (ЦДУ), която се използва за наблюдение и управление в реално време на ЕЕС на Р България. Подпроект № 5 се изпълнява по график и съгласно сключен Договор № 0023-ЦДУ/21.12.2023 г. между ЕСО ЕАД и Сименс ЕООД с предмет „Модернизация на SCADA/EMS на Централно диспечерско управление с разширение на САРЧМ с Local Merit Order List за работа с платформата на автоматично вторично регулиране PICASSO”.

Подпроект № 6 Дисплейни стени - в изпълнение. В рамките на подпроекта се предвижда замяна на съществуващите пет дисплейни стени в ЦДУ (София) и четирите териториални диспечерски управления (Пловдив, Плевен, Варна и София) с нови пет стени и оборудването на петте опорни пункта с нови малки пет дисплейни стени. Подпроектът се изпълнява чрез възлагане на обществена поръчка по Закона за обществените поръчки. Към 30.06.2024 г. от назначен със заповед на изпълнителния директор на ЕСО ЕАД екип са изготвени и одобрени технически спецификации за избор на изпълнител като част от подготовката за провеждане на процедура за възлагане на обществена поръчка и е стартирана процедура по провеждане на пазарни консултации по чл. 44 от ЗОП за определяне на прогнозна стойност на поръчката.

Подпроект № 7 Изграждане на виртуална работна среда - в изпълнение. Изпълнява се чрез възлагане на договори на външни изпълнители по Закона за обществените поръчки за внедряване на комплексно решение за дигитализация работните процеси на мобилните групи в ЕСО. Стартирана е процедура за провеждане на обществена поръчка с предмет: „Дигитализиране на работните процеси на терен”.

Подпроект № 8 Модернизация на системата за администриране на пазара на електрическа енергия и балансиращия пазар - в изпълнение. Изпълнява се чрез възлагане на договор на външен изпълнител за проектиране, доставка, изграждане и внедряване в продукционна среда на нова пазарна система на модулен принцип, включваща нови функционалности за балансиращия пазар, система за допълнителни услуги и сетълмент, обмен на данни с европейските балансиращи платформи PICASSO и MARI. Доставките включват хардуер - сървъри и база данни, част от телекомуникационната (информационна) инфраструктура на ЕСО ЕАД и софтуер модули. Техническите изисквания за системата са одобрени, документацията за провеждане на обществена поръчка е разработена от назначена от изпълнителния директор на ЕСО ЕАД работна група.

Подпроект № 9 Система за динамично наблюдение на преносните способности - в изпълнение. Изпълнява се чрез възлагане на договор/и с външен изпълнител/и. Към 30.06.2024 г. от назначен със заповед на изпълнителния директор на ЕСО ЕАД екип са изготвени и одобрени технически спецификации за избор на изпълнител като част от подготовката за провеждане на процедура за възлагане на обществена поръчка за избор на изпълнител за доставка на фазоизмервателни устройства (PMU), с вградени регистратори за непрекъснат запис за електропроводи 400kV и разширение на съществуващата система от регистратори с непрекъснат запис по технология „PQZIP“, за динамично наблюдение и оценка на преносните възможности на електропреносната мрежа и междусистемната свързаност, и е стартирана процедура по провеждане на пазарни консултации по чл. 44 от ЗОП за определяне на прогнозна стойност на поръчката.

РАЗДЕЛ VIII – ЕКОЛОГИЯ

През 2024 г. ЕСО ЕАД продължи да реализира екологична политика, насочена към намаляване на последствията от въздействията върху околната среда в резултат на своята дейност. Дружеството осъществява дейността си при строго спазване на екологичните изисквания в съответствие с Българското законодателство и в съответствие с Директива 75/439/ЕИО от 16 юни 1975 г., относно обезвреждането на отработени масла.

В изпълнение на Наредба за отработените масла и отпадъчни нефтопродукти, приета с ПМС №352/27.12.2012 г. (ДВ, бр. 2/08.01.2013 г.) и на основание чл.3, ал.1 от същата, отработените масла по време на технологичните процеси в системата на ЕСО ЕАД, приоритетно се оползотворяват чрез регенериране в База за регенериране на трансформаторни масла (БРТМ), изградена на територията на управление МЕР Пловдив. Регенерирането се извършва чрез технологична линия за преработка на силно замърсени масла, чрез утаечно-абсорбиционен метод с използване на белилна пръст за трансформаторни масла. При този вид технологична обработка отработената белилна пръст се третира като опасен отпадък. Съгласно чл.7. (1) и чл.8 (1) от ЗУО отпадъкът се предава за събиране, транспортиране и третиране на лица, които имат право да извършват тези дейности в съответствие с този закон.

С цел минимизиране количеството на отделяните отпадъци ЕСО ЕАД инвестира значителни ресурси и достави иновационна компютъризирана установка за преработка на слабо и средно замърсени трансформаторни масла. В специализираната установка за перкуляционна обработка се използва гранулиран адсорбент, който подлежи на многократно възстановяване (над 300 работни цикъла) и практически при нейното функциониране не се генерират опасни отпадъци.

Съгласно чл. 6, чл. 7 и чл. 8 и във връзка с чл. 35 от Закона за управление на отпадъците (ДВ. бр. 53/13.07.2012 г.), притежателите на отпадъци са длъжни да предвидят необходимите финансови средства за изпълнение на своите задължения, определени в този закон.

В изпълнение на горесцитираните законови разпоредби, към 30.06.2024 г. ЕСО ЕАД е изразходвал средства за екология в размер на 476 849,50 лв. Към 31.12.2023 г. в дружеството са начислени провизии за екология за 2024 г., в размер на 827 342,01 лв.

РАЗДЕЛ IX – СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТА НА ОТЧЕТ

Със свое Решение № Ц-17 от 30.06.2024 г. Комисия за енергийно и водно регулиране (КЕВР) утвърди считано от 01.07.2024 г. следните цени за „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД:

- Цена за достъп до електропреносната мрежа за крайни клиенти в размер на 0,85 лв./MWh, без ДДС, при необходимими годишни приходи 28 147 хил. лв. и количества електрическа енергия за реализация на територията на страната 33 300 000 MWh
- Цена за достъп до електропреносната мрежа за производители, с изключение на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация – от слънчева и вятърна енергия, присъединени към електропреносната и електроразпределителните мрежи, в размер на 4,66 лв./MWh, без ДДС, която се дължи от производители на електрическа енергия, с изключение на тези от слънчева и вятърна енергия, при необходимими годишни приходи 145 221 хил. лв. и количества електрическа енергия 31 190 000 MWh
- Цена за достъп до електропреносната мрежа за производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация – от слънчева и вятърна енергия, присъединени към електропреносната и електроразпределителните мрежи, за цялото произведено количество електрическа енергия, в размер на 6,15 лв./MWh, без ДДС, при необходимими годишни приходи 36 274 хил. лв. и количества произведена електрическа енергия от слънчева или вятърна енергия в размер на 5 900 000 MWh. Производителите, присъединени към електроразпределителните мрежи, заплащат ежемесечно цената на операторите на електроразпределителните мрежи, които превеждат цената на ЕСО ЕАД, за което последното не дължи плащане
- Цена за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа в размер на 12,70 лв./MWh, без ДДС, при необходимими годишни приходи 422 890 хил. лв. и количества електрическа енергия за реализация на територията на страната 33 300 000 MWh

Намалението на цена пренос през електропреносната мрежа с 16,51 % спрямо действащата цена ще окаже негативно влияние върху резултатите на оператора. Също така КЕВР в своето решение за новия регулаторен период 01.07.2024 г. – 30.06.2025 г. определи прогнозна годишна пазарна цена, по която ЕСО да закупува електрическа енергия за покриване на технологични загуби в размер на 178,64 лв./MВтч. Среднопретеглената борсова цена към 22 юли 2024 г. в сегмента „ден напред“ е 295,04 лв./MВтч. Подценяването на среднопретеглената борсова цена за технологичен разход, както и осезаемото намаление на цена пренос би могло да повлияе негативно на ликвидността и да затрудни оператора да изпълнява стратегически инфраструктурни проекти.

На 03.07.2024 г. на Дружеството беше връчено Протоколно решение на КЕВР, с което се постановява администраторът на пазара на балансираща енергия да извърши вторичен сетълмент за 19.05.2024 г., като задълженията на пазарните участници да се изчислят по нова цена с прилагане на коригиращ коефициент, който представлява компенсация за участниците на пазара. Начисление за корекциите в размер на 25 684 319,18 лв. без ДДС беше направено във финансовия отчет към 30.06.2024 г., а разчетът с пазарните участници беше извършен през месец юли 2024 г.

На 04.07.2024 г. е извършена промяна в ключовия ръководен персонал на БЕХ ЕАД (контролиращото лице), както следва:

- Веселина Лъчезарова Канатова-Бучкова – Председател и член на Съвета на директорите

- Калин Боянов Филипов – Зам. председател и член на Съвета на директорите
- Валентин Алексиев Николов– Изпълнителен член на Съвета на директорите
- Галина Цветанова Тодорова– Изпълнителен член на Съвета на директорите
- Иво Иванов Тодоров– Член на Съвета на директорите

На 12.07.2024 г. бяха получени 16 205 390,27 лв. финансиране по Проект „Цифрова трансформация на електропреносната мрежа“ – Национален план за възстановяване и устойчивост за модернизация на дейностите по планиране, управление и поддръжка на електропреносната мрежа на Република България чрез въвеждането на най-съвременни дигитални средства и методи, които да осигурят необходимата маневреност, сигурност и бързодействие при управлението на електроенергийната система в условията на ниско въглеродно производство.

Между датата на индивидуалния финансов отчет и датата на приемането му не са възникнали коригиращи събития.

Антон Адамов

Зам. Изпълнителен директор

Пълномощник,

пълномощно рег. №2995/11.05.2022 г.